

Aan gene zijde

Rutger Willem Weemhoff

Aan gene zijde

toneelroman

door

Rutger Willem Weemhoff

Curriculum Vitae Rutger Willem Weemhoff

Weemhoff ziet zichzelf als een duivelskunstenaar.

Na zijn klassieke opleiding aan het gymnasium in Voorburg en de Toneelschool te Amsterdam, betrad Rutger Willem Weemhoff begin jaren zeventig de planken.

Acteur

Als jong acteur speelde hij bij gezelschappen als *Toneelgroep Centrum* en *Poëzie Hardop* en baande zich allengs een eigen weg in theaterland. In 1977 pionierde hij in eigen beheer met de solovoorstelling *De Jongste Dag*, een succesvolle vernieuwende muziektheaterproductie, die in Nederland echt opzien baarde. Zo speelde hij daarin voor het eerst in NL een *draaqueen*.

Enkele jaren later richtte hij zijn eigen theatergroep op: *Toneelgroep Acht Oktober*, waarmee hij het theater tot dichtbij de mensen bracht, in een tent in een nieuwbouwwijk, of soms gewoon op het biljart in een lokaal café.

Op televisie liet hij eveneens zijn sporen na: van politieke satirische producties met zijn eigen *Videotheater* op de Amsterdamse kabel (Lubbers!), tot aansprekende rollen bij de landelijke televisie in o.a. *Titaantjes*, *Dubbelleven*,

Vrouwenvleugel en *Goudkust*, waarna hij nationale bekendheid verwierf in de rol van *Bad Guy*, magnaat Henri van Cloppenburg.

Regisseur

Hij maakte in de jaren '80 als schrijver/ regisseur een drietal door hem zelf geschreven televisiedrama producties voor de NOS televisie:

De Werking, Dansen wij vanavond, Ondergangen.
Te zien via links achterin. Daar treft u nog veel meer links naar diverse multimediale producties van de auteur.

Cultuurfilosoof

Weemhoff is echter méér: hij is ook een denker. In de jaren '80 volgde hij een deelstudie *filosofie* aan de Universiteit van A'dam.

Zijn boek *Filosofie van de Dood.nl* trok de aandacht van *Filosofie Magazine*, dat hem interviewde in 2002 als '*filosoof van de dood*'.

Zijn levensmotto, met een knipoog:

*'Filosofie van de Dood, da's pas leven!
Ik sterf, dus ik ben (niet).'*

Auteur

Als *auteur* is hij onvermoeibaar. Hij schreef diverse romans, korte verhalen, filosofische traktaten en essays, toneelstukken, filmscenario's en poëzie.

En talloze blogs! Zijn oeuvre is veelzijdig, eigenzinnig, doordrenkt van humor, ernst en intellect: <https://www.uitgeverijpartout.nl/blog>

Om dit alles onafhankelijk en onder eigen vaandel uit te dragen, richtte hij al in 2005 zijn eigen ideële uitgeverij op:

[UitgeverijPartout.nl](https://www.uitgeverijpartout.nl)

Partout is overal !!

contact: info@uitgeverijpartout.nl

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder nadrukkelijke toestemming van de uitgever. 'Aan gene zijde' is een toneelroman, een gratis 'telefoonboek' dat zich, - dankzij de korte hoofdstukjes, hopelijk gemakkelijk door u laat lezen. Het is bedoeld als promo om te downloaden op uw mobiel of iPad, laptop e.d. en is ook als boek verkrijgbaar op de website: ISBN nr: 9789082229837 Bestellen? Klik dan hier:

<https://www.uitgeverijpartout.nl/product/19225759/aan-gene-zijde-toneelroman>

Behalve deze toneelroman treft u achterin nog tal van YouTube links naar het multimediale werk van de auteur en een uitgebreide bibliografie van diens complete oeuvre.

Iedere gelijkenis van de personages met ware personen, dan wel met ware gebeurtenissen, wordt door de auteur nadrukkelijk uitgesloten. Deze roman is fictioneel.

Copyrights: Uitgeverij Partout Amsterdam 2017

Aan gene zijde

De hoofdpersoon van deze toneelroman, Filos, lijdt aan een multiple personality syndroom en bestaat uit maar liefst 25 personificaties. Stuk voor stuk passeren deze de revue in deze tragikomische vertelling, die zich afspeelt in het hiernamaals, 'aan gene zijde'. Al met al is het een rocky horror show, met veel satirische, soms zelfs satanische issues. Deze grimmige toneelroman zit vol verwijzingen naar de actualiteit, zoals de totalitaire financialisering van de samenleving, opkomend fascisme, worldwide, maar ook naar verborgen geschiedenis en mystiek. Er worden tal van filosofische uitstapjes gemaakt over bewustzijn en moraal. Tenslotte gaat het ook over gemankeerde liefde en de stille dood..

Dramatis Personae (*in volgorde van opkomst*):

- 1 Filos
- 2 Lava
- 3 Mars
- 4/5 Heidi/Peter
- 6 Pieter Bonnefooi
- 7 Lollipop Porni
- 8 Steensma
- 9 Sarah
- 10 Polleke Platoon
- 11 Jeroen Bosch
- 12 Josef, de Don
- 13 Duvelstoejager
- 14 Stanis Lawski
- 15 Filos jr.
- 16 Nedreth
- 17 Oorlogsvliegenier
- 18 Celia
- 19 Dora

20 Albracht

21 Dr. Schuwe

22 Kleinzoontje Filos

23 Brownie

24 Doerak

25 De Koning

-- ||
|| --

1 Filos

‘Eerlijk gezegd kan ik mij nauwelijks nog iets herinneren van die achteraf toch best gedenkwaardige dag, waarop ik destijds probeerde mij zelf te doden. Ik weet wel dat ik mij ooit voorgenomen had netjes in bed te sterven. Tegen een uur of twaalf ’s avonds bracht ik dus de cocktail van ca 60 zware slaaptabletten, pijnstillers en nog een restantje Viagra in gereedheid. En niet te vergeten mijn pilletjes tegen epilepsie. Ik had en heb helemaal geen epilepsie! Die pillen kreeg ik toen als alternatief voor de zware pijnstillers van mijn pijnarts. Pijnstillers kun je namelijk niet ongestraft maar in grote hoeveelheden blijven slikken, zonder dat je maag geheel naar de gallemiese gaat.

Die epilepsiepilletjes die ik dagelijks toen slikte hadden allerlei gekke bijwerkingen. In de bijsluiter van anderhalve pagina stond helemaal op het eind iets over kans op neiging tot suïcide. Daar heb ik toen geen serieuze notitie van genomen, naar later bleek ten onrechte. Ik raakte er voornamelijk een beetje suf van en ik kon tenminste weer enigszins slapen.

Ik was na al die jaren van geestelijke en fysieke pijn eindelijk zover dat ik er een einde aan wilde maken. Ik wist alleen niet zo goed waar ik al die verschillende verpakkingen moest laten. Ik wilde natuurlijk niet dat men die te snel zou vinden.

Ach ja, nu weet ik het alweer, die heb ik toen verstoppt op de kleine vliering, die zich boven onze slaapkamer bevindt. Daar zit een klein luik waardoor ik gewend was van tijd tot tijd een dosis rattengif te strooien. Ratten zijn me toch echt eigenaardige, honkvaste beesten! Als zij eenmaal domicilie hebben gekozen in je huis, kom je er nooit meer vanaf. Ik heb weleens gelezen dat zij - zelfs helemaal verstoken van voedsel, desnoods liever jouw stukken zeep wegknauwen, dan hun habitat op te geven. En dat gedurende vele generaties!

Ons hele leven hebben Baby Doll en ik al met die luidruchtige kringen samengeleefd. Vaders, moeders, opaatjes en omaatjes, neefjes, nichtjes..Het duurt gemiddeld zo'n drie dagen voordat ik die gekmakende ploerten uitgemoord heb en het eindelijk weer stil in huis is. Toen ik jong was kroop ik zelf nog weleens door het mangat de vliering op met een stok in de hand om de beesten eigenhandig een voor een dood te meppen. Dat viel trouwens niet mee. Ik herinner mij nog een periode dat wij na een korte wandelvakantie weer genoeglijk in ons eigen bed lagen en steeds maar van zeer nabij hoge piepgeluiden hoorden. Soms ontaardde dit in een regelrecht heftig, doch gedempt gekrijs. Overal rondom ons bed stonden dan ook borden met rattengif, dat gif bleef echter onaangeroerd. Totdat ik op een keer

de matras wilde omkeren. Op het moment dat ik hem omgooide spoten de ratten echt alle kanten op. Ik gaf geen kik, maar Baby Doll bleef maar brullen. Als eersten maakten de jonkies zich razendsnel uit de voeten. De echt grote, en nu pislinke vaderrat en zelfs de nog ietwat aarzelende moederrat wisten ondanks mijn alerte achtervolging ook te ontsnappen. Baby Doll had het helemaal gehad, we hadden weet ik hoelang op dat nest met ratten gelegen! En wij maar woelen en draaien en tieren en schelden op die rotbeesten. Al met al heb ik gedurende mijn lange leven tientallen ratten uitgemoord, ik beleef er wel een zeker plezier aan als ik ze, dankzij het langzaam werkende gif, eenmaal in stervensnood, luid schreeuwend hoor kermen..'

Tijdens deze monoloog heeft hij diverse al dan niet bezette rattenvallen geïnspecteerd.

'Anderzijds beschouw ik alle levende wezens, zoals mensen en dieren, maar ook planten, als een van de vele levensvormen van God. Dat wil zeggen, van dezelfde oorsprong. Al die wezens hebben iets gemeenschappelijk, namelijk levenskracht. Die levenskracht zit steeds gekoppeld aan de een of andere speciale vorm van *bewustzijn*. Zelfs bomen schijnen met elkaar te kunnen communiceren. Die geestelijke wereld van het kosmische bewustzijn is gelieerd aan allerlei mogelijke fysieke bestaansvormen. Ontelbare psychische krachten

ontwikkelen tegelijkertijd ontelbare fysieke levensvormen. Er bestaat op kosmische schaal een geestelijke verborgen magische wereld van al die mentale krachten, waar ratten, maar ook wij, mensen, uit voortkomen, via onze lichamelijkheid. Zelfs een keiharde steen – immers op atomair niveau bewegend - kent zo oorspronkelijk een geestelijke laag! En dat geldt voor alle ons bekende entiteiten. Ik noem het niet voor niets het kosmisch bewustzijn. Het heelal is er voller dan vol van. Het is me wat hoor.'

Hij ontdoet af en toe een val van een dode rat en propt die in een plastic tasje.

'Die kosmische soep, die *pressure cooker*, noem ik voor het gemak ook wel God. Maar dan in de Bijbelse zin, daar is sprake van de Logos. Het Woord dat Vlees is geworden. Het geestelijke dat lichamelijk gestaltes aanneemt. Wij, vlees geworden!

Laat ik het zo exact mogelijk maken. Ik heb immers een pesthekel aan zweverig gezwam. Er is sprake van een ontstaansveld dat boordevol zit met nulpuntsenergie. Dit immateriële energetische veld heet in de kwantumfysica zo fraai het *Zero Point Field*. Absoluut nulpunt! Er is geen sprake meer van materie, maar toch is er iets meetbaar. In dit pluriforme veld zit al wat er geweest is, nu is en wat er nog komt. De eeuwigdurende energie-

tische kracht ervan krijgt net zo eeuwig gelijktijdig vorm in fysieke entiteiten. Die immateriële psyché materialiseert zich en dat in een voortdurende zoektocht naar nieuwe lichamelijke mogelijkheden. Wat zijn nieuwe *mentale* combinaties die mogelijk nieuwe levensvatbare levensvormen genereren? De ene keer is sprake van een mens, dan weer van een rat, of een dinosaurus, afhankelijk van momentane evolutionaire omstandigheden. Allemaal met een eigen vorm van bewustzijn. Mooi toch? Neem pijn, dat is een prima evolutionaire ontwikkelaar van bewustzijn gebleken. *Au, dat doet verdikke pijn zeg, er dreigt gevaar, onthouden dat ik voortaan oppas met dat vuur!!* Zo ontwikkelden zich onze hersens, ons primitief bewustzijn heeft steeds bijgeleerd.'

Luid weerklinkt het schrille gekrijs van een rat in doodsnoed.

'Hoor ik het goed? Een bijna-dode rat die mij komt teisteren? Iets bijgeleerd, joh? Ik namelijk wel, tot je dienst, fijne dag nog. *Hey ho, vergif gebruik je zo, koppie, koppie!* Al doende leert men, leeft men, sterft men (uit). Morsdood. *Filosofie van de dood*. Ik ben een volbloed thanaticus, oftewel doodsdeskundige, altijd al geweest. Alle levensvormen verglijden vroeg of laat in de dood. De rat en zelfs ik worden met (uit-) sterven bedreigd, al is het maar in ons eigen huis. Waar was ik ook weer gebleven met mijn geouwehoer? O ja, die levens-

krachten en lichaamsvormen ontwikkelen zich evolutionair volgens contingente, toevallige atomaire processen. *Gelijktijdig*. Op atomair niveau valt vervolgens alles voortdurend en eeuwig uiteen volgens moleculaire wetmatigheden. Sterven is dood-normaal! De dood is de grote motor van ons bestaan, vormt immer het nulpunt *voor alles wat er ooit ontstaan is, nu ontstaat, en nog zal gaan ontstaan*. Ik zelf ook, ik sterf voortdurend, of liever gezegd mijn cellen sterven af. Iedere zeven jaar is mijn totale mechanistische lichaamssysteem op celniveau geheel en al vernieuwd. De dood is dus niets anders dan de geschetste geestelijke wereld, waarin zich alles bevindt wat er geweest is, nu is, en zal zijn. In ons en buiten ons, de grote slokop is er altijd: *immanent* aanwezig. Wij kunnen alvast de dood leren kennen via ons bewustzijn, dat wil zeggen via onze gedachten aan het hierna-maals. Wij kunnen ons onze eigen dood inbeelden, huilend op onze eigen begrafenis.

Gedachten zijn echter goeddeels aangeleerd. Oorspronkelijker nog trekt ons lichaam zich terug in de wereld van het nulpunt in onze *dromen*. *Daar* bevinden wij ons in de wonderwereld van de dood. Wij zijn droom-wezens! We zijn van droom-stof gemaakt! Als ik droom oefen ik mijzelf in dood! Nachtwacht! Donkerte! Zwartheid! Alles is mogelijk! Een eeuwige carrousel van *possibilities* ! Er heerst geen *moraal* in dromen (is immers

aangeleerd). Wij vermoorden desgewenst rustig onze geliefde naasten. Daar kraait geen haan naar. Of we plegen *genocide*, who cares? Of wilt u liever engel worden? Kan ook! De wereld van de dromen is onze bakermat, onze essentie! In onze dromen vertoeven wij tijdelijk in allerlei mogelijke zijnstoestanden en personificaties, wij worden in bezit genomen door onze demonen en andere hersenspinsels. En welk een reële, emotionele verhevingen! *Filosofie van de waanzin!* Ik sterf, dus ik ben (niet). Wij allen zijn dus immanente doden, die - een tijdje levend, steeds weer sterven. En als je die wereld van de dood nader wil exploreren zal je toch echt eerst zelf dood moeten. Dus werd ik een koele regisseur van mijn eigen dood. De pillen waren voldoende, alleen had ik buiten Baby Doll gerekend. Zij heeft meteen de ambulance gebeld. Was dat op tijd..? Geduld, geduld, u zult mij van A-Z leren kennen.. u hoort nog wel..'

Tijdens deze laatste monoloog is hij druk in de weer geweest om een hangmat op te hangen. Opnieuw oorverdovend gepiep.

'Verdomme, het is niet waar! Ik hoor alweer die rotrat piepen en miesemausen! Als ik dat boemelbeest nu voorgoed uitmoord, vermoord ik daarmee tevens de Rat in mijzelf. En God. Als de Opperrat. Bent u daar nog? Gelukkig!'

2 Lava

Lava, een vrouw op hoge leeftijd, komt op, net als Filos, is zij naakt. Haar huid van perkament, heeft zij iets van een papieren zak, vol rammelende botten. Zij luistert stiekem een tijdje hoe Filos hardop in zichzelf loopt rond te kankeren op hun geliefde huisdiertjes, waar zij nu reeds zolang mee samenleven, pardon sterven.

‘Er is hier nondeju helemaal geen rat! En ook geen God. Wel een half dozijn geraamtes.’ Filos werpt een paar dode rattengeraamtes uit de hangmat.

‘Baby Doll, mijn Enige! Geliefde, dode tot in der eeuwigheid, wat brengt jou hier?’

‘Filos, ouwetje, wat doe *jij* hier in godsnaam, al mompelend tussen al die rattenkeutels?’

‘Geraamtes rapen schat, voor m’n verzameling. Een zak vol, dit is de laatste.’

‘Aan geraamtes heerst hier geen gebrek. Het wordt vast een interessante expositie.’

‘Zal ik als groot kunstenaar mijn eigen geraamte niet ook gewoon ten toon stellen?’

‘Moet ik mij zeker op mijn leeftijd ook nog om dat rotkarkas van jou bekommeren?!’

‘Jazeker. Voor straf dagelijks mijn schedel afstoffen met als zachtjes gefluisterde tekst: ik

houd van je, eeuwig!’

Lava omhelst de oude man en streelt liefdevol zijn voorhoofd.

‘Was je weer aan het oreren over voltooid leven, niet weer toch, hoop ik, ouwe man?’

‘Wij hebben in elk geval het eeuwige leven, Baby Doll.. jij en ik.’

‘Dat is zo, onontkoombaar, al is het slechts in de geest.’

‘Als ik jouw geraamte penetreer, ga ik echt niet alleen met jouw gebeente naar bed!’

‘Hoezo?’

‘Tegelijkertijd voel ik een sterke geestelijke binding met Cleopatra, Helena van Troje, Cassandra, en..’

‘Marilyn Monroe?’

‘Eh.. ik dacht meer aan Kenau Simons Hasselaar.’

‘Rotzak.’ Lava kust hem op zijn mond.

‘Hoeveel pillen had jij trouwens wel niet ingenomen, stuk verdriet?’

‘Welke bedoel je, honnepon?’ repliceert Filos, die zich van de domme houdt.

‘De mijne, nou goed, engel. Ik heb het over je zelfmoord, sukkel.’ ‘Ach, doet dat er iets toe..?’

Filos begint zwaar te zuchten.

‘Liefste Lava, onze eigen geboorte hebben we niet zelf in de hand: je wordt letterlijk de wereld in geworpen. Ook de dood overkomt ons, althans, dat is te doen gebruikelijk. We kunnen er ook uit *vrije wil* voor kiezen om zelfmoord te plegen. De *determinist* zegt: dat ik op enig moment zelfmoord pleeg, is niets anders dan het onvermijdelijke gevolg van al het voorgaande. Dat ik bewustzijn heb, is niets anders dan het onvermijdelijke gevolg van al het voorgaande. Dat ik denk dat ik een vrije keuze heb, is niets anders dan het onvermijdelijke gevolg van al het voorgaande. Kortom, alles binnen ons universum is niets anders dan het onvermijdelijke gevolg van al het voorgaande. Hoe kunnen weldenkende mensen deze flauwekul aanhangen? Gelukkig ben ik meer van de vrije wil! Als ik zelfmoord pleeg is dat toch echt mijn vrije keuze, hoe ik daar gedetermineerd of geprogrammeerd in zou kunnen zijn moet iemand mij nog maar eens haarfijn uitleggen? Grotere keuzevrijheid bestaat er toch niet? Ik ga immers, net als een hongerstaker, lijnrecht in tegen mijn evolutionaire bestemming, en die is juist: zien te overleven. Alleen met de uiterste wilskracht is het mogelijk je eigen organisme, dat op een zeker moment schreeuwt om voedsel, te negeren, om dan zo af te stevenen op je eigen dood. Dit kan slechts geschieden uit vrije wil, het gaat om een

volledig van het biologisch organisme, d.w.z. ons lichaam, losgezongen mentaal proces, dat vraagt om uiterste concentratie en wilsbekwaamheid. Neem nu die hongerstaker! De vrijheid van individueel handelen is nergens meer voorhanden, dan bij deze hongerstaker, die stukje bij beetje zijn lichamelijke behoeften opgeeft, om zijn geestelijke doelen te bereiken. De natuur heeft het nakijken! De mens is de enige die dit spel effectief kan spelen met zijn eigen dood. Wij kunnen nadenken over de vraag of we willen leven of willen sterven: *filosofie van de dood*. Ik sterf, wanneer *ik* dat wil!’

Hij trekt zich terug in zijn hangmat.

Lava begint hem te zachtjes te schommelen. Zij zingt een doodsliedje voor hem, een *Litanei* op het feest van Allerzielen, van de hand van Schubert.

*Ruh ‘n in Frieden alle Seelen,
Die vollbracht ein banges Quälen,
Die vollendet süßen Traum,
Lebenssatt, geboren kaum,
Aus der Welt hinüberschieden:
Alle Seelen ruhn in Frieden!
Und der Jüngling, dem, verborgen,*

*Seine Braut am frühen Morgen,
Weil ihm Lieb' ins Grab gelegt,
Auf sein Grab die Kerze trägt:
Alle die von hinnen schieden,
Alle Seelen ruhn in Frieden!
Alle Geister, die, voll Klarheit,
Wurden Märtyrer der Wahrheit,
Kämpften für das Heiligtum,
Suchten nicht der Marter Ruhm:
Alle die von hinnen schieden,
Alle Seelen ruhn in Frieden!
Ruh'n in Frieden alle Seelen,
Die vollbracht ein banges Quälen,
Die vollendet süßen Traum, Lebenssatt, geboren
kaum,
Aus der Welt hinüberschieden:
Alle Seelen ruhn in Frieden!*

Filos slaapt de slaap der onwetenden.

-- --
-- --

Lava loopt naar een tafeltje met een spiegel, links op het voortoneel, en begint zich te uitgebreid te blanketten en op te maken.

‘Filos noemt dit altijd *monumentenzorg*. Die kleintjes, de pillen tegen epilepsie, bedoelde ik. Hij had daar echt honderden van. Hij had ook zo’n sterk doodsverlangen. Ik moest die man de hele dag in de gaten houden. Hij praatte in zichzelf, hoorde stemmen, schreeuwde soms tegen een bromvlieg. Hij heeft zoveel personages in zich, zijn hersenschimmen en demonen zijn ontelbaar, zijn gelaagdheid kent geen bodem. Hij is altijd aan het vallen in zijn hoofd. En hij was bij leven en dood al bezeten van ratten, daar weet hij alles van. Van vrouwen snapt hij niets. Wanneer heeft hij voor het laatst iets liefs in mijn oor gesijpeld, behalve zijn speeksel? Is hij soms ontoerekeningsvatbaar, zo ja, waarom is daar geen opvang voor? Waarom ben ik aan zo’n geflipte malloot blijven plakken? Ik ben al mijn leven lang zijn Baby Doll. Mijn echte naam is Lava. Waarom zou ik mij nog langer *Jeanne ‘d Arc*, of *Snoepje van de Week*, *Tante Sidonia*, of *Vers van de Pers* door hem laten noemen? Ik, Lava, ben geen ding! Ik ben een mens. Een oud mens, maar met het gebeente van een zestienjarige. Behalve mijn schedel, dat is net een gerimpelde goudrenet die de hele winter op zolder gelegen heeft. Hij zegt dat het komt van alle lotions en zalfjes waarmee iedere normale vrouw

zich bij leven en welzijn dagelijks insmeert. Hij ver-
stopt altijd al mijn tubes en flesjes. Of geeft mijn
duurste exemplaren aan de vuilnisman mee. Hij
wordt er onwaarschijnlijk agressief van, als ik mij 's
ochtends begin op te dirken, als een goddelijke
diva. *Het is gewoon paardepis! Krijg je huidkanker
van!* Ik moet mij met een ruwe washand boenen,
met regenwater, net als boerinnen doen. *Kijk eens
wat een blozend huidje die boerinnen hebben! Je
huid moet kunnen ademen, leerlooier!* En dan smijt
hij zo'n potje kapot. Voor na mijn overlijden had ik
testamentair een schoonheidsbehandeling
geregeld. Het siert die ouwe lul dat hij daar nooit
moeilijk over gedaan heeft, 't is hem geraden.'

Zij trekt liefdevol een armetierig dekentje over de
moede Filos, en mijmert hardop.

'Mijn sterfbed was heel anders dan het zijne. Hij is
er stiekem tussenuit geglipt, de lafaard, ik had
niets in de gaten, ik vond alleen maar een kort
kattenbelletje:

*Vogeltje lief, jouw sluwe vos is vertrokken,
nieuwsgierig naar de eeuwige jachtvelden..
Tot ziens, liefde van mijn leven en van mijn dood.
Kom je ook, al is het maar voor een dodendansje?
Het is hier afwisselend hemels en hels, leuk toch?*

Ik heb de ambulance gebeld, hij heeft wekenlang
in coma gelegen.'

Stilte. Zij neemt een slokje zambucca.

‘Terwijl *hij* nota bene nog in coma lag, ben *ik* te midden van mijn kinderen en kleinkinderen gestorven. Ik was al slechtziend, om niet te zeggen blind, maar ik kreeg een levercirrose. Ik heb nog dagenlang zwaar liggen ademen, ik ging hyperventileren en iedere keer dacht mijn familie dat het zover was. Als ik vond dat zij teveel herrie maakten en maar door gingen met dat gesmiespel over de erfenis, hield ik heel lang mijn adem in en dan werd het doodstil. Met vreselijke schokken ademde ik na verloop van tijd ineens weer heel diep in en dan begon het hele ritueel weer van voren af aan. Totdat ik eindelijk de allerlaatste adem uitblies, *als een miniem zuchtje lauwe wind op een vroege zomermorgen*, zoals een van onze kinderen het best wel talentvol omschreven heeft, dat was het dan.’

Lava staat heel langzaam op en beschrijft iets in de verte, een visioen uit het verleden.

‘Ik glipte zo uit mijn stoffelijke omhulsels, recht in de armen van mijn man. Zijn oude rammelkast beefde van vreugde, en eerlijk is eerlijk, de mijne ook. Onze gedachten vloeiden als vanzelf orgastisch in elkaar over, vanuit een onuitputtelijke geestelijke bron van de meest uiteenlopende hersenspinsels. Kolkende watervallen, imposante stroomversnellingen, soms vrijwel stilstaande

gladde poelen. Wij lieten ons meedrijven op onze onafzienbare mentale maalstroom, deze rivier van geestelijke gelukzaligheid. Hij was altijd al zo gek op mijn chaotische mentale mechaniekjes, waarbij ik totaal onverwacht van het een naar het ander schakel, hij noemde mij meermalen zijn Sfinx.

Ik sprak meer *mythologisch* volgens hem, dat wil zeggen, in raadsel- en. Ik was zijn Pythia. Mijn alle kanten op vliedende emoties hadden een diepere betekenis dan mijn gestotterde en gestamelde woordenstroom slechts al te schamel kon uitdrukken. Ja, mijn gevoelens lagen werkelijk voor het oprapen, zoals bij een pasgeboren baby. Elke seconde vernieuwde ik mijzelf en mijn identiteit schudde meerdere malen op zijn grondvesten, en daarmee ook de zijne. Onze lichamen waren niet meer nodig. Geestelijke kracht stormde rond, als een tycoon, we kaatsten met onze zielen als biljartballen in een oneindig verfijnd en volmaakt spel tegen elkaar aan. Hij flirtte met mij als immer, als de jonge god die hij ooit was haalde hij alles uit de kast om tot mijn diepste wezen door te dringen. Ik raakte opnieuw uiterst gecharmeerd van zijn liefdesverklaringen, zijn systematische filosofische denken, zijn alomvattende kennis, zijn verregaande wetenschap, zijn volmaakte kunstenaarschap. We doken onder water in de woordenstroom, als om te verdrinken, we kwamen weer spartelend boven, poëtisch watertrappelend

in zoveel geluk, dat niet op kon. Al mijn en zijn gedachten waren als die van al die andere vrouwen en mannen die voor ons bestaan hadden, hun geschiedenissen raasden diep in ons binnenste in de rondte, hij werd Alexander de Grote, Paris, Keizer Augustus, ik noemde hem mijn Odysseus. Ik was niet alleen zijn Pythia, maar ook Helena, Penelope, hij noemde mij zijn Maagd Maria, of de Koningin van de Nacht, ach mijn Filos. Zelfs dieren werden wij soms, hij een panter, ik leeuw. Miertjes waren we, een zacht zoemend libellenpaar. Hij werd soms hard als steen, ik zo zacht als mos. Ook de mensen na ons zullen dit zo diep ervaren.'

Zij schommelt de hangmat met haar zacht knorrende Filos heel teder heen en weer.
Nipt soms even aan de fles zambucca.

Zij neuriet een oud kinderliedje voor zich uit, haar gezicht straalt, als van een veertienjarige blaag, die helemaal hoteldebotel is van haar pukkelige buurjongen, van wie zij zeker weet eeuwig en altijd te zullen blijven houden.

'Mijn hele leven wikkelde ik samen met hem af. Hoe ik als kind opgroeide in het grote huis aan de rivier, het paradijs van mijn jeugd, waarin geen enkel kwaad bestond. De engelachtige schoonheid en verwondering die ik als kind in mij zelf voelde en daar buiten, *altijd*. De mysterieuze diepte van

mijn gevoelens, alledaagse vanzelfsprekendheid van de familiecontacten, volstrekt logische volmaaktheid van het dierbare ouderpaar. De lagere school waar ik zo vlijtig was en schrand. De grote mensenwereld, die zich langzaam maar zeker voor mij ontvouwde, als een kostbaar cadeau. Die wonderlijke wereld waar ik voor altijd deel van uit ging maken en die nooit zou gaan vervelen. Die heerlijke *Umwelt* die een halo van geluk om mij heen gevormd had. Totdat de echtscheiding van mijn ouders als een wolkbreuk alles deed wegspoelen, meesleurend wie ik toen was: reddeloos verloren kind, roepend, schreeuwend, protesterend. Het gezin dat ontwrichtte, de banden die – eenmaal doorgesneden, begonnen te rafelen, mijn kinderwereld die begon te kantelen. Gevoelens werden diep opgeborgen, de kwetsuren maakten een oester van mij, nooit, nee nooit, zou ik nog van iemand kunnen houden. Op de middelbare school was ik lastig en eigenzinnig, er viel geen eer aan mij te behalen. Studerend later, zorgde ik dat het altijd over de ander ging in gesprekken, desnoods als een struisvogel mijn kop in het zand stekend als het te heet werd onder mijn voeten. Trouw aan vooral mijn vriendinnen, jarenlang, de rest van mijn lange leven.'

Zij werpt een lange, liefdevolle blik op Filos.

'Opstandig tegen mannen, de eeuwige spelbedervers. Sexy, maar altijd ongenaakbaar.'

Totdat ik Filos ontmoette, die ik vertrouwde, en aan wie ik mij kon geven en met wie ik een gezin vormde. Kinderen die ik met zo onnoemelijk veel pijn baarde, zoals miljoenen vrouwen voor mij dat ook reeds hadden gedaan. Barendsnood, brrrr... Ontrouw die zich herhaaldelijk voordeed en opnieuw alles kapot maakte van wat er zo zorgvuldig was opgebouwd door Filos en mij. Ruzies en elementaire strijd en vechten op leven en dood, om te zijn wie ik wou zijn: een onafhankelijke vrouw. Ik bleef echter innig verliefd op deze wonderlijke man die af en toe vreemdging, uit vrije liefde. Die, als enige echte vriend, ook het meest van mij hield, ondanks alles. En zo hield onze relatie stand, en ging het verder, stroomopwaarts roeiend. Die onmogelijke tijd sleurden we met ons mee, evenals onze gehavende jeugdgeschiedenis, het onbekende tegemoet, de toekomst, die - eenmaal daar aangeland, ons zo bekend voorkwam. Geluk werd voor ons even gewoon als tegenspoed, rijkdom kwam op ons pad, evenals armoede. De eeuwige strijd om geld tastte het miljonairsechtpaar Filos en Lava fysiek aan. Filos werd vrijwel invalide en ik bijna blind en zo gingen we hand in hand, of dan weer borden gooiend, verder met leven omdat we nog te jong waren om te sterven. Wij raakten dagelijks nog meer verknocht aan elkaar. Er was sprake van grote liefde. Totdat Filos op een kwade dag vertelde dat hij, net als ik, op achtjarige leeftijd zijn onschuld

kwijtgeraakt was. Dat hij - al spelend door een auto geschept, vijftien meter door de lucht gevlogen was en een half jaar lang in een gipsbed had gelegen. En dat dit een BDE, een bijna-doodervaring geweest moest zijn. Hij zag in dat de dood al zijn hele leven samen met hem op liep, als zijn schaduw. Hij legde vervolgens aan mij uit hoe hij stuk voor stuk al zijn vrienden verloren had aan de man met de zeis, iedere begrafenis drukte zwaarder op zijn bestaan. Hij raakte gefascineerd door het laatste taboe, ontdekte dat hij eigenlijk ook wel dood wilde, ja, hij wilde het liefst sterven. Zijn lichaam een wrak geworden, kwelde de pijn hem, dag en nacht. Doodsverlangen trok aan hem. En zo geschiedde het dat ik hem op een nog kwadere dag in ons bed vond, de lege gifbeker nog in zijn hand, nauwelijks meer ademend. Mijn alles, mijn enige vriend, mijn grote liefde had mij verraden en was er tussenuit gepiept. Hij verkoos het om doder dan dood te zijn.

De filosoof van de dood had zichzelf omgebracht.'

Intussen is Filos langzaam ontwaakt in zijn hangmat en heeft hij zich, nog slaperig, uitgerekt. Hij gaat rechtop zitten en trekt *cothurnen* aan, slaat een wijde zwarte bontmantel om en zet een berenmuts op. Dan daalt hij af van het oplopende plankieren podium. Hij schreeuwt 'Muzak!' en danst als een derwisj in de rondte.

Er klinkt meteen luid muziek en vanuit de coulissen komt een orkestje tevoorschijn, met een handvol muzikanten, die al musicerend in een cirkel achter elkaar aanrennen. De violist voorop, gevolgd door trompettist, saxofonist, hoornblazer, een accordeonist, en iemand met een triangel. Filos probeert nog steeds de derwisj uit te hangen, tja..

Lava doet ook even mee met het minieme dodendansje. Haar spierwitte gezicht met de fel rode mond is bedekt met een zwoele voile. Ook zij slaat even later een schitterende roodfluwelen mantel om, afgezet met brokaat. Ook zij trekt extra hoge cothurnen aan. Tenslotte placeert zij haar hoofdtooi: een imposant soort vogelnest, gemaakt van echte takken, inclusief eieren, wat een vrouw! De Koningin van de Nacht is gereed.

Uit de nok komt een armetierig decordoek zakken: een *mooney* aslandschap, grijs en griauw, desolaat. Het blijkt een reusachtige reproductie van de Tuin der Lusten van Jeroen Bosch, maar dan in inktzwart-wit. Een enorm groot tandwiel dat zeker de Tijd die verglijdt moet voorstellen, en een paar armetierige hoge berkenbomen, komen met veel kabaal, hangend aan trekken, naar beneden zeilen, evenals een wagonlading verdorde bladeren. Een paar zetstukken, de hangmat en vooral een reusachtige perspectivisch vertekende tafel, met rondom zeker 25 smeedijzeren stoelen, domineren het oplopende podium. Het orkestje

verdwijnt weer net zo snel als het gekomen is.

Vooraan rechts op het podium staat een aftandse rollator. Filos installeert zich achter dit spreekgestoelte. Lava stelt zich midvoor op, spreekt vol ceremonie met stentorstem:

‘Ik, Lava, heet u allemaal van harte welkom in ons *Theater van de Wreedheid*. Wat zit u daar allemaal netjes rechtop op uw zitbotjes, ik zie werkelijk onafzienbare rijen, ja, een hele zaal vol met geraamtes?! Groot, klein, oud, jong, man, vrouw, dat maakt hier echt geen verschil. Wij zijn hier de acteurs, *aan gene zijde*, en wij stellen het op prijs dat u allemaal in zo grote getale bent komen opdagen. Eindelijk gebeurt er eens wat nietwaar, u verveelt zich immers hoogstwaarschijnlijk te pletter in ‘t hiernamaals? Dat gaat van nu af aan veranderen, let u maar eens goed op. Tot in der eeuwigheid? Niks ervan! Onze hersenschimmen zijn zo levendig als wat. Zeker die van Filos! Ik vraag uw aandacht voor al zijn personificaties! Het mes gaat in de vergetelheid!’

Tromgeroffel, met tot besluit een klap op een hajat.

Filos, achter de rollator, vervolgt:

‘Ik, Filos, ben magiër en sjamaan, de rijkdom van mijn fysieke klachten heeft ervoor gezorgd dat het leven en de dood geen geheimen meer voor mij in petto hebben. Elke vezel in mijn lichaam heeft pijn

gekend, elk bot is ooit gebroken geweest, elke zenuw heeft te strak gespannen gestaan. Mijn hersenen hebben soms het kookpunt bereikt. De evolutie genereerde in mijn geval zoveel machtige menselijke herseninhoud, dat ik zelfs ook de dood uiteindelijk wist te ontleden. Alles wat er in de kosmos aanwezig is aan energetische kracht manifesteert zich ieder moment in levensvormen, om dan tegelijkertijd af te sterven. Leven en dood vallen samen in het absolute nulpunt. Ook in u en mij. Of we nu dood zijn of leven, wij hebben allemaal tienduizenden *personificaties* in ons! Wij hebben onbeperkte bestaansmogelijkheden! Als we een baby met twintig talen laten opgroeien, spreekt hij later immers twintig talen! Wij zijn *omnipotent* ! Dit is de mystieke waarheid: dood doet leven, wij zullen er altijd zijn, levend en wel, stoffelijk, maar tegelijkertijd dood, onstoffelijk, zoals in ons spiegelbeeld. Ons *ik* bestaat helemaal niet. Ik is hooguit een afsplitsing van het *Al*. Ik, als geestelijk wezen Filos, ben *alom* aanwezig, in mijn gedachten en personificaties. Uw en mijn triljoenen bestaansvormen zijn er principieel altijd, *eeuwig* levend of morsdood. Hiephiephoera!

Applaus.

‘Ach, hij heeft zo mooi praten. Ik ben Lava, de eeuwige Almoeder, ik gaf oorsprong aan al wat er aan Filos’ gebroed rondloopt. Barensweeën en hevig persen was mijn specialiteit. Mijn seksuele

zuignap heeft al ontelbare malen zijn mannelijke zaad verzwolgen. Telkens weer marcheerden zijn talloze miljoenen spermatozoïden op in mijn diepste binnenste, richting mijn baarmoeder. Vele zonen gaf ik Filos en nog veel meer kleindochters. Al die energetische kracht waarover hij het steeds heeft verzamelde zich telkens weer in mijn arme lichaam, dat begon te daveren tijdens de liefdesdaad en op zijn grondvesten lag te schudden tijdens de talloze bevallingen, totdat ik opnieuw een leven eruit perste. Het was mijn bloed dat steeds vloeide, mijn kind dat telkens weer schreeuwde, dat gelukkig ademde, het was steeds mijn nageboorte die volgde, het was mijn kind dat nog aan de navelstreng vastzat, mijn kind dat ik een leven schonk. Mijn project? Kinderen! Kleinkinderen! Ik deed dat, Lava, de springlevende, langzalzeleven!’

Applaus.

Lava haalt een zweep tevoorschijn. Haar woordenstroom wordt onderbroken door droge knallen van de zweep, voornamelijk bij het woord *dood*. Filos doet een strop om zijn nek en trekt steeds bij het woord *dood* zo hard mogelijk aan het touw. Zij stellen zich nu strijdbaar naast elkaar op. Lava snerpt:

‘Wij willen hier tezamen met u allen vannacht het *Feest van de Dood* vieren. We hebben zelfs de

Koning uitgenodigd om het feest hier te komen openen, maar die laat het vooralsnog lelijk afweten. Feestje van de Dood! Jazeker! Er is namelijk niets heerlijkers dan dood te zijn! Geen gedoe meer met een lichaam, alleen nog maar vrije gedachten! Geen inwendige mens meer om te versterken, alleen maar geestelijk voedsel. Hier zult u straks dronken worden van geestrijk vocht, woorden bij de vleet als nectar voor uw vermoeide oude zielen! Alsof u voor het eerst geboren wordt, zo zult u versted staan vanavond over de nieuwe wereld die u over een paar minuten zult mogen betreden. Ik zal u inwijden in al onze personages, en hoe!’

Filos vervolgt enthousiast:

‘Het onafzienbare leger van mijn hersenschimmen popelt om op te rukken om uw afgeleefde dode zielen te veroveren. Geef u over aan de filosofie van de dood, laat u gaan, genietend van uw nabestaan, of het nu de hemelse hel of de helse hemel is. Vergeet uw aardse beslommeringen, *dood* bent u. U bent inmiddels onnipotent! Mijn personages gaan u bombarderen met de laatste filosofische inzichten, de bijl gaat in alle huidige economische theorieën, religies, kunst, wetenschap, geschiedenis, ideologieën. Alles gaat op de schop. Ook de jongere generatie wordt niet gespaard. Welkom in de droomwereld van de oneindigheid, alles is hier mogelijk! Wat een mooie

dooie boel! *Dood, dood, dood*, zijn wij!’

De zweep knalt aan een stuk door. Ook Filos trekt als bezeten aan zijn dodentouwtje. Er klinkt intussen een archiefopname van een groep in ganzenpas marcherende SS-ers. Het geluid wordt luider en luider. Filos schudt driftig met zijn hoofd, afwerend, handen op zijn oren. Lava tuurt door een verrekijker in de verte, zij ontwaart iets.

‘Wie komt daar aan vanuit de verte, lieve Lava, gaat het om een oude bekende, vertel op, wie is het die daar komt, als m’n eerste personificatie?’

‘Ik zal je vertellen wie, ook al ben ik slechtziend, het is je oudste demon, die uitgroeide tot zo’n vreselijk monster, geloof het of niet, het is je bastaardzoon, het is Mars!’

3 Mars

Een kaalgeschoren man in camouflagepak komt op, type krijgsheer, met op zijn hoofd een bloederige virtual reality bril. Hij is volledig behangen met wapens, patroongordels, machinegeweer, maar ook met een schild, een speer en een zwaard, pijl en boog, en een pistool. Mars spreekt bulderend en zelfverzekerd. Type *commander in chief*:

‘Dagmarsen draai ik mijn hand niet voor om, maar deze transitie is wel de zwaarste die ik mij kan herinneren! Hoe is het mogelijk dat ik nu net jullie oudjes, hier aantref? Niet verkeerd, het klimaat hier, jullie zien er goed uit! Ik ben zelf flink afgevallen en heb geen greintje vlees meer op mijn botten. Ik ben - zo jong nog! gevallen in de strijd om het eigen volk, dat eerst komt. Zoals jullie straks nog wel zullen vernemen, heb ik mijzelf ontwikkeld tot een van de beste *warriors* aller tijden.’

‘Vertel!? vraagt Lava nieuwsgierig.

‘Virtueel weliswaar, maar ook in oorlogsgames moet je de ander maar zien te verslaan. Ik speelde de laatste jaren met mensen van over de hele wereld mijn tankslagen. Ik heb het dagelijkse genoeg gemaakt om als commandant mijzelf als winnaar van talloos vele virtuele veldslagen te boekstaven, en dat wereldwijd. Met mijn goed

getrainde computersoldaten uit allerlei windstreken heb ik mij tijdenlang, dubbelgevouwen achter mijn computer, dag en nacht gestort in het oefenen van het doden van mijn tegenstanders. Ik ben daar heel erg goed in geworden, al zeg ik het zelf. En ik heb daar ontegenzeggelijk bijzonder veel genoeg aan beleefd.'

'Mars, man, man, man, hoe is het verder met jou, jij had toch ooit een bordeelbusiness?' vraagt Filos quasi naïef en o zo omzichtig.

'Als jongeman heb ik inderdaad plezier ontleend aan de exploitatie van jonge hoertjes uit het oosten. Die meisjes werden als seksslavinnen opgesloten door bandieten. Weliswaar betaald, maar de verdiensten mochten zij mooi volledig afdragen aan hun pooiers. Zij moesten dag en nacht de vreselijkste praktijken ondergaan. Slavernij! Vastgeklonken met handboeien aan het spijlen bed, kreeg er eentje bijvoorbeeld een of ander uitgemergeld kereltje, zo'n geraamte van negentig plus, over zich heen. Ik heb het zelf van horen zeggen van een van die meiden, dus het is uit de eerste hand, dat er op een keer zo'n oudje de pijp uit is gegaan, terwijl die als een oud konijn bovenop haar lag te spartelen. Zij kon, geboeid, geen kant meer op met dat lijk van die ouwe bovenop zich. Uiteindelijk moest de brandweer eraan te pas komen om het arme kind te bevrijden. Ik dacht toen: dat kan ik beter en nam die meisjes

keurig in dienst, bij mij mochten zij vijftig procent van de verdiensten zelf houden, netjes toch? Toch werd ik opgepakt en ik heb toen een veroordeling aan mijn broek gekregen wegens met name vrouwenhandel en omdat ik ook nog in drugs handelde, resulteerde dat - ook in hoger beroep, in totaal vijf en half jaar gevangenisstraf. Tel uit de winst..'

'Jeetje, dat is niet voor de poes, Mars!' doet Lava een duit in het zakje.

'Die tijd heb ik braaf uitgezeten, en daar ben ik verslaafd geraakt aan gamen. Eenmaal uit de gevangenis wist ik niet beters te doen dan mij daar verder in te bekwamen. Ik heb mijzelf ook na de gevangenis jarenlang opgesloten in mijn virtuele wereldje.'

'Juist ja. Dus dat is wat er geworden is van ons vroegere bastaardje.' Lava schudt bedachtzaam haar wijze oude hoofd.

'Commander in chief, maar dan op een virtueel slagveld, waar je zeker de hele dag druk in de weer was om islamitische vijanden af te knallen?' oppert Filos korzelig.

'Intussen had ik inderdaad zo mijn opvattingen over de ontwikkelingen in de wereld, en met name ook die in Europa.'

'Vertel daar maar niets over' verzoekt Lava.

Zij heeft zo haar vermoedens over wat er komen gaat, en zij wil de bastaard geen enkele kans geven zich nader te profileren.

‘Ik ben de mening toegedaan dat je die boten met talloze vluchtelingen beter direct lek kan schieten.. Ik heb een enorme haat ontwikkeld naar alles wat naar islam ruikt, die stinkende imams met hun fatwa’s tegen ongelovigen, homo’s en vrouwen, ik wil er het liefst de mitrailleur opzetten. Ik heb er geen problemen mee om hoge muren om ons mooie Europa te trekken, om die muzelmannen buiten de deur te houden.’

‘Je gevangenschap heeft zo te horen niet geleid tot enig voortschrijdend inzicht?’ Ook Filos weet allang hoe zijn bastaardzoon erover denkt, hoe de nazivlag erbij hangt.

‘Ik heb de nodige ervaring, als jongen al stond ik stokstijf voor mijn overtuigingen. Iedereen die het niet met mij eens was kon een knal voor zijn harses krijgen, toch, Filos? Ach, lieverds! Een kleine ontboezeming! Ik maakte *toen al* deel uit van een knokploeg, wij trokken er in het zwart gekleed op uit, bij voorkeur ’s avonds en ’s nachts, om brand te stichten in een of ander opvangcentrum of om eens flink op kleurlingen in te meppen in de lokale kantine. Iemand moest toch het vuile werk opknappen, ik had daar duidelijk plezier in. Ik was mijn tijd ver vooruit!’

‘Ik heb er echt alles voor over dat zelfs iemand als jij je ranzige zegje kan doen, vrijheid van meningsuiting, maar dan wel zonder te discrimineren, laat staan dat je geweld gebruikt!’ onderwijst Filos de bastaard.

Mars schudt met zijn hoofd.

‘Vrijheid van meningsuiting, me hoela! Ik ben een rechts-extremist, ik zeg wat ik voor mijn bek krijg, ja? In die media wordt veel te veel geluld, vooral op sociale media. Ik word er altijd af gekeild, omdat ik zeg wat ik werkelijk denk. Je hebt gelijk of je hebt geen gelijk. Eens? En ik zeg wat ik zeg, mag het asjeblieft? De wereld is eraan toe een lesje in geweld te krijgen, en dat is toevallig mijn professionele specialiteit.’

De reus is al orerend vanuit de hoogte neergedaald en heeft zich pontificaal ter linkerzijde van het proscenium opgesteld. Lava is druk in de weer met de tafelschikking. Filos en zij verwachten immers nog veel meer gasten. Alle personificaties van Filos zijn uitgenodigd, en dat zijn er nogal wat!

Filos verweert zich manmoedig vanachter zijn rollator. Voor Mars, deze oudste vijand en demon, heeft hij een zwak, ook al kan hij deze wolf in schaapskleren wel schieten. Hij probeert zijn bastaardzoon toch voorzichtig wat tegengas te geven.

‘Mars, haantje de voorste, jij zult nog branden in de hel. En maar kukelen. Baby Doll en ik zijn blij met je komst. Maar geenszins met je werkelijk demonische opvattingen! De democratie gaat ooit nog es aan haar eigen vrijheid om alles maar hardop te zeggen ten onder. Jij hebt zelf wel iets van een *imam* als ik je zo te keer hoor gaan met je zoveelste *fatwa*. Zeg eens, keiharde kaaskop, twijfel jij nou nooit eens aan jezelf, nee, echt niet?’

Mars laat het er echter niet bij zitten:

‘Nog even en dan hebben we de absolute meerderheid bereikt, dan kunnen we eindelijk *Gutmenschen* zoals jij met het grootvuil meegeven.’

‘Dat woord beschouw ik als een eretitel.’

‘Het is nooit te laat om een handvol denkfoutjes toe te geven, beste Filos.’

‘Zeg op!’

‘Wij zijn de Partij Van de Verlichting, afgekort PVV. Bek dicht, en doen wat onze Grote Leider verordonneert, niks mis mee, wij zijn nu aan de beurt, kan het niet goedschiks, dan kwaadschiks!’

Mars weet hoe hij Filos op de kast kan jagen.

‘Jouw Grote Leider, die zich ook zo graag voorstaat op de vrije meningsuiting, heeft zich omringd - behalve met een cordon lijfwachten op

jouw en mijn kosten, met een peloton ja-en-amen knikkende parlementariërs met stuk voor stuk doodskoppen!’

‘Een voor allen, allen voor een!’ roept Mars.

‘Elke racistische vuilbek, zoals zij, hij of jij, mag zijn witte-blanke- mannen-gal maar blijven spuwen op een minderheidsgroep die zich nauwelijks kan verdedigen. Schande! Die Rattenvanger, de Incarnatie van het Kwaad, krijgt van het journaal vrij spel in de media! En dan zou je bij Nieuwsuur toch een tegengeluid mogen verwachten, nee hoor, elke scheet integraal uitzenden van die Blaffende Blondine.’

‘Nieuwsuur, dat pulpprogramma voor de grachtengordel?’ Filos valt nu aan als een kleine terriër:

‘Elke avond gratis en voor niks volop zendtijd in alle media voor alle diarree die deze mijnheer met een zachte G tussen zijn geblondeerde billen door laat ontsnappen. Vind je het gek dat het steeds meer begint te stinken, eerst alleen in Limburg, en nu in gansch Nederland? ’

‘Klopt helemaal, wij staan voor een frisse wind! Minder, minder, minder!’

‘Minder media spreektijd, zul je bedoelen! Horen we ooit iets van de andere 130 parlementariërs? De parlementaire pers van Een Vandaag kiest dat

Domme Blondje van jou ook nog eens tot Politicus van het Jaar! De gotspe! *Filosofie van de domheid!*‘

‘Geheel en al verdiend hoor! En onze leider weet hoe hij de media moet bespelen.’

‘En zo, met behulp van onze z.g. kwaliteitspers, worden moslims langzaam maar zeker tot de nationale pispaaletjes. En zondebokjes zijn er om ritueel te slachten, nietwaar? Nog even, dan worden moslims eerst massaal als geitenneukers gedeporteerd naar de Waddeneilanden en tenslotte vergast op Rottumerplaat. En jij denkt daar ongestraft mee weg te kunnen komen in het hiernamaals? Jij, met je potentie van een massamoordenaar?’

‘Ik herinner mij onze eeuwige twistgesprekken maar al te goed, Filos. O wee, als jij die scheur opentrekt, dondergod. Net een verwende kleuter, jankepot. Heb ik soms een gevoelige snaar geraakt met mijn gesneer bij mijnheer?’

‘Dat kun je wel zeggen, ja. Ik lig mijn hele leven al met jou in de clinch, laat toch eindelijk eens een keer af van mij, jij demon!’

‘Hoe gaat het verder met jou? Je bent een beetje teveel afgevallen, vel over been man! Laat die moslims gewoon aan ons over, ja? Wat sta je je nu te verbijten, ouwe?’

‘Tel eerst eens een keer je zegeningen! Nooit hoor ik eens iets over wat er *wel* deugt! De talrijke sociale voorzieningen, naast je uitkering hark jij zeker weten toch nog een extra zorgtoeslagje naar binnen? Heb jij het ooit gehad over het zeer redelijk draaiende onderwijs? Dat dit aan jou niet besteed was is een andere zaak. Of over het prima wegnemen? Je reed de laatste keer dat ik jou sprak nota bene in een door het arbeidsbureau gesubsidieerde Toyota Corolla rond, zodat je in de wijde omtrek tevergeefs kon solliciteren. Heb jij je ooit afgevraagd waarom de bazen jou niet wilden inhuren? Al was het maar omdat je in de eerste de beste werkweek steeds veel te laat op het werk verscheen? Als jij al eindelijk eens een keer tijdelijk werk had, maakte je binnen de kortste keren zoveel stennis over het elimineren van vluchtelingen, dat zo’n baas niet wist hoe snel hij jou weer moest lozen. Extremist!’

‘Dat er geen banen zijn is natuurlijk wel de schuld van al die miljoenen calculerende vluchtelingen!’ gooit Mars er op hoge toon tussendoor.

‘Hoe kan zo’n vluchteling, als een hond opgesloten in een of ander hok in een asielzoekerscentrum, het nu helpen dat er geen banen zijn, kun je mij dat eens haarfijn uitleggen?’ kukelekuut Filos.

‘Zij pikken alles in, banen, huizen.. ze krijgen bakken met geld...’ schreeuwt Mars.

‘Dankzij die door jou stelselmatig bespote en werkelijk vreselijke overheid laat jij je momenteel door de samenleving verzorgen van de wieg tot het graf en loopt vervolgens zelfs dood nog af te geven op een groep landgenoten die behalve moslim voornamelijk straatarm zijn en die net als jij ook een uitkering ontvangen. Alleen sturen zij die voor een groot deel naar hun thuisland waar er een hele familie van onderhouden wordt, een betere, want directere vorm van ontwikkelingshulp bestaat er trouwens niet. Wat is kortom je probleem, ik zie het niet?’

‘Zoals jij altijd weer het bloed onder mijn nagels vandaan trekt, met je arrogante gekwek, vroeger al, met dat eeuwige gepamper van jou van alle mensen met een kleurtje. Hoeveel van die moslims wonen er nu helemaal bij jou in Bloemendaal?’

‘Man, man, man, je weet heel goed dat ik Amsterdammer ben, een stad waar ik apetrots op ben. Mijn stad flikt het hem toch maar! Een stad met 259 nationaliteiten! Maak jij eerst maar eens ’s ochtends een rondje met de metro, provinciaaltje, dan zullen jou eindelijk de schellen van de ogen vallen. Ja, al die mensen uit al die verschillende landen, uit al die verschillende culturen, al die vele tientallen nationaliteiten leven als hardwerkende mensen naast elkaar in de mooiste stad ter wereld. Amsterdam heeft het! Wij Amsterdammers vormen een kosmopolitische visionaire enclave, sukkel!’

Miljoenen komen zich laven aan onze beroemde tolerantie en ons rijke cultuuraanbod. Zo ik iets ben, dan een Amsterdammer! Haar geschiedenis, haar roemrijke heden, haar prachtige toekomst!’

‘Grachtengordeldier! Amsterdam is het mekka voor moslims! Meer moskeeën dan kerken! Echte Amsterdammers zijn gevlucht naar Almere en Lelystad! Amsterdam is een hutspot voor criminele Marokkanen en Antillianen! Wie doet me wat!? Politie? Amsterdam is een narcostad, vol met hotels en hoeren, vol met zuipend en naaiend massatoerisme, drugshandelaren en porno-bazen! Amsterdam: een groot bordeel!’

‘Zwijg over mijn schitterende stad! Ik wil er niets meer over horen! Laat af met die klauwen van dat waar jij helemaal niets vanaf weet! Geen stad ter wereld kent zoveel cultureel aanbod dag in dag uit. Beste orkest ter wereld! Theater, internationaal top! Musea, famous all over the place! Dansers, wereldniveau! Schilders, architecten en kunstenaars: idem dito! Paradijselijke pop podia! Ik ben het zo zat om nog naar jouw eeuwige populistische Andre Rieux deuntje te luisteren, jij komt toch nooit verder dan de plaatselijke hoempa in Venlo? Ik ben d'r geheel en al klaar mee, cultuurbarbaar!’

Er valt een stilte die om te snijden is. Mars probeert het op een akkoordje te gooien.

‘Wij worden het nooit, ik herhaal, nooit eens, dat zeg ik je in alle eerlijkheid. Neemt niet weg dat ik nog altijd innig om jou geef, papaatje Filos, ook al ben jij, zeker weten, mijn oudste vijand. Ik heb echt een zwak voor jou, mijnheer Simon de Pilaarheilige.’

‘Tja, ik moet toegeven dat ik ook best aan jou verslingerd ben, ik ken niemand die zo trouw is aan een helaas verkeerd idee als jij. Ik hoop alleen niet dat jij met de jouwen in Europa de boel straks overneemt na de verkiezingen. Dan barst barbarij pas goed los!’

Over de band klinkt dreunend het ijzeren ritme van de in ganzenpas marcherende SS-eenheid.

Mars, als door een wesp gestoken, duwt Filos weg vanachter de rollator, en wendt zich via de microfoon rechtstreeks tot het publiek met een *laudatio* op moslims..

‘Ik heb helemaal niks tegen moslims. Ik heb wel iets tegen de terroristische *islam*. De Koran is een oorlogsboek dat oproept tot de jihad, de heilige oorlog. Ik noem de Koran het islamitische Mein Kampf. Ik wil dat de Koran verboden wordt of dat er op zijn minst delen uitgescheurd worden. Joden worden in de Koran vergeleken met apen en zwijnen. Christenen worden vervolgd omdat ze geloven dat Jezus de zoon van God is. De Koran

is zo geformuleerd dat het bevelen geeft aan moslims voor alle tijden. Afvalligen en ongelovigen moeten gedood worden. De islam wil de Sharia, de islamitische wetgeving, invoeren. Echt, ik heb helemaal niks tegen moslims. De islam is zonder meer uit op dominantie. Ik ben daarom tegen aansluiting van Turkije omdat het een islamitisch land is. Ik herhaal ik heb he-le-maal niets tegen moslims. De Nederlandse bevolking kent momenteel zo'n 1 miljoen moslims. Dat is op een bevolking van 16 miljoen behoorlijk veel. Gelet op het hoge geboortepercentage onder moslims, moet ervan uitgegaan worden dat de moslims snel de 2 miljoen gaan halen. Nogmaals, ik heb niks tegen moslims. Echt, helemaal he-le-maal niks. Ik herhaal: ik heb echt waar, ik zeg het hier in alle openheid en eerlijkheid, ik heb niks niet, niemendal- niks-nada tegen moslims. Wel tegen de oprukkende islam! Wat heeft al dat terroristische tuig hier in Europa te zoeken? Grote schoonmaak, gooi die grenzen dicht! Nu we het toch over Europa hebben: Europa is een grote progressieve Kindergarten, met zachte eitjes aan het hoofd in plaats van een Regering, die met ijzeren hand regeert. Knudde! Een verzameling slappe doetjes maakt de dienst uit en houdt de media bezet met hun gekwaak. Europese parlement? Poolse landdag! Ik sta voor een echte mening en die zal ik linksom of rechtsom doordrukken, wij zijn het volk, we zijn met 500

miljoen, laat ze allemaal maar de tering krijgen, die Marxistische bende slapjanussen met hun brilletjes en baardjes. Wie het straks niet met ons eens is wordt vroeg of laat *kalt gestellt*, genoeg is genoeg, minder, minder, minder, zo denk ik erover. Oprotten! Oppakken, deporteren, uitroeien! Grote schoonmaak!’

Het inmiddels snoeiharde geluid van de marcherende laarzen sterft weg.

Stilte.

‘Wat jij, Lava?’ Mars zoekt duidelijk steun bij zijn ooit zo moederlijke moeder..

‘Ik vond jou als jong jongetje al een echt haantje de voorste, Mars, met een piepklein hartje. Je bent een mooie man geworden, viriel en strijdlustig, ik kan niet anders zeggen. Dankzij moedermelk meer mans! Ik heb jou altijd netjes laten uitpraten, achteraf heb ik daar best spijt van. Hoe kom je toch zo bloeddorstig? Waarom wil je zo ontzettend graag iedereen met een kleurtje in de knieën schieten? Miskadil!’

Mars tilt het oudje ineens op en knuffelt haar lachend. Lava blijft hem strak aankijken.

‘Ach, mammaatje, ik heb je zolang gemist’ mekkert Mars, die haar zelfs liefkoost.

‘Eigenlijk ben je ontzettend lief, vooral voor dieren

en kleine kinderen' smiespelt Lava.

'In die volgorde!' gooit Filos er gepikeerd tussen.
Hoe kan deze eikel zijn zaad zijn?

'Prima cocktail dus!' Mars buldert zijn
levensgevaarlijke lach.

Er klinkt heel zacht een toepasselijk geluids-
fragment met het werkelijk afgrijselijke geschreeuw
van de voormalige Duitse Rijkskanselier A.H.
Flarden gezang van Duitse oorlogsliedjes.
Voorovergebogen geleund staat Filos inmiddels
weer achter de rollator, grijpt naar zijn arme oude
hoofd. Na-oorlogstrauma?

'Het bruine gedachtengoed waart weer rond in
Europa, niks mis mee toch, Filos?'

'Nee hoor, Wodan, helemaal niks mis mee..'
beaamt Filos hoofdschuddend, uitgeput.

Lava is omhooggelopen en heeft een zware
smeedijzeren armstoel naar achteren geschoven.
Mars neemt bovenin plaats aan het hoofd van de
door Lava inmiddels gedekte tafel. Er staan al wat
flessen rode wijn klaar.

'Wat is dat rode, dat bloedrode daar? Mag ik daar
wat van innemen, lieve Lava?' likt Mars zich bij
voorbaat de lippen..

Lava schenkt Mars een kelk rode wijn in. Hij

slobbert deze in een teug leeg, tot op de bodem.
En zet het vervolgens direct op een comazuipen.

Filos werpt zijn navolgende teksten als rauwe
stukken vlees naar boven, met ware
doodsverachting voor de leeuw, die de druppels
wijn van zijn bloedrode mond afveegt.

‘Wat is er gebeurd, massamoordenaar in spe? Hoe
oud ben je nu helemaal geworden, commander in
chief ? Ben je wel een natuurlijke dood gestorven,
als oorlogsheld? Nee? In het harnas gestorven
zeker tijdens je Kruistocht tegen de oprukkende
Islam?’

‘Wij kunnen ons zelf wel er van alles bij
voorstellen, Filos!’ monkelt Lava.

Mars haalt een waterpijp uit zijn knapzak. Hij vult
hem met een gepaste hoeveelheid water uit een
plastic flesje. Hij tovert vervolgens een klein zwart
etui te voorschijn, haalt er een flinke pluk gras uit
en steekt er volgens een duidelijk vaststaand
ritueel de brand in.

Gedempt getrommel klinkt over de band.

Tenslotte neemt Mars een lange teug, zuigt zijn
longen boordevol om zich eens lekker de droom te
roken. Dan blaast hij rook uit.

‘Op een avond ben ik alleen op pad gegaan,
boksbeugel en mes binnen handbereik. Ik had echt

zin om er eentje naar de andere wereld te helpen. Ik kwam altijd bij een snackbar, ik vond die pita's daar hartstikke lekker en die man leek mij best aardig, ook al kwam hij uit een of andere woestijnstaat. Ik zie mijzelf nog oreren tegen hem met geheven vuist, mijn arm vol tatoeages.

Ik zei expres de vreselijkste dingen tegen hem, om hem te pesten. Dat ik het liefst alle zwarten aan de hoogste boom wilde zien bungelen. Ik noemde hem Brownie. Ik raakte voor mijn gevoel zelfs een beetje bevriend met hem, want hij hield mij gek genoeg altijd aan de praat en hij kon heel goed luisteren. Tot op een late avond, - er was niemand meer in de zaak, Brownie ineens begon tegen te sputteren in zijn steenkolen koeterwaals. Hij was het natuurlijk helemaal niet met mij eens. Begon te zaniken dat hij als zwarte geen schijn van kans had op een normaal leven, daar waar hij vandaan kwam. Hij had in zijn thuisland Nigeria bij een *local paper* gewerkt en had zich verzet tegen de enorme corruptie en was op een gegeven moment opgepakt en gemarteld. Hij liet mij zelfs een heel tapijt aan littekens op zijn rug zien. Hij was gefolterd en ze hadden hem al zijn nagels uitgetrokken en gedreigd zijn tong uit te snijden als hij nog ooit zijn bek zou open trekken. Een zogeheten politieke vluchteling, dat was hij. Hij vond dat hij ook recht had op een menswaardig bestaan. Ik vroeg hem: 'waarom ging je dan niet naar bijvoorbeeld Dubai?'

Hij zei dat hij naar Europa wou, omdat hij had gehoord dat de mensen daar nog aardig waren. Toen vroeg ik hem of hij mij aardig vond? Hij begon ineens zwaar te hijgen. Ik zei heel rustig tegen hem dat hij gewoon moest zeggen wat hij dacht. Toen zei hij dat hij doodsbang voor mij en mijn soort was en voor onze opinies’.

Mars inhaleert af en toe diep.

‘O ja’, zei ik tegen hem, ‘maar welk soort is dat dan?’ Geen antwoord. Ik vloekte zacht. ‘De blanke soort? Zeg het maar?’

‘Dat is toch terecht, in dit geval ..’ begon hij.

‘Helemaal mis’, zei ik en ik gaf hem over de toonbank heen ineens een flinke knal tegen zijn kaak, met mijn boksbeugel natuurlijk. Ik hoorde iets kraken. Toen begon hij te schuimbekken. Hij pakte zijn pita mes, je weet wel, waarmee ze de hele dag dat lamsvlees van de rol snijden, hij komt achter die toonbank vandaan, recht op mij af.’

‘Wegwezen’, riep Brownie tegen mij. Ik moest wegwezen.

‘Wat?’ riep ik. ‘Wat zeg jij tegen mij, roetmop, wegwezen, ik moet wegwezen? Wat zullen we godverdomme nou krijgen, ik mot wegwezen?’

En ik begon op hem in te slaan. Die gast was echter razendsnel en zeer goed getraind. Binnen

de kortste keren had hij mij al diverse steken toegebracht. Ik brulde als een gewonde stier en op een gegeven moment had ik zijn mes afgepakt. Ik stak een paar keer flink op hem in, maar hij was niet te houden en begon mij te wurgen. Ik bleef hem maar steken met dat mes en hij hield mij in zijn worggreep, net zolang totdat *ik* godverdomme de geest gaf. Hier sta ik dus, dood, ik kan niet anders.'

Stilte. Alleen de zware inademing van Mars is te horen. Hij huilt.

'Gaan we nu ineens huilie huilie doen, Mars?'
acteert Filos vilein.

Mars geeft een luide snik.

'Ik sta voor wie ik ben. Ik doe wat ik zeg, dat zeg ik altijd. Ik doe altijd, wat ik zeg. Ik zeg het nog een keer, en nu voor altijd: minder, minder, minder.'

Filos papegaait deze laatste riedel treiterend mee.

'Ik sta pal voor Nederland' snottert Mars, als een kleine kleuter.

Lava heeft hem zojuist een bord met spareribs bezorgd. Hij zet het direct op een luidruchtig bloederig kluiven. De afgekloven botten gooit hij op de grond. Op het proscenium zet het echtpaar de conversatie opgewonden fluisterend voort.

‘Jammer genoeg is deze demonische personificatie onuitgenodigd hier beland’ verzucht Filos.

Hij hoopte eindelijk verlost te zijn van deze Kwade genius.

‘Komt er ooit een einde aan de cyclus van wederzijdse haat?’ debiteert Lava.

‘Niet te geloven, zelfs in het hiernamaals moeten we nog naar die mensonterende rimram van die loslopende psychopaat luisteren’ moppert Filos.

Gedempt getrommel klinkt over de band.

‘Wat zou er van die arme donkere jongen zijn geworden? Leefde hij nog, dacht je?’

‘Lijkt me sterk, Lava, die dappere Brownie was een en al gatenkaas, zo te horen?’

‘Het leek mij wel een hele taaie, uit Mars’ verhaal op te maken, wat een verhaal zeg!’

‘Als hij dood is zullen we hem vandaag of morgen hier vast nog wel es tegenkomen.’

Mars veegt zijn mond af met zijn servet dat rood kleurt. Hij brult iets naar de oudjes..

‘Lekker Lava! Was dat mensenvlees? Toch wel van een blanke mag ik hopen?’

Filos is er echt helemaal klaar mee.

‘Ik raad jou aan er eindelijk eens het zwijgen toe te doen. Je bent nu immers zo dood als een pier. De muren hebben hier echt oren. Wij staan er niet voor in dat er straks niet iemand komt die jou voor de tweede keer koud wil maken. Misschien loopt die dappere Brownie van jou hier inmiddels ook wel rond, je weet het maar nooit.’

‘Ik lust hem rauw’ grauw Mars. Filos fileert hem verder:

‘Onrechtvaardigheid wordt altijd gewroken, jij mag branden in de hemel van je helse gedachten. Ik wens jou veel plezier met je spookbeelden en oorlogsgames. Het staat jou vrij dankzij je seksuele aberraties om je de godganse dag af te trekken op abjecte beelden van slachtpartijen van jouw vijanden. Je doet maar wat je al jarenlang niet laten kan. Droom maar lekker verder over Fort Europa, over overvolle treinen met moslims, over prikkeldraad, over kampen vol mensen met een kleurtje die eerst gedeporteerd en vervolgens geruimd, dan wel onthoofd zullen worden.’

‘Dat is het eerste goede idee wat ik van je hoor’ grijnst Mars. ‘Geloof mij maar, jouw grootste vijand, dat ben jij zelf.’

Lava duwt de gepikeerde Mars, die alweer wil opstaan, terug in zijn stoel.

‘Blijf zitten, bezie ons spel, we zullen jou eens

precies onthullen waar het ons om gaat.'

Het getrommel stopt abrupt.

Donkerslag

Geluid van Tibetaanse belletjes dat aan de hemel doet denken klinkt all over the place. De oude hippies Filos en Lava, stellen zich aan weerszijden van het proscenium op en debiteren hun teksten richting de zaal:

'Ja, wij zijn nog van de generatie bloemenkinderen. Wij wilden een antiautoritaire vrije samenleving establishen. Wij wilden liefde maken en geen oorlog. We wilden een wereldregering. Wij wilden wereldvrede. Die wereld is namelijk van iedereen, net als bij de Indianen. Grenzen zitten tussen de oren. Laat toch af, volksverhuizingen zijn er altijd geweest. Eerst waren het de Indo's, toen de Molukkers, toen de Surinamers, Turken, Marokkanen, en straks zijn het de Eskimo's die het gedaan hebben' preekt Lava.

Filos neemt het stokje van haar over:

'Het sterfhuis Europa mag blij zijn met de nieuwe aanwas. Het is een groot bejaardentehuis. Het platteland is reeds overal aan het leeglopen. Hele dorpen met leegstaande huizen met hier en daar alleen nog wat ouwe knarren en ouwe wijven, wie moet er straks jullie gerimpelde witte oude mannen

billetjes wassen?

Een liefdevolle moslima, desnoods in een niqab! Jullie zullen nog blij zijn met elke nieuwkomer, met kopvod en al. Europa heeft hen hard nodig. Laat iedereen binnen, of het nu bruinen, roden of gelen zijn.'

'Aha, Regenboog!' brult Mars. 'Omgekeerd kolonialisme!'

De zaal wordt rumoerig. Consternatie!

Filos en Lava vervolgen de tirade echter:

'En religie? Over dat kannibalistische christendom van ons, waarbij tijdens het Avondmaal het Lichaam van Jezus gegeten en zijn Bloed gedronken wordt, hebben we het hier verder maar niet. Kijk eerst eens naar je eigen zogeheten Zoon van God, nota bene uit een Maagd geboren! Leg dat es even uit? En dat christelijk beschaafde priesters zich bij voorkeur in het maagdelijke kontje van een koorknaapje boren.. dat verhaal kan Antoine Bodar beter houden dan ik.. Jesus Christ Superstar, het mensen- offer, werd gekruisigd, om onze zonden te delgen, sadistischer kan het toch niet? De Bijbel is minstens zo gewelddadig als de Koran. Islam betekent vrede. Stop de dagelijkse hersenspoeling in wij-zij denken. Moslims zijn in meerderheid gematigde mensen, zoals de meesten van ons, en geen beesten.'

‘Jawel, ze horen in Artis thuis!’

Om beurten mitrailleren Filos en Lava nu ad lib.
hun teksten de zaal in:

‘Hoe zouden jullie je gaan gedragen, - terwijl je in Nederland geboren en getogen bent, als je vanaf je geboorte *stelselmatig* Marokkaans tuig genoemd wordt?’

‘Als je bij iedere sollicitatie alleen vanwege je naam al geen enkele kans maakt en *stelselmatig* gediscrimineerd wordt?’

‘Als je als moslim jarenlang ongestraft in alle media *stelselmatig* dag in dag uit wordt uitgekafferd, alsof je een lagere diersoort bent, alsof je een stuk stront bent?’

‘Minder, minder, minder! ’ davert het van boven, het is Mars, dit keer in combi met de authentieke geluidsopname, en dat ook nog eens luid versterkt.

Filos richt zich in zijn speech rechtstreeks tot de zaal, met megafoon op volle sterkte:

‘En Islam? Niks nieuws onder de zon. Elke religie genereert alleen maar genocide! Het Christendom heeft toch ook zijn eigen relipsychopaten, die malloten met hun puntmutsen van de uiterst gewelddadige Ku Klux Clan? Dus IS? Tezamen met de overgrote meerderheid van gematigde moslims dat sektarische groepje jihadistische

relifascisten van IS onderscheppen en vervolgens deprogrammeren. Dat is alles! Vrede zij met u! Allah is groot, en God ook! Er is genoeg plaats voor iedereen! Zelfs voor Sinterklaas! Of Winnetou! De wereld is van ons allemaal!’

‘Inreisverbod voor alle moslims, leve de voortvarende Amerikaanse president!’

Mars geeft het niet op.

Ook Lava is rood aangelopen, ondanks het feit dat zij beschikt over een megafoon.

‘We hebben het hier wel over mensen, geen dingen! Het gaat om de grondrechten van de mens. Mars, en vele, vele anderen hier doen er goed aan om zich eens goed achter de oren te krabben.’

‘Dat dat in eerste instantie een hoop luizen oplevert is nu wel duidelijk’ grapt Filos.

‘Helemaal kaal scheren is de enige oplossing. Kijk maar naar mij! Dat doet tenminste aan de nazi look van mensen als Mussolini en Pim Fortuyn denken.’

Mars staat pal.

‘Hoe lang die dagelijkse hatelijke woordterreur tegen een minderheidsgroepering, die geen enkele kans krijgt zich te verdedigen, nog gedogen? Weg met het geblondeerde opportunisme, het loos gegak en gebrul, de goedkope retro retoriek! Leve

de ware democratie en de echte vrijheid!’

Lava is niet meer te stoppen.

Mars voelt zich blijkbaar zo langzamerhand ernstig in zijn waardigheid aangetast, want hij heeft zijn revolver gepakt, en hij vuurt in de lucht. De helse herrie van de nu toch wel akelig snerpende Tibetaanse belletjes stopt abrupt.

‘Ik krijg me toch ineens zin om jullie Gutmenschen voorgoed de mond te snoeren! De vraag is alleen of dat nog wel lukt, jullie zijn immers al dodder dan dood’ sist Mars.

Mars beweegt speels zijn hand met de revolver van de een naar de ander. Lava weet echter van geen ophouden.

‘De wet, het laatste houvast, verbiedt overduidelijk discriminatie, en wordt volkomen ten onrechte nauwelijks gehandhaafd. Wel een strafblad, geen straf. Dat schiet lekker op zo, maar niet heus.’

Mars heeft altijd een weerwoord:

‘De rechtsstaat faalt anders ook ten aanzien van al die halve garen die denken in een westerse democratie de *Sharia* te kunnen establishen en die voor handen afhakken pleiten, of voor vitriool in het gezicht, als het om overspelige vrouwen gaat.’

Filos doet niet voor hem onder:

‘De overgrote meerderheid van moslims is vredelievend en voelt zich totaal niet verwant met dat soort wanpraktijken. Soennieten, sjiieten. er zijn evenveel varianten van de islam, als er moslims zijn, man!’

De onderstaande lijsten met alle islamitische stromingen, als ook alle christelijke geloofsrichtingen, worden geprojecteerd op de achterwand. Filos lepelt de woorden echter ook nog eens extra op en wel in een moordend tempo, bij ieder woord van de ellenlange lijst een fladderend pamflet de zaal inwerpend.

Islam

Soennisme Hanafieten: Hanbalieten Malikieten
Sjafi’ieten Salafisme Wahabisme Qutbisme
Sji’isme Alevieten Isma’ilisme Zeveners Ithna ashri
Twaalvers Khawarij Mu’tazilieten Ibadieten
Soefisme Ahmaddiya Druzen Koranische moslims
Volksislam Mozabieten Soefri's Ibadisme Azraqi
Ghulaten Ishmailiten Zaiediten Jafari Hussainia

Het tweede pamflet neemt Lava tegelijkertijd voor haar rekening en dat luidt:

Christendom

Rooms-katholieke Kerk Oudkatholieke Kerk Vrij-

Katholieke Kerk Nederlandse Hervormde Kerk
Christelijke afgescheiden gemeenten
Gereformeerde Kerken onder het Kruis
Ledeboeriaanse gemeenten Christelijke
Gereformeerde Kerken Nederduits Gereformeerde
Kerken Gereformeerde Kerken in Nederland
Gereformeerde Bond Gereformeerde Gemeenten
Oud Gereformeerde Gemeenten Federatie van
Oud Gereformeerde Gemeenten Gereformeerde
Kerken in Hersteld Verband Gereformeerde
Kerken vrijgemaakt Oud Gereformeerde
Gemeenten in Nederland Christelijke
Gereformeerde Gemeente Gereformeerde
Gemeenten in Nederland Nederlands
Gereformeerde Kerken Gereformeerde
Gemeenten in Nederland (buiten verband)
Gereformeerde Kerken in Nederland (hersteld)
Hersteld Hervormde Kerk Protestantse Kerk in
Nederland Voortgezette Gereformeerde Kerken in
Nederland Apostolische Kerk in Nederland
(Christelijke evangelische gemeente Evangelische
Broedergemeente Evangelische gemeente
Pinksterbeweging Unie van Baptistengemeenten
in Nederland Vergadering van gelovigen (Vrije
Broedergemeente) Vrije Evangelische
Gemeenten Katholiek Apostolische Kerk Hersteld
Apostolische Zendingkerk Hersteld Apostolische
Zendinggemeente Hersteld Apostolische

Zendinggemeente in de Eenheid der Apostelen
(vandaag: Nieuw Apostolische Kerk) Apostolisch
Genootschap Gemeente van Apostolische
Christenen Vereniging van Apostolische
Gemeenten

‘Jouw koeiengeloei over *de* moslims is dus levensgevaarlijk’ sluit Filos zijn actie af.

Lava, inmiddels vlakbij Mars beland, neemt het slotwoord: ‘Ik wil ook nog wat zeggen tegen jou. Het moet maar eens afgelopen zijn met het gepamper van populistten zoals jij. Wij zijn in Europa democratisch van mening dat, als Europa 500 miljoen inwoners heeft, er best een flink contingent nieuwkomers per jaar bij kan. Graag zelfs! Minimaal een miljoen! *Wir schaffen das!*’

Filos, ongemerkt, met touw in de hand, is tot vlak achter Mars gekomen. Hij geeft Lava een teken om zo tot actie over te gaan.

‘Voorwaarts...MARS!’ schalt het plotseling vanachter onze oorlogsheld.

Op hetzelfde moment slaat Lava met de zweep de revolver uit Mars’ hand en gooit Filos tegelijkertijd het touw om zijn nek. Hij houdt de kronkelende Mars in een ijzeren worggreep. Lava deelt nog wat zweepslagen uit. Er volgt een korte worsteling.

‘Jij schorpioen, addergebroed!’ Filos laat niet af.

‘Wij zien ons eerlijk gezegd genoodzaakt jou aan dit touw te rijgen, voordat jij, - vanwege onze vrije mening, *ons* straks de strop geeft’ sist Lava in Mars’ oor.

‘Vuile fascist!’ Filos trekt het touw zo strak mogelijk aan.

Mars is inmiddels knetterstoned en stomdronken. Hij begint jeremiërend te jammeren. Lava maakt met *tire rips* zijn spartelende armen en benen stevig vast aan de stoel. De reus begint on-samenhangend te praten en klagelijk te huilen en te roepen:

‘Niemand geeft om mij. Ik zoek een liefhebbende moeder, en een geestelijke vader. Jullie zijn de enigen die ooit echt om mij gaven, hou van mij, hou van mij!’

Mars blijft maar kermen en janken als een wolf die in de klem zit.

Filos omhelst Lava innig en zegt half ernstig, half grappend:

‘Ziezo! Een fascist kun je beter maar niet op zijn beloop laten. Als je hem niet op tijd met een hooivork aan een boom prikt, doet hij dat even later met jou. Mijn God, ik voelde mij wel zo gefuckt door die bruine demon, die mij nooit eens met rust laat..’

‘Onkruid vergaat niet, helaas!’ voegt Lava hem, nog nahijgend, toe.

‘Ik heb miljoenen mensen genezen van hun aberraties. Minder, minder, mmm.....’ Mars pruttelt en jengelt nog steeds door.

Lava steekt een fopspeen in de mond van de barbaarse demon en eindelijk wordt het stil.

Intermezzo

Het orkestje komt weer op, er klinkt dixieland-muziek, wat een vrolijke melodie! Tijdens het navolgende intermezzo gaan de oudjes druk in de weer met de verdere voorbereidingen van het feest. Er worden vlaggetjes met doodskoppen opgehangen, overal worden kaarsen aangestoken. Hier en daar worden rattengeraamtes met een waxinelichtje erin netjes op de tafel gezet, intussen loopt Lava heen en weer met een bolderkar. Die is steeds rijkelijk gevuld met nog veel meer etenswaren, te veel om op te noemen. Al deze consumentenartikelen worden door de oudjes op tafel uitgestald, schotels met vlees, schalen met vis, planken met kaas, stok-broden, even later staat de enorme tafel echt boordevol met salades, worsten, champagne, soepterrines, drank.

De muziek stopt abrupt. Het orkestje trekt zich terug.

Nog nathijgend nemen Filos en Lava plaats aan tafel met het vaste voornemen zich straks tezamen met hun gasten uitbundig te vermaken op het Feest van de Dood.

Lava schenkt twee glazen wijn in, zij en Filos proosten en klinken op de goede afloop.

Mars spert zijn ogen wijd open...

- - - | |

4 en 5 Heidi und Peter

Vrijwel onhoorbaar horen we een heel zacht gezang als van engelen in de verte, die een meerstemmig *Röslein auf der Heide* ten beste geven. Er verschijnt nu een jonge man met een baardje en een meisje met vlechten, beide dus met overduidelijk eco uiterlijk. D.w.z. in groenkleurige boswachtersoutfit en met laarzen aan. Zij hebben een huifkar vol met opgezette beesten van diverse pluimage bij zich. Deze beginnen ze een voor een op het podium uit te stallen. Een vos, een das, een wild zwijn, diverse vogels, een schildpad en tot slot wordt een hele grote pandabeer in een van de stoelen geplaatst.

‘Lieve oudjes, wij vormen zogenoemd de nieuwe generatie, nog bedankt voor jullie uitnodiging. Hier zijn we dan, niet te vroeg hopelijk? Wij hebben jullie als oudere generatie, cynisch tot op het bot, even stiekempjes aangehoord en wij hebben ons heilig voorgenomen alles anders te gaan doen. Wij gaan voor de totale vergroening.’

Baby Doll drinkt lijsig door, Filos neemt verveeld een slok. De jongelui graaien hoogst brutaal heren en dames in de exuberante hoeveelheid etenswaren die op tafel staat en becommentariëren de verderfelijke waar een voor een, met duidelijk veel misprijzen.

‘Nou ja zeg! Kaas! Heeft u geen kanker? En brood, echt heel, heel erg slecht voor u!’

Zij pakken vervolgens apetrots eigengemaakte, zogeheten verantwoorde etenswaren uit en stallen deze uit op tafel. Lava kijkt haar ogen uit, en neemt wantrouwig een hapje van een Vega schijfje. Filos nipt eveneens behoedzaam aan een brandnetelsapje.

‘U kunt veel beter glutenvrij eten, mevrouw. Wij zijn dol op knutselvoedsel.’

‘Bijvoorbeeld deze bietenkikkererwtenschnitzel, is dat niet iets voor u mijnheer?’

‘Als vleesvervanger nemen wij dan nog een broccoliburgertje erbij, kijkt u eens, alstublieft. We hebben ook eventueel nog fetaspinazieflapjes bij ons.’

‘Dit is gepofte knolselderij, mevrouw. Biologisch-dynamisch verbouwd natuurlijk!’

‘Dat is knoflook met een notensaliesaus, mijnheer. U kunt bij ons uw weekpakket bestellen, dan wordt u elke dag biologisch bediend door ons bloeiende bedrijfje.’

‘Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat dit soort macro- hysterisch voedsel vaak leidt tot ondervoeding en zelfs onvruchtbaarheid.’

Filos kan het niet nalaten deze twee tortelduifjes

meteen maar op zijn pijnbank te leggen.

‘Wij geloven hier heilig in. Kaas is een tijdbom die tikt in uw lichaam. Nooit meer brood eten! Melk, uw hoogstpersoonlijke gifbeker! Onze diepgaande gesprekken gaan over ons heilige geloof in een betere wereld, dat wil zeggen, die gaan dus over fyto-oestrogenen en hydrocolloïden, of over ongefermenteerde soja, of zelfs over vasten.’

‘Jullie lijken wel een stel Jehova getuigen, zeg! Waarom zien jullie er zo slecht uit? Met die enorme wallen onder je ogen? En die spillebeentjes en armpjes als luciferhoutjes?’

Lava maakt zich oprecht zorgen.

Ook Filos heeft zo zijn bedenkingen tegen deze wel erg zelotische personificaties.

‘Hoe denken jullie de wereldbevolking te gaan voeden, dat gaat toch helemaal niet lukken zo? Dat kan alleen lukken met behulp van gentech-nieken. Genetisch verbouwd voedsel heeft de toekomst. Er is valt trouwens wetenschappelijk weinig tot niets in te brengen tegen gengewassen, integendeel! Nee, echt, jongelui, ik heb grote twijfels met betrekking tot jullie nieuwe religie, die van de moestuin. Groene vingers, jaja, het mag allemaal, maar vinden jullie het erg dat ik erop tegen ben dat jonge mensen overlijden aan een hartaanval wegens ondervoeding?’

‘Verder zijn jullie hier van harte welkom natuurlijk. Die grote baby daar aan het hoofd van de tafel is Mars. Neem toch plaats, ga zitten zeg en vertel ons nu eens iets meer over jezelf. Hoe zijn jullie hier terecht gekomen?’ Lava wijst hun een plek.

‘Mijn naam is Peter Weiland en dit is Heidi Heg, maar noemt u ons toch vooral Heidi und Peter.’

‘Peter, steek jij eens als eerste van wal. Hoe kan het dat jij zo jong al bent overleden?’

‘Nu dat is een heel verhaal, in mijn geval. Ik heb gestudeerd, gereisd en ik heb zoals jullie zien een erg leuke vriendin.’

‘Helemaal eens!’ beaamt Filos guitig.

‘Ik ben ontwerper. Ik heb als stedelijke hipster met mijn getrimde baardje, gekleurde Nike-sportschoenen en mijn rugzak met Mac Book erin, altijd wel zo mijn bedenkingen gehad tegen de huidige consumptiemaatschappij. Het jachtige bestaan op mijn werk, het de hele dag bereikbaar zijn via Face Book en Whats App voor mijn familie en vrienden, daar wilde ik aan zien te ontkomen. Echt, ik wilde ontsnappen! Wekelijks naar yoga, een paar weken kamperen zonder Wi-Fi, of een weekend een roes op een muziekfestival was niet voldoende, in mijn geval. Ik wilde vooral helemaal af van het drukke bestaan van het mens-zijn.’

‘Daar kan ik helemaal inkomen, hoe heb je dat

toen aangepakt?’ vraagt Lava.

‘Ik overwoog om in het kader van modern wetenschappelijk onderzoek het eens een tijdje als dier te proberen. Mensen en dieren lijken in veel opzichten op elkaar. Ze eten, slapen en planten zich voort. Mensen maken zich echter voortdurend zorgen over de toekomst. Daar hoef je als dier niet bang voor te zijn, hooguit kijkt bv. een hond een paar momenten vooruit. Zou het niet verrukkelijk zijn om als zorgeloos dier door het leven te gaan? Het dierenbestaan leek mij op een of andere manier puurder. En het is een heel oude mythe, denk aan mensen met een leeuwenkop, of aan het prachtverhaal van Kafka,

De Gedaanteverwisseling, waarbij de hoofdpersoon in een sinister insect verandert. Welk dier zou het worden? Mijn verbeelding moest natuurlijk allereerst zijn werk doen.’

Tja...eh..’ De oudjes horen met stijgende verbazing Peters bloedserieuze verhaal aan.

‘Eerst dacht ik erover om een olifant te worden en zou ik als zodanig de Alpen oversteken, vrij naar Hannibal. Maar een bewegend exoskelet dat even groot en sterk is als een olifant, daar is een hoop kracht voor nodig. Dus zou ik een speciale motor moeten maken om het ontwerp aan te drijven. En het was erg lastig om een werkende slurf te maken. Bovendien is het niet zo zeker dat olifanten

een zorgeloos bestaan leiden. Zo keren zij altijd weer terug naar de beenderen van hun overleden soortgenoten. Mogelijk begrijpen zij dus wat sterfelijkheid is. Bovendien lijden zij soms behalve aan verdriet, aan depressies. Kortom, de olifant is een complex en te intelligent dier. Ik wilde rust en geen gedoe...'

'En toen, welk dier is het geworden, toch geen rat hoop ik?' Filos kan bijna niet wachten op het vervolg.

'..en dus werd het een geit! Ik herinnerde mij dat ik als kind probeerde het blad van de kamerplanten op te eten, zonder mijn handen te gebruiken. Ik weet nog hoe ik eraan trok en trok, ik voel nog de weerstand, hoor nog de bladen ritselen. Ik hees mijzelf dus in een door mij zelf ontworpen geitenpak en sloot mij aan bij een prachtige kudde berggeiten in de Alpen. Mijn leven bestond uit rondlopen en grazen. Ik sliep samen met de geiten in de stal. Eindelijk leefde ik het geitenleven, zonder beslommeringen.'

'Je meent het!' zegt Lava stomverbaasd.

'Lopend op vier poten met behulp van speciale protheses was aanvankelijk doodvermoeiend. Om het gras te kunnen grazen moest ik steeds door mijn voorpoten zakken. Zonder harige warme vacht had ik het als voormalig mens vaak echt steenkoud. Hun verschillende lichaamsdelen zitten

ook heel losjes vast met weefsel. Daarom kan een geit van een bergrichel springen en zo de klap opvangen. Ik als mens zou dan al mijn gewrichten breken. Deze herkauwers zijn ook slimmer dan je denkt. Sommige geiten waren in staat de vergrendeling van de stal open te maken. Geiten en bokken leven in gescheiden kuddes, wel zo rustig, een keer per jaar komen zij samen om te paren. Ik ben voor dit project als bok overigens niet *all the way* gegaan...'

Heel even werpt Peter een snelle schichtige blik op Heidi.

'Voedsel was een probleem. Geiten zijn kieskeurige beesten. Hun lippen zijn hun tastorganen. Lang niet alles wordt daadwerkelijk opgegeten. Die beesten hebben een ingewikkeld verteringskanaal met nb. vier magen. Onder andere een voormaag, die via een speciale cultuur van micro-organismen enzymen produceert die cellulose in planten afbreekt, zodat die kunnen worden omgezet in suikers. Ik heb mijzelf een kunstmatige voormaag aangemeten, en daarin kon ik dan gekauwd gras spuwen.'

'Het is niet waaaaaaaar!'

Lava's mond valt wijd open van verbazing. Zij heeft zo wel iets weg van een - in dit geval - schaap.

'Door deze pulp vervolgens te koken kwamen

suikers vrij en kon ik ook genieten van een geitendieet.'

Peter vertelt dit allemaal alsof het de gewoonste zaak van de wereld is.

'Hoe kijk je er nu tegenaan, tegen al deze ervaringen?' vraagt Filos.

'Zonder dat ik mij nu meteen tot het veganisme behoef te bekeren, daagt het onderzoek mij wel uit om meer in andere wezens te zien dan voedsel of pakezel, huiskameraad of proefdier. Ter land, ter zee en in de lucht, de conclusie is dat het dierenleven vele malen complexer, fijnzinniger, ja menselijker is dan wij als homo sapiens altijd aannemen.'

'Ging je ook anders denken?' vraagt Filos, die daar nu eenmaal verstand van heeft.

'Die filosofische kwestie en met name de vraag naar bewustzijn kwam inderdaad later ook aan de orde. Een specifiek geiten- bewustzijn zit nu eenmaal vast aan een specifiek lichaam, dat van de geit. Met de protheses had ik in elk geval de beschikking over voor- en achterpoten, dat deed echt al wel iets met me. Net zoals de voormaag die ik omgebonden had. Met een speciale helm die ik ontworpen had, inclusief horens, leek ik zoveel mogelijk op een geit. Toch wilde ik toen ook nog een geitenbrein ontwerpen en een deel van mijn

hersens middels elektrische schokken uitschakelen.'

'Dat gaat wel heel ver zeg!' voegt Filos de jonge wetenschapper amicaal toe.

'Dat was zeker weten een riskante onderneming. Bij de eerste de beste poging ben ik er helaas in gebleven. Ik heb mijzelf geëlektrocuteerd. Als mens en halfdier. *The end*. Kortsluiting.'

Stilte. Een diepe zucht ontsnapt de toehoorders, wat een verhaal.

'Ik moet tot slot zeggen, het leven in het hiernamaals is mij in zoverre bevallen dat ik er nu duidelijk voor opteer mijzelf daadwerkelijk als Steenbok te reïncarneren. Heidi denkt er nog even over na, nietwaar, schat?'

'Je verheugt je er zeker nu reeds op om Heidi ooit eens als een heus geitje te kunnen penetreren?'

Lava kijkt Filos werkelijk vernietigend aan. Heidi knippert ineens heel zenuwachtig net iets te vaak met haar grote ogen. Filos herneemt het woord en spreekt waardierend over dit toch wel heel speciale onderzoek.

'Wel een gewaagd en spiritueel experiment, ik kan niet anders zeggen. Wij lieten vroeger de koffie-juffrouw mee vergaderen over het reilen en zeilen op de universiteit. Dit is tenminste weer eens wat

anders. Wij verdreven onze professoren uit hun ivoren torens, wij eisten inspraak in onze studieprogramma's, we bezetten het Maagdenhuis omdat wij onze zin niet kregen, wij hadden een visie op wetenschap die waardenvrij moest zijn en moet je nu het leger van bangige academici zien buigen voor het grootkapitaal, baantjesjagers die zich met huid en haar hebben overgeleverd aan hun sponsors. De Heinekenprijs, gedrogeerd geld, als het hoogst haalbare! Wetenschap aan de tiet van het bankkrediet, kan het nog erger? Zegt het woord *studieschuld* op zich al niet genoeg?

‘Precies! Wie is nog gewoon domweg nieuwsgierig? Wie kan het zich nog veroorloven jarenlang het spijkerschrift op een papyrus van 2 bij 3 cm proberen te ontcijferen? Wie is niet bezig de hoeveelheid publicaties af te tikken, kiest voor kwaliteit in plaats van kwantiteit? Welke studenten durven hun eigen hersens nog te laten kraken en zich te verzetten tegen het gedigitaliseerde en dus voorgeprogrammeerde studieprogramma?’ vraagt Peter retorisch.

‘Chapeau dus, mijn beste, hoe word ik een geit? Een op zich prima onderzoeksvraag. Ik sta er vierkant achter. Beeeeehehhh! Beeeeehehhhhhh!’ roept Filos luidop mekkerend, ter bevestiging, hij wordt nu echt jolig.

Gedempt doch onheilspellend getrommel klinkt opnieuw over de band. Er bovenuit klinkt ineens gemekker van echte geiten.

Onze vrienden kijken elkaar even verontrust aan, maar kunnen het verder niet plaatsen.

Lava verzoekt Heidi op haar beurt ook te vertellen hoe zij uiteindelijk in het hiernamaals is terecht gekomen. Zij aarzelt, maar Peter knikt, dan steekt zij van wal.

‘Tja, ik ben opgegroeid in een ecodorp. Het was de bedoeling dat het een plek zou zijn voor gelijkgezinden die op een harmonieuze en respectvolle manier met elkaar samenleven in liefdevolle verbinding met elkaar, met de aarde, en zelfs met de gehele kosmos. In het ecodorp was geen leider, er werd gewerkt op basis van gelijkwaardigheid met ruimte voor ieders kwaliteiten. Hier leefden ecologische eigenheimers, zoals mijn moeder, dwars tegen de tijdgeest in. Zo werd ik als baby op een bedje met turfmolm gelegd, dan kon ik - ongeremd door plastic Pampers - mijn behoefte doen.’

‘Ik zie het voor me..’ Filos is de leukste thuis.

‘Toen ik twee was had ik al mijn eerste radijsjes gekweekt. Vriendinnetjes op school zaten de hele dag gekluisterd aan een beeldschermje, terwijl ik hele avonden naar de sterrenhemel tuurde, bij een

zelfgemaakt vuur. Mijn moeder en ook ik op mijn beurt wilden laten zien dat het ook anders kan. Vijfentwintig mensen begonnen de dag met buiten in het bos de ochtend te groeten..sluit je ogen, adem diep in en uit. Ik moest vooroverbuigen en een hapje aarde doorslikken. Handen ineen, werd er gezongen.'

'Op je nuchtere maag, die hap aarde?' Lava kan het niet geloven.

Heidi knikt en zingt iets voor, loepzuiver. Peter begeleidt haar op de triangel.

Aarde droeg het in haar schoot, zonlicht bracht het rijp en groot, zon en aarde die het ons deed schenken, wij zullen dankbaar aan u denken, ook de mensen niet vergeten, die ons heden bereiden het eten.

Eet smakelijk allemaal!

Op een bord stond wat er gedaan moest worden:

Stenen sjouwen Sloten schoonmaken Hek repareren Takken opruimen Heggen snoeien Brandnetels plukken

'Weer of geen weer, er moest altijd wel iets gebeuren, spades steken in de donkere aarde, zeulen met hekwerken, kruiwagens vol onkruid richting composthoop rijden. De taken werden

verdeeld en na het werk kregen wij s' middags les van een *filosoof van de eenvoud*. Doel: loskomen van consumptie. Hoe meer bezit, hoe minder ruimte voor jezelf. Hoe meer je je helemaal dood werkt in die eeuwige ratrace, hoe minder tijd je overhoudt voor wezenlijke dingen.'

'Wat deden jullie dan in je vrije tijd?' vraagt Filos belangstellend.

' 's Avonds kregen we bv. les in *Biodanza*, dan dansten we de *Dans des Levens*.'

'Juist, ja.' Filos denkt er het zijne van.

'En hadden jullie nooit es ruzie?' vraagt Lava, tikje wantrouwig.

'Natuurlijk waren er ook spanningen. Als je zo intensief leeft in een groep erger je je al snel dood aan een ander.'

'Hoe bewaarden jullie dan toch die innerlijke vrede?' persisteert Lava.

'Kringgesprekken waren daar het antwoord op. Die vonden plaats in de gemeenschapsruimte, verwarmd dankzij zonnepanelen. Stroom wekten wij zelf op met windmolentjes. We aten ook samen, uit de moestuin.'

'Op zich hartstikke mooi natuurlijk' vult Peter aan.

'Wij leefden in een Yurt, een Mongoolse tent.

Geniaal in zijn eenvoud en ontzettend comfortabel. In die ronde ruimte voelde ik mij enorm sereen, ik weet niet wat dat was. Een matras, een kast en een stapel boeken, meer had ik niet nodig. We leefden eigenlijk net als in die Afrikaanse dorpjes, ecodorpen avant la lettre.'

'Wel speciaal hoor' merkt Filos op.

'Tot ik op een dag merkte dat mijn moeder het met Fred-Jan, de ongekroonde leider van de commune, had aangelegd. Ik was eerder klaar met werken hoorde ze buiten al zuchten en steunen in de Yurt, ze waren aan het paren. Toen is de ellende begonnen. Fred-Jan begon ik in de gaten te houden. Hij bleek het met alle vrouwen weleens te doen. Mijn wereldbeeld stortte ineen. Ik was *total loss*.'

'Dat kan ik mij voorstellen, schat, altijd hetzelfde liedje met die kerels' pruilt Lava.

'Er was nog veel meer aan de hand. Er bleek een hele hiërarchie te zijn, ik merkte dat aan de manier waarop de vrouwen elkaar vliegen probeerden af te vangen tijdens de groepsvergaderingen. Het ontaarde soms in de meest heftige ruzies. Zij sloegen elkaar zowat de hersens in om een dubbeltje.'

'Hoe idealistisch!' grimlacht Filos.

'Tot op een kwade dag, toen iedereen naar een

leefgemeenschap in Bergen op werkbezoek was, Fred-Jan ineens midden in onze Yurt stond, piemelnaakt, met een stijve van hier tot Tokio. Hij begon met zich af te rukken. Hij dirigeerde mij op de stapel kussens met patchwork en ik moest mijn benen wijd doen. Ik moest hem mijn vagina laten zien. Ik moest mijn kutje zo wijd mogelijk open-spreiden met mijn vingers. Daarna zei hij dat hij mij wilde inwijden. Seks was iets goddelijks en hij zei dat hij wist hoe hij mij dat het beste kon geven. Hij kwam heel langzaam diep in me, steeds dieper en dieper, ik bloedde als een rund. Hij zei dat het bloed onderdeel van een ritueel gebeuren was, ook voor hem. Ik moest mij omdraaien en even later liep hij schreeuwend rondjes op z'n hondjes door de Yurt, met mij hangend aan zijn lul. Hij heeft mij toen echt verkracht en nog vele malen daarna.'

'Kindje wat verschrikkelijk toch, zo'n ervaring!' roept de meelevende Lava.

'Ik durfde mijn mond niet open te doen, totdat ik het op een keer vertelde aan mijn moeder, bij het plukken van de pruimen. Mijn moeder deed daar heel vergoelijkend over. Het was een natuurlijke gang van zaken, beweerde zij. Fred-Jan was de natuurlijke leider van de groep, daar was geen ontkomen aan. Daarom had hij bepaalde rechten, het beste was volgens haar er je gewoon in te schikken.'

‘En, wat deed je?’ vraagt Filos.

‘Dat deed ik dus. Totdat ik op een gegeven moment mijzelf begon te mutileren. Ik sneed mijn armen en benen open, hier, kijk maar eens hoeveel littekens ik heb. Ik ben uiteindelijk wegge- lopen. Ik werd opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Ik kreeg er groepstherapie. Daar ben ik uiteindelijk op een ge- geven moment overleden aan een zware infectie, die ik dankzij mijn zware verwondingen had opgelopen.’

Stilte. ‘Wat een rotleven, meid’ fluistert Lava de nu snikkende Heidi toe.

‘En toen heb je gelukkig Peter leren kennen?’ vraagt Filos.

Heidi knikt hevig.

‘Ik heb er inmiddels vrede mee dat ik nu eindelijk dood ben en het hiernamaals beschouw ik voor mij als goed genoeg.’

Op het moment dat het woord verkracht viel heeft vanachter de coulissen de trompettist een droevige ballad ingezet, langzaam maar zeker is hij steeds dichterbij geslopen. Hij staat inmiddels vlak achter Heidi. Nog een laatste klarenstoot. Dan valt hij stil.

Peter schraapt zijn keel.

‘Ahum. Tja. Het is me wat. Je weet nooit,

misschien keert Heidi ooit terug als een van de zeven geitjes, he schat?’

‘Mag ik deze feestmaaltijd wel even met jullie afrekenen?’

Heidi veert ineens op.

‘Vanzelfsprekend! Hoeveel is het, inclusief nog twee gerstebiertjes?’ vraagt Filos.

Heidi maakt samen met Peter een rekensommetje en overhandigt even later een kattenbelletje met het bedrag erop aan Filos. Die trekt ergens een biljet vandaan.

‘Heeft u het niet gepast?’ vraagt Heidi ongegeneerd.

‘Het liefst in bitcoins, alstublieft.’ Hier spreekt Peter het zakenmannetje.

Filos staart een ogenblik naar de rekening.

‘Sodeju zeg! Jullie hebben in elk geval wel kaas gegeten van economie!’

6 Pieter Bonnefooi

Een jongeman in Armani pak zonder stropdas, hip baardje, de zwarte aktetas kapot, modi rode bril op met een kapot glas, doet zijn intrede. Hij sleept een tamelijk indrukwekkende, maar onbestemde installatie achter zich aan. Spreekt in een werkelijk moorddadig tempo en huppelt op en neer terwijl hij praat. Opgewonden standje!

‘Mijn naam is Pieter Bonnefooi. Kom ik niet als geroepen, beste Filos?’

‘Zeker Pieter, wat leuk dat jij ook *acte de presence* geeft, kom verder, kom verder. Pieter vertegenwoordigt mijn zakelijke belangen, dus is een altijd welkome personificatie!’

‘Heel verstandig van je om mij als oudstudiegenoot en econoom uit te nodigen en te raadplegen, want ik heb overal antwoord op, al zeg ik het zelf!

Economie is toch heus een soort van wetenschap hoor! De eerste die een terrein omheinde en zei: *dit is van mij* en daarna mensen vond die zo dom waren om hem te geloven, was de ware stichter van de kapitalistische maatschappij. Ik ben niet voor niets afgestudeerd aan Nyenrode, dat kostte weliswaar een hoop centjes, maar dan ben je ook wat, niet dan? Ik heb daar leren bellenblazen als geen ander. Wil je het zien?’

Hij zet de motor van de installatie aan en een paar

zeepbelletjes worden de zaal ingeblazen. Pieter glundert, Filos kijkt verbaasd.

‘Docenten aan Nyenrode zijn stuk voor stuk kampioen zeepbellen blazen. Ik heb nog gastles gehad van Ruud Lubbers, zelf econoom. Als Minister van Economische Zaken vulde hij tekorten bij zijn eigen bedrijf aan met subsidie via de z.g. *Boeren en Tuinders-regeling*. Hij wist dit overheidspotje destijds voor een tonnetje of acht te plunderen, toen nog guldens. Ach, nou ja, dat liep toch best lekker *jezuïtisch* op zo? Lubbers had het steeds met dat samengeknepen zunige mondje over *econeukenomie*. Ik zal jullie nu even laten zien hoe Ruud dat ego van hem wist op te blazen.’

Pieter laat de machine een flinke zeepbel genereren. Applaus.

‘Ook Nelie Smit-Kroes was daar docente, die stond met een stalen gezicht te oreren over het extra geld dat Europa dankzij haar zou gaan uitgeven aan ict-projecten. Hoe vaak die niet met miljarden liep te smijten, dat doet het namelijk erg goed, vooral in de pers. Sttt.. niet verder vertellen, Sinterklaas is een vrouw en haar echte naam is Nelie! Die miljarden waren er natuurlijk helemaal niet! Wat kon Nelie dat nou schelen, kassaaaaaa!’

Opnieuw doet de zeepbelmachine zijn werk. Pieter richt zich nu direct tot de zaal.

‘Wat zijn nog meer zeepbellen? Goed geantwoord. De huizenmarkt! Laat ik beginnen met les 1. Wat is de juiste prijs van een willekeurig welk huis? Wie? Niemand? Dan zal ik het jullie vertellen. De juiste prijs wordt als volgt opgebouwd. Je koopt een lapje grond, een bouwka­vel, en je betaalt daarvoor 150K. Dan ga je naar de winkel om bouwma­te­ri­alen te kopen. 100 K kwijt. Vervolgens huur je wat mannetjes in om voor 150K je huis te bouwen, laten we zeggen dat het dus al met al 250 K kost om dat huis te bouwen. Inclusief de grond ben je dus 400K kwijt. Waarom zou je dan 800K, zijnde de verkoopprijs betalen? Dat is 400K over­waard­ering en daar begint alle ellende mee. Want nu ga je naar de bank, niet om 400K totaal te lenen voor de grond en de bouw van je huis, nee, je leent nu voor 850K, inclusief overdrachtskosten. En dan neem je dus vervolgens een veel te hoge hypotheek.’

‘Huizen worden toch vanzelf steeds meer waard?’

Peter meent er verstand van te hebben.

‘Jij denkt, dat huis wordt vast nog meer waard dan 850K, en inderdaad de huizenprijzen zijn meer dan 25 jaar lang alleen maar gestegen. Gewetens­vraagje: waarom zouden die huizenprijzen dan niet eens 25 jaar lang gaan dalen? Dat kan zo maar! Ai, ai, ai, wat nu, beste mensen? Tel uit je winst, maar niet heus! Je hebt ineens een molensteen

om je nek hangen! Er is sprake van een enorme schuldenlast, oftewel een reuze zeepbel!’

Pieter blaast met zijn installatie een grote zeepbel de zaal in, heel langzaam wordt de bel groter en groter totdat hij het ineens begeeft en het publiek *oh* en *ah* roept...

Peter springt in met zijn stokpaardje:

‘Het probleem met economie is dat er altijd GROEI verondersteld en dus tevens voorspeld wordt. Zonder groei geen rijkdom. Zonder groei immers geen economie. Denkt men. Dat is de grote leugen die door economen verspreid wordt in de wereld. Er is sprake van een regelrecht geloof, nl. het geloof in het *Gouden Kalf*.’

‘Exact! Economen zijn net een stel fundamentalistische zeloten, zij zijn de moderne versie van de Farizeeërs! Zij prediken dag in dag uit groei, maar wat als de boel nu op zijn gat ligt? De wereldeconomie bv? Er worden geen investeringen meer gedaan door bedrijven, noch door particulieren! Stagnatie, verdikke! En er zijn alleen nog maar schulden, de wereld is een groot Reuzengebergte van schulden. En het enige dat er nog wil groeien zijn onze schulden, die worden nog elke dag groter!’ beaamt Pieter.

‘De Centrale Banken drukken elke maand voor tientallen miljarden nepgeld bij, pappen en nat

houden, het helpt geen moer! O ja, er groeit nog wel iets en dat zijn de kapitalen van onze rijksten. Die weten van gekkigheid niet meer wat zij met al die poen moeten doen. Zeshonderd banken in Zwitserland waar een onmetelijk bedrag van duizenden miljarden zwart geld in militair beveiligde bunkers ligt weg te rotten, terwijl geld toch moest rollen?' brengt Filos op zijn beurt in.

Pieter Bonnefooi blaast opnieuw een werkelijk immense zeepbel de zaal in. Stormachtig applaus.

Filos, dol op deze personificatie, begint zich nu echt op te winden:

'Openbreken, zou ik zeggen! Waar wachten we nog op?'

'Terugjatten wat van ons is!' schreeuwt Heidi ineens fel.

'Het wordt inderdaad tijd voor een passende intolerante kritiek op die mondiale rauw-kapitalistische zogenaamde beschaving' nuanceert Peter haar bijdrage.

'Het is een grote roversbende, een *rattennest*' beweert Filos amechtig.

Onze tafelgenoten barsten los in luid applaus. Ook veel bijval vanuit de zaal.

Er stijgt zelfs een verontrustend gejoel op, hier en daar wordt geroepen om wraak.

‘Die bankdirecteuren die een zwerende, wat zeg ik, etterende vinger omhoog steken ten teken dat zij zich integer zullen gedragen..laat ons even heel, heel, heel hard lachen?!’

Bulderend gelach. Filos gaat door met oproer kraaien:

‘Vroeger had je toch van die brutale overvallers van de postkoets: je geld of je leven? Dat waren gangsters. Tegenwoordig hebben we banksters!’

Filos op zijn best.

Pieter vervolgt zijn tirade:

‘Kijk, weet je wat economie is? Stel: ik heb met een heel klein beetje geld eigenhandig een zeewaardig schip gebouwd in de VOC tijd en ik wil daarmee graag naar Indië varen om een beetje handel te drijven. Ik ben blut - op mijn schip na, dus vraag ik mijn vrienden of zij ook wat willen bijleggen. Als ik wat geld verdienen in de Oost krijgen zij ook een aandeel in de winst. Eerlijke zaak, niks mis mee, toch?’

‘Dat zou je zo zeggen, ja’ broemt Lava, terwijl zij Pieter een biertje aanreikt.

‘Weet je hoe het tegenwoordig gaat? Ik heb hier honderd dollar, nu koop ik daarvan aandelen op de Beurs, bv Koninklijke Olie, dan heb ik onderpand, dan mag ik toch zeker op dat onderpand wel wat

lenen, en jawel hoor: 70%. Daar koop ik ook weer aandelen Kon. Olie voor. Nu heb ik al \$170.- dollar aan waarde Kon. Olie opgebouwd, en krijg nou wat, daar mag ik ook weer 70% op lenen. Weer wat aandelen bijkopen jongens natuurlijk! M.a.w., met behulp van een hefboom, oftewel *leverage*, kun je met vrijwel niks je ongans aan Olies kopen op de beurs, en dan denken dat je heel wat bent. Als de olieprijs stijgt wordt je alleen maar rijker en rijker. Totdat...de olieprijs gaat dalen natuurlijk. De waarde van je onderpand, aandelen Kon. Olie, zakt als een pudding in elkaar, terug naar een kwart van de oorspronkelijke waarde, verkopen dus die aandelen, die al snel nauwelijks meer wat waard zijn. Wat over overblijft is je enorme schuld. Leuk he?

Nu laat Pieter de machine onbeperkt zeepbellen de zaal inblazen terwijl hij uitlegt:

‘Dat hebben de bankiers toch maar mooi voor elkaar, want die verdienen juist aan schulden. En dan expres geen rente meer op spaargeld uitkeren, dus daar valt voor eenvoudige burgers geen rendement meer te behalen. Met behulp van al dat gratis nepgeld van de Centrale Banken zorgen die bankiers intussen er wel voor dat die Beurs almaar stijgt. Zo worden alle hardwerkende burgers met hun zuur verdiende echte centjes die Beurs opgejaagd, want die willen dat hun geld een beetje rendeert, nietwaar?

‘Dus ook die Beurs is zo rot als een mispel, gewoon vals spel!’ schreeuwt Filos boos.

Pieter laat de machine nu op volle toeren draaien, er is geen houden meer aan.

‘De Beurs staat inmiddels hoger dan ooit, maar het financiële systeem ligt op zijn gat, dus wat krijgen we? Beurscrash! 1929! Maar dan vele, vele malen erger. De schuldenberg is nog nooit zo hoog geweest! De hele wankele zooi staat op instorten! Het is één groot kaartenhuis, als je er eentje uittrekt krijg je het domino- effect: gaat die hele wrakke boel onderuit.’

‘Daar kun je donder op zeggen, de wereld is hartstikke bank-rot!’ werpt Filos er voor alle duidelijkheid nog even tussendoor.

‘En wat doet het klootjesvolk? De hele dag door liggen emmeren over hoe erg het wel is met die immigratie van moslims, terwijl momenteel hele landen dreigen te failleren met dank aan de boevenbende die dankzij de bonuscultuur de hele welvarende en sociale samenleving naar de gallemiese heeft geholpen met hun rauwe casinospelletjes. Die houden zich muisstil want die hebben liever een *boerka*- dan een bonusverbod. Begin je het spelletje eindelijk eens een beetje door te krijgen, Mars?’

Filos wrijft het hem nog maar es goed in.

‘Argh...pfff’ monkelt Mars.

‘De miljarden die zij gegraaid hebben van de gemeenschap, men zwijgt erover als het graf in de media, waar het krioelt van de hoernalisten met zaagsel i.p.v. knetterende neuronen in die zultkoppen. Laat staan dat er iemand over de komende wereldcrisis eindelijk eens een hele grote bek open trekt. Allemaal jaknikkers en windvanen!’

Filos oreert met fonkelende ogen, is strijdbaarder dan ooit.

‘Je bent een Held, Filos! Ik heb bij leven altijd al genoten van jouw vlijmscherpe pen!’ zegt Pieter gul tegen Filos, terwijl hij de machine uitzet.

Er wordt opgewonden door elkaar gesproken aan tafel. Als het eindelijk weer een beetje rustig is, vraagt Filos Pieter de gasten te vertellen hoe hij hier *aan gene zijde* terecht is gekomen?

‘Dat wil je niet weten. Integriteit staat bij mij voorop. Ik ben daarmee klaarblijkelijk lid van een uitstervende diersoort, de laatste der Mohikanen. Ik heb de laatste jaren voornamelijk gewerkt als onderzoeksjournalist. Ik kreeg de hele sector over mij heen, ik werd uitgekotst natuurlijk, zeker toen ik research deed naar de verschrikkelijke misdaden van de bazen van Kon. Olie en hen met naam en toenaam voor moordenaars ging uitmaken in het Financieel Dagblad vanwege hun uiterst smerige

olierol in Nigeria. Ik werd er binnen de kortste keren af gekeild, censuur! Het *old boys network* sloot zijn netten om mij heen. Ik werd eerst financieel gekielhaald, kapot gemaakt, gevierendeeld. Ik ging echter gewoon door. Een goede journalist doet zijn werk tenslotte op leven en dood. Zie je dit gat in mijn schedeldak? Die hoge heren hebben een paar desperado's ingehuurd en hen een leuk bedragje betaald om mij tussen hun oligarchische bedrijven door een nekschot te geven. Lichamelijk heb ik dan wel de geest gegeven, geestelijk gezond was ik en ben ik nog steeds, and look: *here I am.*'

Pieter maakt een paar boksbewegingen en strekt dan beide armen diagonaal de lucht in. Filos komt naar voren gelopen en pakt Pieter bij diens arm, alsof hij net kampioen boksen is geworden. Er barst een ovationeel applaus los. Pieter maakt een stramme buiging, omhelst de tafelgenoten een voor een en neemt plaats.

Intermezzo

Er wordt flink geschranst en met open mond gegeten, het lijkt wel een stel dieren zeg. Peter tikt even tegen zijn glas en neemt het woord, terwijl de anderen zich te goed doen aan de spijzen.

'Economie is helemaal geen wetenschap! Het is

blablabla-bullshit! Het steeds maar meer produceren en meer consumeren leidt onverbidde-lijk tot meer vervuiling van bodem, water en van de atmosfeer. Dat proces verloopt onontkoombaar volgens natuurkundige wetten, namelijk die van de thermodynamica. Hoe meer verspreiding van materie, hoe meer vervuiling. Dat is gewoon een natuurkundige wet, wetenschappelijk is daar geen speld tussen te krijgen. En een natuurwet is onveranderlijk en is daarmee superieur aan een economische wet.'

Ziezo, Peter heeft toch maar mooi even zijn puntje gemaakt.

'Peter, laten we ons niet verliezen in gekissebis, en gewoon stoppen met groeien. In tijden van crisis is er een kans op verandering. Ons fundamentalisme, het eeuwige geloof in kapitalistische groei, is het meest hardnekkige van alle religies, langzaam maar zeker maken we onszelf daarmee kapot. Het is nog niet te laat' repliceert Pieter in alle rust.

'Ik roep op tot een weekje vrij voor iedereen met het doel: werkelijke bezinning. Meer dan ooit zitten we in een onvermijdelijke consumptieve dwang gevangen, die ons voorschrijft hoe we moeten leven.'

Peter laat zich de kaas niet van het brood eten.

-- --
-- --

‘Stap even uit de ratrace, neem het leven voor wat het eigenlijk is: een zintuiglijke ervaring van de meest wonderlijke natuurverschijnselen. Dan blijkt dat je eigenlijk met vijf euro per dag meer dan voldoende hebt om te overleven’ brengt Heidi in.

‘Intens leven, en bewust sterven. Wat willen we nog meer? De rest is allemaal onzin’ draagt zelfs Lava haar steentje bij, al is het eigenlijk meer voor zichzelf.

‘De oceanen bevatten in 2050 straks evenveel plastic als vis. Ik adem bij elk woord dat ik hier debiteer fijnstof in. Elke hap die je hier neemt is vergiftigd met zware metalen, net als het drinkwater’ persisteert Peter.

‘Supermarkten met zestig soorten jam, alles goed en wel, maar denken jullie nu werkelijk dat onze planeet dat schrikbarende consumentisme nog langer aankan? Die arme aarde is uitgeput! Er moet nu iets gebeuren!’

Ook Heidi is uiterst strijdbaar..

Muzak! Het huisorkest komt weer op. Dezelfde dixieland jingle die aan het begin geklonken heeft bij het dekken van de tafel klinkt opnieuw, nu sterk vervormd.

De sfeer wordt nu toch ineens baldadig!

Filos trapt af en schopt een reusachtige koolraap

de zaal in. Lava begint met verse palingen te smijten, Pieter gooit tomaten de zaal in, Heidi weet Peter goed te raken met een ei. Frivoliteit! Ook Mars, inmiddels bevrijd door Lava, vindt dit leuk en schudt als een gek met een enorme champagne-fles en spuit de tafelgenoten kletsnat. Binnen een mum van tijd is het een giga chaos van eten waarmee gesmeten wordt en drank die klotsend over elkaars hoofd vergoten wordt. Filos gooit ballen gehakt op, die Pieter zo hard mogelijk met een stokbrood de zaal inslaat. Lava is aan het jongleren met een stel kwartels. Heidi wordt achterna gezeten door Peter, die probeert haar borsten in te smeren met roomboter.

Donkerslag

7 Lollipop Porni

Het orkest speelt een soort van zwoele jazz.
Lichtshow! Lollipop Porni maakt helemaal
bovenaan op het podium haar opwachting in een
showsetting.

I wanna love you today I want you to stay I wanna
love you tonight It all looks so bright

We did it before already Our love seems really
steady But you will never know Sometimes can fall
just snow

I wanna love you today I want you to stay I wanna
love you tonight It all looks so bright

Just now I am really hot You are all what I have got
Kiss my lips, now you may This is all I have to say

I wanna love you today I want you to stay I wanna
love you tonight It all looks so bright

Maybe I feel some pain But you must just sustain
Its not wrong to be sad Some things went so bad

(heel zacht)

I wanna love you today I want you to stay I wanna
love you tonight It all looks so bright

Er stijgt een heel warm en intiem applaus op.
Orkestje gaat af.

Lollipop daalt langzaam het podium af.

Filos omhelst haar, wellicht net iets te lang, een oude liefde? Hij begeleidt haar naar haar zitplaats. Zij drapeert haar stola van struisvogelveren om zich heen, neemt even een flinke slok van haar champagne, lacht ondeugend om iets dat Filos haar iets te opdringerig in het oor fluistert. En dan begint zij te vertellen.

‘Mijn naam is Lollipop Porni en ik ben 44 jaar geworden. Ik heb een leven gehad dat bepaald is door mannen. Ik was verslaafd aan hun gezelschap. Er wordt erg veel op mannen afgegeven. Vermoedelijk is dat in een heleboel gevallen ook zeker terecht. Maar er zijn ook een hele hoop erg aardige mannen in mijn leven geweest, die mij wel degelijk zagen staan, sterker nog, die mij verafgood hebben.’

Filos geeft haar diverse handkussen, dringt zich tamelijk onbetamelijk aan haar op.

‘Ik was op mijn beurt verslaafd aan hun aangename, dan wel irritante gezelschap. Mannen zijn of een echte stoomwals, of een fluwelen stoomwals, maar ook een fluwelen stoomwals is nog steeds een stoomwals.’

Met zachte hand duwt zij Filos van zich af.

‘Met relaties is het zo, je kunt er nooit van op aan. Wie zegt dat je de volgende dag nog door een deur kan met je partner? Je bent nooit dezelfde,

elke seconde is er weer een, en zeker in mijn geval kun je spreken van iemand met behoorlijk wat grillen. Dan weer was ik goed geluimd, dan weer depressief, dan weer alert, dan weer zo suf als een koe, dan weer sharp uit de hoek komend, dan weer dom als een gansje. Of eens even stevig ruzie maken, leuk!

Zij kijkt Filos nu langdurig brutaal aan en geeft hem een tikje op zijn wang. - . . .

‘En hoe...ik heb eens een net iets te goed uitgebalanceerde aardige vriend het bloed onder zijn nagels vandaan gehaald. Hij had iets met oude huizen en woonde in een prachtig pand uit 1665 met allemaal van die kleine ruitjes. Hij had die allemaal zelf met heel veel geduld een voor een gerestaureerd en van nieuw glas voorzien. Tijdens een ruzie met hem had ik zo’n grote muil dat hij mij buiten had gezet om af te koelen. De voordeur had hij op slot gedaan. In de schuur vond ik echter bij het gereedschap het hamertje, waarmee hij de afgelopen weken met van die piepkleine koperen spijkertjes het nieuwe glas in die raampjes zo liefdevol had vastgezet, kwam dat even mooi uit! Ik liep terug naar het huis en begon met dat bewuste hamertje tik heel rustig een voor een zijn pas geverfde ruitjes in te slaan.

Filos kijkt nu strak voor zich uit.

‘Ik zag hem eerst nog in de woonkamer heen en weer lopen als een getergde leeuw in zijn kooi. Toen hoorde ik hem brullen, als een gewond dier dat met zijn poot in de klem zat. Langzaam maar zeker raakte hij volledig buiten zinnen. Even later stormde hij naar buiten. Schuimbekkend had hij de voordeur weer van het slot gedaan. Ik had mijn zin. Hij huilde onbedaarlijk. Een half uur later zag ik bont en blauw, zo heftig was de vrijpartij die er op volgde.’

‘Je hebt dus met andere woorden echt wel gebruiksaanwijzing’ merkt Filos fijntjes op.

Lollipop is inmiddels omringd geraakt door het mannelijk deel van de gasten, terwijl Lava druk in gesprek is met Heidi. De kerels hangen, alsof zij een loops teefje is, aan haar rode lipjes..

‘Ik heb zoveel mannen versleten, al dan niet betaald! Ik was op het laatst gewend om dagelijks te daten. In Nederland alleen al zijn 600 dating sites. Je moet natuurlijk wel verdomd goed uit je doppen kijken, want de meeste kerels die zich aanbieden zijn regelrechte psychopaten.’

‘Aha, ik wist niet dat er zo tegen ons aangekeken wordt, wat jij, Filos?’ zegt Pieter, een bondje vormend met zijn vriend.

‘Mannen proberen altijd op mij te jagen, alsof ik een konijntje ben. Ik schiet echter met scherp op hen!

Dat zijn die boys niet gewend.'

'Kun je es een voorbeeld geven?' verzoekt Peter schuchter.

'Er was er een, - een verschrikkelijke Don Juan, met wie ik een LAT relatie had. Die man was me toch een knipperbol! Op een feestje liet hij mij binnen een seconde barsten en stond dan met een of andere geblondeerde slettebak te slijmen dat hij zo graag kinderen van haar zou willen, terwijl hij mij elke dag vroeg of ik de pil wel geslikt had. Op een keer stond mijnheer de *womanizer* zelfs een homo op te geilen, omdat hij zogenaamd nog steeds niet wist of hij nu wel echt hetero was of niet. Zoals hij mij soms wist te vernederen, hij noemde mij bij wijze van grap: *open riool*. Terwijl ik verdomme zo verkikkerd als wat op hem was. Ik weet niet wat het was, maar ik was verslaafd aan die rotkerel. Ik kon echt niet buiten hem, hij wist mij altijd weer te paaien met zijn mooie praatjes.'

'En toen, wat gebeurde er toen verder?' Filos wil graag het naadje van de kous weten.

'Het was op een zondag dat ik wilde uitslapen dat hij mij stiekem aan het bed vastgebonden had, zogenaamd voor de lol, dat gaf wat extra spanning in de relatie. Dat kon je wel zeggen ja. Ik eiste dat hij mij ogenblikkelijk los zou maken. Dat verdomde hij eenvoudigweg. Nu moet je weten dat hij zo'n klein kuttenlikkertje had. Hij leidde dit Pekinese

beestje tussen m'n benen en beval dat ik mij helemaal moest ontspannen en me eens lekker moest laten verwennen door zijn snoezepoes. Daar werd hij me toch opgewonden van. Ik ben toen zo kwaad geworden. Ik zei hem dat ik hem zijn ballen ging afbijten en zijn geval in dunne plakjes zou snijden, die hondenlul. Eindelijk maakte hij me los. Dat was hem geraden. Ik heb dat vieze geile ouwe beest eigenhandig voor zijn ogen de nek omgedraaid. Was meteen het definitieve einde van die fantastische relatie. Hoewel, ik, Lollipop Porni, denk g.v.d. nog elke dag aan die rotzak.

En zo beëindigt Lollipop haar treurige relaas.

De violist komt op en speelt het thema uit de Messiah.

Ik zal jullie eerlijk vertellen hoe ik aan mijn eind ben gekomen, dat was tamelijk hilarisch. Ik was ook gewend om af en toe naar klassieke muziek te luisteren. Ik had op een keer een rijke vriend met een goede babbel en een prima snikkel aan de haak geslagen. Doordeweeks was hij druk met ingewikkelde hefboomproducten te verkopen aan volstrekt naïeve provinciaalse en gemeentelijke bestuurders, maar in het weekend nam hij mij mee uit rijden in zijn Mercedes Cabrio SL de Grand Luxe en nog wat, met een open dak, roodleren bekleding, ijskastje en niet te vergeten een

schitterende geluidsinstallatie. Hij had ook nog es de Messiah opgezet.'

'En, wat gebeurde er toen precies?' vraagt Pieter, tikkeltje opgewonden nu.

'Wij raasden op zondagochtend vroeg met 225 km per uur over de Afsluitdijk, de wind woei romantisch door onze haren, er was geen kip op de weg. Hij was mij intussen heerlijk aan het vingeren en ik had zijn piemel in mijn hand, die hij kort ervoor nog gekscherend zijn *pienterre pookje* had genoemd.

Luid gelach van de mannen rond Lollipop, Lava kijkt even verstoord op.

'Het lukte hem om mij met behulp van die prachtige muziek een ongelofelijk intens orgasme te bezorgen. Ik was in de zevende hemel beland, maar een seconde daarna brak de hel los. Die auto die zo monsterlijk hard reed kreeg godbetert een klapband, slipte als een gek, we sloegen over de kop en nog een keer. Pffff... Toen kaatsten we als een biljartbal met een gigantische klap tegen de vangrail en zo werden wij alsnog gekatapulteerd. Dat was het dan, einde verhaal.'

'Wat vreselijk voor je, liefje.' Filos legt liefdevol een arm om haar heen.

'Ik zie nog vanuit mijn ooghoeken het bloed uit zijn

mond druppelen, dezelfde kleur als de bekleding, dacht ik nog. Hij bleef mij maar aankijken, totdat zijn ogen troebel werden. Hij legde heel langzaam zijn hoofd in mijn schoot en stierf kort daarop. Mij moesten ze er uitzagen, ik ben op weg naar het ziekenhuis aan mijn talloze verwondingen overleden in de ambulance, met in mijn hoofd nog die prachtige Messiah. Klassieke muziek kan ik nu niet zo goed meer tegen.'

Lollipop barst in snikken uit. De violist stopt abrupt. Stilte.

Filos probeert haar te troosten. Lava kijkt toe, ogen op stokjes. Dan maakt Lollipop zich los, kust Filos vluchtig op zijn wang en installeert zich even later naast haar zoon Mars die zich afzijdig heeft gehouden en haar bars aankijkt.

'Tja. Zie de mens. Dit wrak is je moeder.'

Mars kijkt ineens op.

Gedempt getrommel klinkt opnieuw over de band. De gasten vallen even stil, en luisteren. Het lijkt wel alsof het steeds iets dichterbij komt? Dan sterft het geluid weer weg.

8 Steensma

Een heel oude man met 1 been komt ineens in een rolstoel uit de coulissen gereden. Hij scheurt over het voortoneel een paar keer heen en weer, hij laat zijn elektrische wagentje, met zijn lichaam sterk achteroverleunend, zelfs op twee wielen rijden, een spectaculair gezicht! Tenslotte rijdt hij driftig nog een stukje naar voren, naar achteren, en weer naar voren, en staat dan eindelijk stil.

Filos begroet hem hartelijk, maakt een uitnodigend gebaar en verzoekt deze geliefde personificatie zich voor te stellen. De man begint koortsachtig te spreken, met een zachte, maar dwingende stem. Hij is zelf echter een beetje heel erg doof.

‘Mijn naam is Steensma. Mag ik iets te berde brengen over nationale geschiedenis? Onze kleine, maar dappere natie Nederland werd in WO II in mei 1940 toch heel schaamteloos onder de voet gelopen door de grote oosterbuur? Wat hebben we ons moedig geweerd tegen die gelaarsde onderdrukker. Als je de familiegeschiedenissen moet geloven hebben we toen allemaal massaal in het verzet gezeten. Onze joodse medeburgers werden liefdevol opgevangen, iedereen verborg wel een onderduiker.’

‘Niet dus, geenszins!’ roept Filo.

‘Ons valse zelfbeeld omtrent onze eigen rol neemt

soms absurdistische vormen aan. Hoe pijnlijk schuren deze mythes met de harde feiten. Hooguit 1500 mensen waren daadwerkelijk actief in het verzet, na Letland en Roemenië leverde Nederland het grootste contingent SS-ers, 75% van de 140.000 Nederlandse joden is nimmer teruggekeerd en werd dankzij grootschalige hulp van Nederlandse politieagenten afgevoerd naar de concentratie- kampen, alwaar ca 100.000 Joden vergast zijn. Nergens zijn relatief zoveel Joden weggevoerd als uit Nederland.'

'Geschiedenis is dus vooral *verborgen geschiedenis*, als ik u goed begrijp?' krijst Filos.

Steensma knikt kort.

'Mijnheer Steensma, wilt u ons nu uw geschiedenis van de dood vertellen?' brult Filos.

'Op het eind van de oorlog zaten wij met enige tientallen Nederlandse politieke gevangenen nog vast in Dachau, in het concentratiekamp dat we overleefd hadden. Wij, dat waren verzetsmensen van allerlei pluimage, een paar gereformeerden, een priester, communisten, een paar vrijdenkers, kortom, lui die tijdens de oorlog de kastanjes uit het vuur hadden gehaald en het echte verzetswerk hadden verricht.'

'Het puikje van de zalm, dus' vult Filos hem aan.

'Ik heb zelf destijds in '40 als een van de aller-

eersten geprobeerd als piloot Duitse jagers boven Rotterdam neer te halen. Ik werd op 10 mei 's ochtends vroeg wakker en hoorde de Duitse vliegtuigen overkomen. Mijn vrouw en ik stonden bij het raam en keken elkaar lang aan. We hadden twee kleine kinderen. Al heel snel besloten we dat we in verzet moesten komen. Ik was piloot. Een paar uur later hing ik met mijn kist boven Rotterdam om Duitse gevechtsvliegtuigen neer te halen. Er was sprake van een enorme overmacht. Het was totale waanzin. Ik heb een flinke hoeveelheid Duitse toestellen weten neer te halen, maar op een gegeven moment werd mijn eigen toestel geraakt door kogels, waarvan er ook een paar in mijn rechterbeen terecht kwamen. Ik was gedwongen een noodlanding te maken. Ik kwam in een ziekenhuis terecht.'

'Dus u werd eigenlijk meteen uitgeschakeld?'

'Na een paar dagen was ik al weer op de been. Ik liep met een stok. Ik ging 's nachts erop uit om de troepenbewegingen van de Duitsers te registreren, met name die in de haven van Rotterdam, ik probeerde die zo nauwkeurig mogelijk in kaart te brengen. Samen met andere geheime info die ik verzameld had vormde dit belangrijk materiaal voor de Nederlandse Regering in Londen. Ik besloot deze geheime informatie eigenhandig in een kano naar de Regering in Londen te gaan brengen, verpakt in loden pijpen. In Hoek van

Holland stak ik 's nachts van wal en ik begon te peddelen.'

'Ongelofelijk' roept Filos.

'Ik werd halverwege Het Kanaal midden in de nacht ontdekt door de zoeklichten van de Kriegs Marine, en onder vuur genomen. Ik wist de loden pijpen net op tijd overboord te zetten. Het verliep desastreus. Het bootje werd doorzeefd met kogels. Ik werd getroffen: wederom in mijn rechterbeen! Ik kwam in een militair hospitaal terecht en werd weer opgelapt. Intussen bleef men mij maar verhoren.'

'Wat wilden ze van u te weten komen?'

'De Gestapo wilde mij onder druk zetten, zij wilden mij namen van anderen ontfutselen. Zij dachten dat ik onderdeel uitmaakte van een goed georganiseerde verzetsgroep. Dat was helemaal niet het geval. Uiteindelijk kwam ik in een dodencel op de Weteringschans in Amsterdam terecht. Ik werd gemarteld, ik kon ze niks bieden, ik had immers niets om op te biechten. Tot drie keer toe hebben zij mij uit de cel gehaald en voor een vuurpeloton gezet. Ik keek recht in de loop van de geweren. Op het laatste moment werd de zaak dan toch maar weer afgeblazen. Vreemde gewaarwording.'

'U heeft dus drie keer de dodencel overleefd..'
schreeuwt Filos.

‘Ik werd uiteindelijk afgevoerd als *Nacht und Nebel* gevangene en op transport gesteld. Na vijf jaar tijd had ik een cocktail van acht concentratiekampen achter de rug. In een van die kampen werd mijn been alsnog afgezet, zonder narcose. Uiteindelijk ben ik in kamp Dachau terecht gekomen. Stel je voor: de oorlog liep ten einde, de Amerikanen zaten vlakbij, je kon hun geschutsvuur in de verte horen.’

‘De bevrijding was dus eindelijk in aantocht?’
tetteretet Filos.

‘De meeste Duitsers waren zelfs al vertrokken uit het kamp. In de tuin van de kampvilla werd naarstig de kampadministratie verbrand in grote oliedrums, talloze documenten. Overigens wisten sommige gevangenen, onder wie ik, grote hoeveelheden documenten achterover te drukken. Tienduizenden uitgemergelde gevangenen sjokten doelloos rond tussen de barakken, er was geen enkel gezag meer, er heerste totale chaos. Op vuurtjes werden de lijken van medegevangenen geroosterd, er heerste kannibalisme. Vlektyfus eiste vele duizenden slachtoffers. Overal lagen stapels lijken.’

‘Gruwelijk.’

Lava is erbij komen staan om de oude baas een glas water te brengen.

‘Ik kwam uiteindelijk ook op een van die stapels terecht, daar lag ik dan, voor lijk. Maar ik was nog niet helemaal dood. Iemand heeft dat gezien, - ik bewoog blijkbaar nog -, en die heeft mij ertussen uit getrokken en een ouwe jas over mij heen gegooid. Zo hebben de Ami’s mij aangetroffen, ik woog nog 34 kilo. Ik heb het overleefd. Vele anderen echter niet.’ *(lange pauze)*

Lava legt heel omzichtig liefdevol een hand op zijn arm.

‘We wilden na de bevrijding van het kamp door de Amerikanen eindelijk weleens naar huis. De Fransen en Engelsen haalden prompt hun verzetshelden met vliegtuigen retour naar het vaderland, de NL-regering liet echter niets van zich horen. Wij konden verrekken. Dankzij de Yanks die een oude legerbus aan ons afstonden, ondernam uiteindelijk ons groepje van 17 mensen de barre terugtocht naar Holland, dwars door het verwoeste Duitsland. De meesten met hun gevangeniskleding nog aan en met getatoeëerde KZ nummers op hun armen. Na veel ontberingen kwam de bus eindelijk bij Venlo aan. We werden tegengehouden, mochten er niet in, wij hadden immers geen geldige paspoorten?’

‘Dat meent u niet!’ Lava kan het niet geloven. ‘Wat je noemt een schandalige opstelling van de

autoriteiten!’

Dit speelde toch *na* de Bevrijding?’ stentort Filos.

‘Jazeker! Teengs Gerritsen, onze voorman, wist bij de grensovergang in Venlo Prins Bernard aan te telefoon te krijgen, en eindelijk mocht na veel gesoebat de bus doorrijden. Aangekomen in Nijmegen - er waren volop bevrijdingsfeesten aan de gang, werd de bus echter opnieuw aangehouden. De autoriteiten waren als de dood voor vlektyfus en de passagiers werden alsnog in quarantaine geplaatst boven Garage De Mol. Een van ons, de dichter Ed. Hoornik, ontsnapte via een regenpijp, sprong bij iemand achter op de motor, en racete regelrecht naar het pand van de verzetskrant het Parool op een van de Amsterdamse grachten. Nog diezelfde dag verscheen de krant met een extra editie met in vette koppen op de voorpagina: *Schandaal om Dachau!* Er kwam eindelijk beweging in de zaak en de bus mocht weer verder rijden.

‘Gelukkig maar’ trompettert Filos.

‘Uiteindelijk is ieder van de passagiers op eigen kracht naar huis gekomen. Twee communisten, de gebroeders Kloostra, waren stateloos geworden omdat zij in de Spaanse burgeroorlog hadden meegevochten. Dit waren diehards, kerels die Duitse officieren zonder pardon van hun fiets hadden geschoten!

Zij hadden dus geen paspoort. Nederlandse politieagenten bondsen bij hen op de voordeur om hen te arresteren. Deze mannen moesten na thuiskomst meteen weer onderduiken!’

De heer Steensma pakt een grote witte zakdoek uit zijn zak en snuit zijn neus luidruchtig.

‘Uiteindelijk heeft Koningin Wilhelmina ervoor gezorgd dat zij een nieuw paspoort ontvingen. Ik ben zelf later, eenmaal in bezit van mijn elektrische rolstoel, KLM directeur in de Pacific geworden. Ik ben tot aan mijn dood wekelijks de scholen langsgeslagen om in de klassen mijn verhaal door te geven. Het is belangrijk dat de generaties na ons vrijheid niet als iets vanzelfsprekends zien.’

‘Helemaal mee eens. Vind u het niet moeilijk om steeds weer alles op te rakelen?’ Filos blijft onvermoeibaar brullen.

‘Als jullie straks slapen ga ik nog even door. Op 4/5 mei krijg ik het altijd moeilijk. Aan de andere kant, ik ben uiteindelijk vredig op mijn 95e in mijn slaap overleden.’

‘Bedankt voor uw indrukwekkende bijdrage, mijnheer Steensma’ zegt Lava.

‘Dat een mens haast dierlijk wordt in een dergelijke situatie’ peinst Peter.

‘Wat beschikt u over een onvoorstelbaar grote

spankracht' brengt Heidi te berde.

'Over overleven gesproken, ouwe taaie!' Ook de immer hard roepende Pieter is diep onder de indruk.

Mars boven aan tafel zet het Wilhelmus in, er wordt hier en daar meegezongen.

Filos wil de oude baas toch nog even op de pijnbank leggen. Hij heeft voor het gemak er een megafoon bij gepakt.

'Nog even, u bent later zeer goed bevriend geraakt met Prins Bernard, is het niet? Een volbloed nazi van het eerste uur, hij was immers al heel jong lid van de nazipartij? Hij kreeg toch op het eind van de oorlog absolutistische neigingen, zag zichzelf uiteindelijk alleen heersen in de Lage Landen? Zie ik dat goed?'

'Dat ziet u goed.' -- ..

'Behalve een verschrikkelijke schuinsmarcheerder, - dat is tot daaraan toe, dat ben ik tenslotte zelf ook, wist hij Koningin Juliana toch tientallen jaren tot op het bot te schofferen en te overrulen met zijn kleinerende wangedrag, hij wilde haar zelfs laten opsluiten in een inrichting: de Greet Hofmans affaire?'

'Zeker.'

‘En hij was toch ook zo corrupt als de neten, zo nam hij smeergeld aan van vliegmaatschappij Lockheed in ruil voor miljoenenopdrachten in verband met vliegtuigbouw door de Nederlandse Regering?’

‘Klopt.’

‘Ik heb zelf Bernard namelijk destijds geïnterviewd in zijn Olifantenkamer op Paleis Soestdijk, alwaar zich een kleine 400 beelden en beeldjes van olifanten bevonden, met trouwens een fraai zicht, dankzij die enorm grote ramen, op de fonteynen in de Paleistuin, maar dit ter zijde, ter zake: op elke vraag van mijn kant over zijn misdadige doen en laten lurkte de Prinselijke Playboy aan zijn pijp en debiteerde vervolgens het standaardzinnetje:

‘..nah.. gut, mein Herr Filos, da weiss ich doch gar nichts mehr von..’

‘Tja, dat was zo zijn manier om overal onderuit te kruipen.’

‘Hoe kunt u in godsnaam zo intiem bevriend geweest zijn met een dergelijke schertsfiguur? Dat was toch eigenlijk het prototype van een volbloed *cryptofascist*?’

‘Dat is de spijker op zijn kop, beste Filos, een schertsfiguur, zo heb ik hem zelf ook maar al te vaak gekwalificeerd. Hoe vaak ik niet ruzie met Bernard had! Echt, ik schold hem rustig de huid

vol. Anderzijds, hij speelde een goede rol tijdens de Bevrijding, toen trad hij werkelijk daadkrachtig op, was hij goed bezig. En onze vriendschap dateert dan ook uit die tijd. Ik was zijn rechterhand, hij gebruikte mij. Hij vertrouwde mij als geen ander. Ik zei hem recht voor zijn raap waar het op stond. Wie er goed was en wie fout. Tja.'

'Bernard, Voorzitter van het Wereldnatuurfonds, ging niettemin rustig tegelijkertijd op safari, om een paar olifanten of een neushoorn af te knallen' dramt Filos gewoon door.

De oude Steensma laat het er echter niet bij zitten, en zet toch nog even de tegenaanval in.

'Mag ik u iets vragen? Bent u zelf zo'n heilig boontje? Naar mijn bescheiden mening bestaan die namelijk helemaal niet, nooit. De mens is een vat vol tegenstrijdigheden. We zijn engelen en monsters, tegelijkertijd. Zo is mijn stelling dat de slechtsten het kamp hebben overleefd: door te ritselen, te stelen, iemand te verraden, bleef je zelf langer in leven.'

'Dat is wel heel erg eerlijk van u opgemerkt' draait Filos bij.

'Ik heb in een van die kampen in '44 vlak voor de Kerst in opdracht van de SS lijken uit de kampbarakken gehaald. Die geraamtes moesten we - terwijl het buiten ijskoud was en het verschrikkelijk

sneeuwde - met vier tegelijk in houten kisten dumpen en dan flink aanstampen. Sommigen hadden een pakketje van het Rode Kruis onder hun arm vastgeklemd. Zelfs dood gaven ze dat niet prijs. Ik had er eentje in de kist als laatste bij de drie anderen gesmeten, maar die was nog net niet helemaal dood, terwijl hij ook krampachtig zo'n pakketje onder zijn arm vastgeklemd hield! Ik heb hem net zolang helemaal murw getrapt totdat hij uiteindelijk losliet. Begrijpt u wat ik bedoel?'

'Dat was nog eens wat je noemt een kerstcadeautje!'

Niemand lacht. Dan schreeuwt Filos door de megafoon:

'Heeft u ook weleens gelachen in het kamp?'

Lava ontfermt zich liefdevol over de oude heer Steensma, die begint te knikkebollen.

Enigszins aangeschoten, voelt Filos dat hij zojuist net iets te ver is gegaan, hij praat er snel overheen. Hij zet de megafoon uit en loopt snel terug naar zijn gasten om deze te vermaken:

'Met Kerst plegen trouwens veel mensen zelfmoord. Ik kan daar wel inkomen. Je bent verplicht allerlei dode dieren, zoals vogels of konijnen op te eten. Verder wordt ervan je verwacht dat je dagenlang je lichaam net zolang drogeert met wijn of champagne totdat je in een

delirium beland bent. Je gaat dan vanzelf met dikke tong aan je kinderen - die tegen hun zin bij je op bezoek zijn - vertellen dat het zo mooi is dat het Licht in deze wereld is gekomen, oftewel je houdt een preek over het arme crisiskindje Jezus, die nota bene bij het Leger des Heils moest slapen, omdat er geen werk meer was, zelfs niet voor een eenvoudige handwerksman als Josef. Maria was nog maagd, die had echt geen zin om zwanger te worden in deze slechte tijden.'

Lava blijft trouw bij de oude baas zitten. Filos bouwt verder aan zijn act, tot groot vermaak van de disgenoten.

'Ik heb ook maar al te vaak geprobeerd om mijn vrouw *niet* te bezwangeren, vanwege geldgebrek, en dat is in mijn geval ook vier (!) keer niet gelukt (tip: je kunt het ook gewoon voor de lol doen hoor). Mijn vrouw is ook nog steeds maagd, althans dat zegt ze. Een maagd, met vier goed bepikte zoons, tja, rara. Herodes pleegde genocide op zeker 400 baby's in de omgeving van Bethlehem, uit angst dat de Koning was geboren. De kleine Koning Jezus lag intussen lekker warmpjes in zijn kribbe te midden van de stront van een ezel en een paar runderen, zoals het een echte Koning betaamt en ontsprong zo aan deze dodendans. Hier eindigde ik dan meestal mijn verhaal met een oproep aan mijn eigen kinderen om toch vooral *Unicef* te steunen. Ik neem mijzelf immers ook al jarenlang

voor dat te doen.'

'Knieperd!' roept Pieter jolig.

'In plaats van de kerstboom op te tuigen, vonden mijn zoons het leuk om zo'n boom in de fik te steken, in de woonkamer wel te verstaan. Ik was razend, vond het blasfemisch. Mijn jongste zoon vroeg nogal wijsneuzig of Jezus - behalve die doodzonde van hen - ook de zonden van alle buitenaardse wezens op die biljoenen planeten in de ruimte op zijn kleine schoudertjes genomen heeft? Ik heb destijds zijn vraag aan alle bekende NL-theologen doorgespeeld, maar heb tot op heden nog steeds geen antwoord ontvangen.'

De knikkebollende heer Steensma wordt naar de tafel gereden door Lava. Zij heeft het even helemaal gehad met het al te schofferende gedrag van haar eega. De oervrouw in haar komt in opstand en zij heeft besloten wild om zich heen te maaien. Het feest valt even later helemaal stil. Zij tiert en schreeuwt, met een verse fles zambucca in de hand:

'Moet jij per se overal een grap van maken? Zie je niet in dat je deze eerbiedwaardige heer kwetst, pijn doet, zelfs belachelijk maakt? Mag er eigenlijk wel verdriet bestaan? Moet er per se om een concentratiekamp gelachen worden? Is alles een feestje voor jou? Kun jij niet eens voor een keer die grote muil stijf dicht houden en iets werkelijk tot

je laten doordringen? Mogen we ook rouwen om de dood van iemand? Is het verboden de dood als een alles verslindend monster te zien? Ik zie een bloedkoralen ketting voor me, de geschiedenis van de mensheid tot op heden is een aan-een-schakeling van genocides, doet jou dat niets? Zou jij niet eens een beetje moeten inbinden met je grappen en grollen als het hierover gaat? Ben je weer alleen met je zelf bezig?’

‘Liefje, ik luister, je hoeft niet zo te schreeuwen. Ik weet dat je geëmotioneerd bent, en dat ben ik ook, natuurlijk. Ik word er alleen gek van dat er altijd zo *Shoah* over die kampen wordt gesproken! Het stikte er van de cabaretjes, de orkestjes, drinkgelagen en zelfs bordelen. Er is nooit zo gelachen als in concentratiekampen! Elke dag scheet men de dood in zijn grote muil, hoe *die* gewoon werd uitgelachen! Zo moet je ook leven denk ik, met de dood op je hielen je helemaal rot lachen om die eeuwige boerenlul die jou met zijn botte zeis achterna zit. De dood van Pierlala, hahaha!’

Filos trekt een lange neus. En schatert het uit.

Orkest komt weer op! De ruzie loopt nog hoger op, maar wordt uiteindelijk overstemd door Duitse schlagers.

Pieter, de leukste thuis, dus met een wit schortje om, bedient de gasten en zet grote glazen laarzen

met schuimend bier voor hen op tafel. Vooral Mars drinkt er zo maar een meter van weg. Hilariteit. Hij giet de helft van een glas leeg in het décolleté van Lollipop, om voor de verandering het alcoholische vocht gulzig bij zijn moeder vandaan te slobberen. Het Feest van de Dood raakt alweer aardig op gang, er wordt zelfs gedanst. Althans, Heidi und Peter imiteren met verve in Lederhoser een Tiroler herderspaar, met veel geklitskletsklats op de leren broeken. Heidi laat haar blote meisjesborsten dankzij onzichtbare baleinen heerlijk hoog opbollen. Peter gooit baldadig z'n vuilgroene Jagershoedje met ganzenveertje zover mogelijk het publiek in.

9 Sarah

Er is ongemerkt een nieuwe gaste gearriveerd. Het is de beeldschone Sarah, studente neurologie, een goede vriendin van Filos. Zij heeft iets van een vrolijk spitsmuisje, met haar montuur loze brilletje. Ze is zeer gesoigneerd gekleed in een rood-fluwelen rijkostuum, compleet met hoge rijlaarzen, cap en zweepje. We zien hoe zij een voor een de gasten netjes een handje geeft, de meesten vallen haar meteen om de hals. Als barbiepopje laat zij zich de nodige mannelijke handtastelijkheden welgevallen, met de geheimzinnige glimlach van een sfinx, zij denkt er echt het hare van.

De nog steeds zeer geëmotioneerde Lava stort even later dankbaar haar hart uit bij deze verlegen, doch intelligente jongedame, die met eindeloos geduld de niet te stuiten woordenstroom van de oude vrouw vanuit welgemeende belangstelling over zich heen laat komen. Af en toe legt zij een arm over Lava's schonkige schoudertjes, tot troost.

‘Klopt het wel als Filos weer eens zegt dat ik, Lava, een ongeleid projectiel ben, als ik weer eens een ruzie opstart met hem in het bijzijn van anderen over zijn irritante manier van doen als we bezoek hebben, waarbij hij dan weleens eventjes iemands nieren wil proeven, zoals hij dat noemt? Klopt het dat ik vind dat hij in dat soort situaties er alleen maar op uit om zoveel mogelijk zijn Grote Gelijk te

halen en een ander die de moeite doet ons te visiteren slechts probeert te beledigen en te schofferen? Klopt het wel dat ik na afloop, als ze weg zijn, me door hem voor viswif laat uitschelden? Klopt het dat ik als moeder van vier zoons levenslang alleen maar bezig geweest ben om hen zoveel mogelijk te pleasen? Hun vol te stoppen met lekkernijen, die paar schaarse keren dat zij bij ons op bezoek kwamen? Klopt het dat ik die vier grote kerels, waarvan de oudste 40 plus is, inderdaad nog steeds behandel als een stel baby's, zoals Filos dat altijd zo treffend formuleert? Is het juist dat een van mijn schoondochters voortdurend mijn zoon liep te commanderen, hem een uitbrander gaf of zelfs uitschold als zij in ons huis op bezoek waren? Klopt het wel dat ik er zelf de schuld van ben toen ik mijn schoondochter een keer gezegd heb dat zij eens wat meer moest genieten van haar man en haar kind, dat zij toen via mijn zoon liet weten dat zij mij *nooit* meer wilde zien, noch spreken? Klopt het wel dat mijn zoon die heel goed weet dat zij een beetje heel erg destructief kan zijn, het toch altijd voor haar opneemt en haar wangedrag dus gladstrijkt in plaats van dat hij het ook eens een keer vanuit mijn standpunt bekijkt? Klopt het wel dat hij de hele zaak probeerde af te doen als een ruzie tussen alfavrouwtjes en is het juist dat wij nu door al dat geruzie zijn kinderen niet meer te zien krijgen en ook als grootouders onthoofd zijn door

die mevrouw van de koude kant, die als enigst kind vroeger altijd al haar zin in kreeg in alles en die als serieus probleem heeft dat zij nog steeds elke volwassene wel kan schieten, omdat zij niemand vertrouwt, ook mijn zoon niet? Klopt het dat we in de hele familie zoveel mogelijk rekening hielden met haar destructieve gedrag en dat terwijl zij boordevol overliep van kritiek op alles en iedereen? Klopt het dat zij zelf niet tegen de minste kritiek kan? Is het wel juist dat Filos het destijds voor mij opgenomen heeft en die vreselijke vrouw alle hoeken van de kamer heeft laten zien? Klopt het dat mijn zoon dit ervoer alsof alle ruiten bij hem ingegoooid werden? Klopt het eigenlijk wel dat wij nu niet eens weten waar die twee wonen, omdat zij zichzelf wijs gemaakt heeft dat zij doodsbang voor Filos en zijn messcherpe scheldpartijen is? Klopt het dat zij vier jaar in therapie is geweest en dat er weinig of liever gezegd helemaal geen resultaat is geboekt? Klopt het wel dat Filos zegt dat boterzachte heelmeesters stinkende wonden maken? Is het wel juist dat hij het etiket borderline op haar geplakt heeft? Is er iets voor te zeggen als je, zoals ik, het adagio hebt dat je *de lieve vrede* wilt bewaren, in plaats van altijd op het scherp van de snede conflicten te veroorzaken, zoals Filos? Hoe moet ik het zien dat mijn gehele familie samen Kerst gevierd heeft, inclusief dat secreet van een schoondochter, en inclusief haar man, onze zoon, en inclusief hun kindertjes, zonder dat Filos en ik

daarbij waren? Wat zegt dit over onze andere zoons? Als de familie wel bijeen is hoe logisch is het dan eigenlijk dat ik alle boodschappen altijd weer doe en de maaltijd voor zoveel mensen bereid? Hoe vaak hebben onze zoons ons bij zich aan huis uitgenodigd voor een etentje? Is het normaal dat als je twintig jaar voor je kind hebt gezorgd dat er dan nooit eens een bedankje af kan voor hun moeder die levenslang voor hen in de weer is geweest? Klopt het dat ik doodmoe ben van die eeuwig verzorgende rol? Klopt het dat ik na zoveel jaar een beetje rancuneus ben? Of ben ik dan alleen maar met mijzelf bezig? Wat is dat eigenlijk een *zelf*, ik geloof dat ik dat kwijt ben. Ik ben een en al emotie!’

Getrommel klinkt over de band, weer dichterbij. Er wordt geen notitie van genomen. Alleen Mars luistert ernaar.

‘Lieve Lava. Ik was al heel jong gefascineerd door het menselijk lichaam en dan met name de hersenen. Neurologie is de wetenschap van de neuronen, die knetteren via synapsen in je zenuwstelsel de godganse dag door je lichaam heen en weer. Mensen hebben die neuronen echt niet alleen in hun hersenen zitten. Bewustzijn zit ook in je kleine teen, alleen weten mensen dat helemaal niet! Nu komt het: wij mensen hebben niet alleen een IQ, maar vooral ook een EQ. We zijn emotioneel intelligente wezens!’

Sarah zit op haar praatstoel.

‘EQ?’ vraagt Lava verward.

‘Alles in mensen bestaat uit emotie, ik voel, dus ik ben. Vroeger waren onze hersenen primitiever. Dreigt gevaar en moet ik vluchten, of word ik aangetrokken en ga ik er juist op af? Onze emoties zijn tegenwoordig veelzijdiger, maar toch ook vaak nog heel grillig. Wij zijn nog steeds in staat om in een opwelling, als het ware ongecontroleerd, bijvoorbeeld verschrikkelijk te gaan huilen, of lachen.’

‘O zeker, dat herken ik wel, daar heb ik heel veel last van’ bevestigt Lava.

‘Ons brein is echter zo langzamerhand niet alleen een heel ingenieus systeem, dat helemaal vol zit met die wisselvallige zijnstoestanden, we begrijpen ook steeds meer wat we doen. De ratio, die in de neocortex hier achter mijn voorhoofd zetelt, heeft zich evolutionair gezien pas veel later ontwikkeld als een belangrijke hersenfunctie, begrijp je wel, Lava?’

Lava, die altijd leeft bij pure emotie, kijkt haar niet begripend aan.

‘Als ik nu naar buiten loop en er word voor mijn ogen een kind doodgereden, dan slaat de vlam in de pan en ben ik een en al emotie, de enorme indruk die dit maakt gaat neurotechnisch

regelrecht tot diep in mijn hersencentrum, raakt aan de hersenstam en amygdala, de oudste hersengebieden. Ik ben niet in staat na te denken op dat moment. Er is slechts sprake van pure emotie. Dat is helder voor je, toch?’

Lava knikt heftig van ja.

‘Laten we afspreken om het scherper te krijgen dat we onderscheid maken tussen allerlei emoties, die wisselvallig zijn, en gevoelens. Je kunt een emotie dus voelen. Ik voel mij kwaad, of verdrietig, of blij. Het gaat neurologisch dan om een lichamelijke lus, een gevoel van willekeurig welke emotie dan ook. Je voelt je woede. Of je liefde. Of je hysterie. Je wellust. Je haat. Je vreugde. Je tederheid. Je waanzin. Je verwondering. Nu kan ik bijvoorbeeld tijdens een ruzie heel boos op iemand zijn en dan plotseling even terugschakelen via mijn ratio, c.q. neocortex, en denken: *Jeetje, ik ben best heel boos zeg!* En daarna ga ik weer fijn door met ruziemaken. Als ik mijn neocortex inschakel kan ik dus tegelijkertijd mijn ratio gebruiken, maar er blijft altijd sprake van emoties, al dan niet onderliggend, in welke situatie dan ook.’

‘Dat zou ik echt eens meer moeten oefenen, dat terugschakelen beheers ik niet echt.’ - - . .

‘*Mindfulness!* Iedereen kan het! Je bent in staat deze woorden van mij rationeel te volgen en toch heb je op de achtergrond jouw emoties. En

achtergrondemoties zijn ook emoties! Al onze emoties hebben vervolgens elk hun eigen *intentionaliteit*. Onze psyché is altijd op iets gericht, of op iemand. Datzelfde geldt bijvoorbeeld voor jouw boosheid. Je kunt niet kwaad zijn zonder dat er sprake is van *iemand* op wie je kwaad bent. Bijvoorbeeld je schoondochter.

‘Dat snap ik helemaal.’

‘Of neem nu jou en Filos! Jullie zijn al zo lang bijeen en nog steeds verliefd op elkaar! Wat een heftige emotie, en dat dag in, dag uit! Jullie zijn werkelijk een uitstervende diersoort! Uniek! Echt, ik meen het, zo bijzonder!’

Lava kijkt haar broeierig aan, de frons tussen haar wenkbrauwen spreekt boekdelen.

‘Hebben wij mensen werkelijk iets met liefde, of is het niet meer dan een ordinaire evolutionaire drang van onze moleculen om als soort te overleven?’ vraagt Sarah.

Het is wel duidelijk wat onze briljante studente hier zelf van vindt..

‘Ik ben er helemaal klaar mee, met de liefde, zeker met voortplanting’ bromt Lava.

Er valt een pijnlijke stilte. Dan vat Sarah de koe bij de horens.

‘Filos wilde zichzelf doden. Tenminste dat is mij ter ore gekomen. Bij zelfmoord gaat het volgens mij over minimaal twee mensen die vermoord worden. Klopt dat, Lava?’

‘Hoe komt het dat ik sindsdien overal doodsbang voor ben, Sarah, vooral voor Filos?’ fluistert Lava.

Sarah focust nu in het gesprek met Lava heel omzichtig op de *main issue*.

‘Angst is ook een heel diepe emotie, en gevoelens van angst proberen we meestal zoveel mogelijk te onderdrukken. De aller diepste emotie is de angst voor de dood. Vaak zijn mensen die sterven in hevig gevecht met deze oerangst, zij gaan bijvoorbeeld hyperventileren. Mensen zoals jij kunnen zo in doodsnood raken. Nooit heb jij bij je eindigheid stil gestaan, altijd is die emotie weggedrukt.’

‘Ja, daar herken ik mijzelf wel in.’

‘De dood kan ook iets zijn dat aan ons trekt, of zelfs aantrekkelijk wordt, in de vorm van doodsverlangen. Sommigen van ons verlangen ernaar te sterven. Het is het verlangen naar het einde, meestal omdat leven te moeilijk is, het lijden te groot.’

‘Dat kan ik mij maar moeilijk voorstellen, ik wil juist leven, eeuwig leven.’

‘Denk aan oude mensen die niet verder willen aftakelen, zoals Filos. Die heeft dus rationeel vat op zijn doodsangst gekregen. De geest is dan allang klaar voor de dood, alleen het lichaam zit nog in de weg.’

Lava staart haar aan.

‘Filos denkt ook nog eens te weten wat de dood inhoudt. Wellicht ontwikkelt ons brein zich evolutionair ooit zover dat wij inzicht verwerven wat dood nu precies is. Dat ligt wel in de lijn van onze verwachtingen. Je kunt aan het brein al heel wat rekenen. Wij kunnen zeker een wetenschappelijk poging doen om daar achter te komen. Je kunt het brein vergelijken met ca veertig zeer geavanceerde kwantumcomputers. Alleen komt Filos met uitsluitend wetenschap niet verder, hij zal ongebruikelijke paden moeten bewandelen, die van de contingente verbeelding.’

Lava kijkt haar vragend aan.

‘Het Toeval als motor van het heelal. De ontwikkeling van de twintigste-eeuwse filosofie toont juist een tendens tot het steeds sterker als *contingent* interpreteren van de werkelijkheid. Het creatieve, spontane proces is dan juist het geheim van de schepping. De schepping laat zichzelf constant verrassen door nieuwe ongekenne connecties. De schepping vindt zichzelf daarmee

als het ware steeds opnieuw uit, aan de hand van de momentane natuurkundige fenomenen en aan de hand van de evolutionaire neurologische ontwikkeling van haar schepselen.'

'Ik heb geleerd dat je leven te kostbaar is om je zelf van kant te maken' piekert Lava.

'Was Filos nu gedetermineerd om zichzelf te doden, of is er sprake van vrije wil? Het is op het ogenblik erg in om met de vrije wil filosofisch te gaan sollen, en het bestaan ervan zelfs volledig te ontkennen. Alles in het heelal zou gedetermineerd zijn, volgens een gesloten rationeel fysisch systeem. Wij zijn onze hersenen, nou, ik dacht het niet!'

'Hoe zit het dan volgens jou?' vraagt Lava.

'De filosofie en dus ook de filosoof is even levend of dood als de schepping zelf en voortdurend aan verandering onderhevig. Moraliteit is vervolgens dan in het verlengde hiervan iets zeer persoonlijks en vooronderstelt een vrije wil. Het *zelf* dat ieder van ons van zichzelf construeert wordt met de jaren dat we bestaan hoe langer hoe meer autobiografisch gevoed met moralistische ervaringen en voortdurend staat die moraal in en buiten onszelf ter discussie, *a priori* d.w.z. vooraf, dan *wel a posteriori*, achteraf.'

‘En hoe zit het dan met zelfmoord?’

‘Datzelfde gaat ook op voor zelfdoding, iedereen zal dat zelf dienen te wikken en wegen: doe ik daar goed aan? deed ik daar goed aan? of ook: zal ik daar straks goed, dan wel kwaad aan doen? Je vrije wil doet dus in verleden, heden en toekomst zijn werk t.a.v. onze morele doelstellingen en onze morele verplichtingen. Juist het toekomstscenario speelt bij moraal een grote rol: hoe we denken te zullen gaan handelen ten goede of ten kwade heeft een heel grote impact op ons autobiografische zelf van elk moment. Zo creëren we van moment tot moment met onze vrije wil de persoon die we zelf menen te moeten zijn. Inclusief onze moraliteit.’

‘Wat is goed en wat is kwaad, bedoel je dat daarmee?’

‘Precies! Aan dit doorgaande weegproces t.a.v. moraal ontleen we zelfs ons gevoel van *identiteit*. Het is zeker een deels biologisch, d.w.z. gedetermineerd functioneren, maar in ieder van ons manifesteert zich een heel specifieke individualiteit, als het om de moraal gaat. Daarin zijn we volstrekt vrije wezens. Dat geldt dus natuurlijk voor jou, voor mij, maar ook voor Filos.’

Filos is er bij komen staan, heeft geluisterd. Hij omhelst deze jonge vrouw, als een van zijn meest

geliefde personificaties.

‘Dus ieder voor zich maakt uit wat goed en kwaad behelst?’ concludeert Filos hoopvol.

‘Jazeker! Ik ga er bij dit alles van uit, dat we het erover eens zijn dat in onze samenleving moraal noodzakelijk is. We willen immers het Goede en niet het Kwade? Als voorbeeld noem ik de film Schindlers List. Als je, zoals Schindler deed, collaboreert met het systeem van vernietiging en tegelijkertijd probeert joden te redden van de gaskamers, ben je dan goed of slecht?’

‘Spielberg suggereert ons in elk geval duidelijk: meer goed dan slecht..’ stelt Filos vast.

‘Precies. Wil ik het Goede of wil ik het Kwade? Of van allebei een beetje? Als er hoe dan ook sprake is van twijfel over wat Goed/Kwaad is, heb je het toch over kiezen? Dus heb je toch een vrije wil nodig? Als er geen vrije wil zou bestaan zou deze alsnog moeten worden uitgevonden! Wij zijn immers volstrekt immorele wezens, zoals we dat in onze dromen zijn. *Vrije wil is een voorwaarde voor moraliteit.* Anders kun je zeker niet spreken van een Geweten. Ik ben verder van mening dat we die keuze wat Goed/Kwaad is niet en nooit aan anderen kunnen overlaten.’

‘We zijn zelf verantwoordelijk, onder alle

omstandigheden. Ook als het om zelfdoding gaat. Juist dan..' peinst Filos.

‘Dat vind ik een volstrekt helder uitgangspunt voor moraliteit.’

‘Heb je mijn lieve Lava al verteld hoe dramatisch jij hier aan gene zijde terecht bent gekomen, Sarah?’

Lava kijkt haar verwachtingsvol aan.

‘Willen jullie dat echt horen?’

Lava en Filos knikken om het hardst. Filos verzoekt om stilte.

‘Jan was al zijn hele leven huisarts in een kleine rotplaats, vergeven van de boeren en middenstanders. Hij had jaren geleden het oude huis van de notaris gekocht, bovenaan de dijk, met een schitterende tuin en een groot weiland. Het pand had fraaie boogramen en keek uit over de rivier. Hij leidde een dubbelleven. Paarden houden was Jans passie. Vanuit de woonkeuken kon je naar de stal en de paardenbak kijken. Ook Jans slaapkamer boven had zicht op het paardenspul. Hij had altijd wel een stuk of vier, vijf paarden op stal staan, die hij trainde en bereed, het waren zijn vrienden. Hij was gewend met hen te praten en kreeg ook antwoord. Het waren net zijn kinderen. Er waren ook wel minder leuke ervaringen, hij was er ooit een keer afgegooid door de zwarte hengst

Rooney. Zijn hoofd kreeg een hoef te verduren, en een week lang leek zijn gezicht op een soort bloemkool.

Op een dag was het kijklag, de bedoeling was een demonstratie te geven aan kinderen uit het dorp, hoe je met paarden een leuke hobby kon ontwikkelen. Er slierde allerlei jong spul met hun ouders over het terrein. De kinderen mochten achter elkaar aan op een paardenrug een rondje rijden in de bak. Er was ook een blonde studente uit een naburig dorp die al een paar jaar heel dik was met Jans paarden. Die reed glimlachend op Rooney voorop. Ineens maakte Rooney een gekke beweging met zijn rug, om haar van zich af te gooien. Zij hield zich vast aan zijn manen. Hij zette het ineens op een lopen, wendde naar links, dan weer naar rechts. Steigerde en voordat iemand er iets aan kon doen werd het meisje gelanceerd en kwam met een harde klap op de grond terecht. Rooney rende via het hek de bak uit en bleef heen en weer rennen over het erf, hij was helemaal van god los en begon lukraak kinderen, en zelfs ook ouders onder de voet te lopen. Mensen renden voor hun leven. Kinderen huilden, volwassenen schreeuwden. Rooney werd terug de bak in gejaagd door Jan, die naderbij was gesneld en die het hek achter hem gesloten had. Nu moest hij alleen nog het blonde meisje op de grond ontzetten. Hij sloop naderbij met in zijn rechterhand

een lasso.

Het paard keek naar hem en schudde met zijn kop. De kleine menigte omsloot de bak alsof het om een spectaculaire rodeo ging. Meter voor meter naderde Jan het paard dat over het meisje heen stond. Hij wist dat Rooney buiten zinnen was en net zo verliefd op haar als hijzelf. Hij maakte zich zorgen om het arme kind, dat geen tekenen van leven gaf, vermoedelijk had zij zwaar rugletsel. Tot ieders verbijstering begon nu het lid van het paard stijf te worden. De meterslange slurf raakte als terloops soms het levenloze lichaam van het meisje. Rooney stond zenuwachtig te schrapen, terwijl Jan het dier bleef aankijken en zachtjes woorden tegen hem fluisterde, alsof hij het hele gebeuren wilde bezweren. Eindelijk was Jan op een meter of twee afstand van de hengst gekomen. Hij liet zich heel rustig op zijn knieën zakken, het meisje moest immers onder het paard vandaan worden gehaald. Hij floot zachtjes een deuntje, waarvan hij wist dat het paard dat kende, het paard luisterde nu heel rustig. Heel even raakte Rooney met zijn kop het hoofd van het meisje. Omzichtig begon Jan het meisje nu bij een arm onder het paard vandaan te trekken, het paardenlid bungelde heel zachtjes heen en weer.

Jan moest haar verder weg zien te slepen, naar de rand van de bak. Hij bleef het paard maar bezwerende teksten toefluisteren, het ging over

het meisje, hoe mooi zij wel niet was, en dat hij Rooney helemaal begreep, en dat zij speciaal voor hem gekomen was, dat zij natuurlijk voor eeuwig bij hem, Rooney, zou blijven, iedere dag zou zij trouw langskomen, om hem aan te raken en te berijden, maar dat zij nu eerst hulp nodig had. Mensen praten altijd over zichzelf - had Jan ooit opgemerkt tegen de blonde studente. Hij had nu de rand van de bak bereikt en wilde zich juist oprichten. Ineens kwam Rooney weer in beweging, steigerde onverhoeds en torende hoog boven Jan uit, de menigte gilde. Toen hij neerkwam met een alles verpletterend geweld van zijn hoeven, bovenop het meisje, hinnikte het paard woest en hield niet meer op met trappen.

Dat meisje, dat was ik.

Donkerslag.

Opnieuw horen we in het donker het hallucinerende getrommel, het klinkt beangstigend dichtbij. Mars vraagt om stilte, men luistert, gespannen.

Als het licht weer aan flitst begint ons huisorkestje het oerthema van De Bolero van Ravel ten gehore te brengen. Filos, op de rand van het podium gezeten, richt zich direct tot het publiek.

‘Breken wij inmiddels taboes open? Van de doden zijn er veel te veel die te jong zijn gestorven. Wat

is de rechtvaardiging voor de dood van een kind met kinderkanker? Wie wil de dood van honderdduizend Syrische kinderen op zijn geweten hebben? Waarom vinden wij het blijkbaar normaal om onze kleuters in het verkeer te laten doodrijden door vrachtwagens? Anderzijds, zitten de bejaardentehuizen niet vol met oudjes in afwachting van de man met de zeis? Houdt u ook een voorraad pillen aan voor het geval dat? Wie herkent dit? Heeft u het ook wel gezien hier op de planeet? Is de zelfgekozen dood niet de ultieme vrijheid? Is de geschiedenis van de menselijke soort niet een geschiedenis van de dood? Is ons leven, waarbij de soorten slechts kunnen voortbestaan door elkaar op te peuzelen, eigenlijk niet iets ongeloofelijk smerigs? Zijn er werkelijk politieke waarden waarvoor je zou willen sterven, zoals democratie? Is totale vrijheid niet het meest beangstigende dat er bestaat? Leidt anarchie niet altijd tot een bloedbad? Willen we werkelijk de knecht zijn van iemand die de baas over ons is? Is het kapitalisme als wereldgodsdienst niet absoluut immoreel?

Het orkest speelt door.

10 Polleke Platoon

Een nieuwe gast dient zich aan, een typische intellectueel, Polleke Platoon, hij brengt zijn verhaal als een gortdroge lezing. Filos heeft echter een spel bedacht. Polleke moet van hem bovenop Mars gaan zitten, als op een Rodeo-hobbelpaard, en moet zich staande zien te houden. Tijdens het verhaal gaat de Bolero sneller en sneller.

‘Dag vrienden, mijn naam is Polleke Platoon en ik wilde nergens voor deugen destijds en dus ben ik nu politiek filosoof. Oeps! Ik bestudeer de effecten van kapitalisme op mens en wereld. Dat is me toch interessant zeg! Ik ben zeer kritisch op het systeem en krijg daar nog dik voor betaald ook. Dat bekritisieren doe ik aan de hand van good old Socrates en Plato, die immers ooit *De Staat* schreef. Leerzaam boek is dat! Wow!’

Filos: ‘Vertel!’

‘Mag ik zo vrij zijn dit toe te lichten? Het beroerde nieuws dat Socrates ons brengt is, dat democratie ten onder gaat aan haar eigen succes. Dezelfde vrijheid die als hoogste goed geldt in de democratie, blijkt zich te ontpoppen als een waar *Paard van Troje*.’

Mars hinnikt hevig, terwijl hij even omhoog steigert. Het lukt Polleke om te blijven zitten.

‘De democratie wordt uiteindelijk in een dodelijke

omhelzing platgedrukt door diezelfde vrijheid! Het is me toch aangrijpend! Het democratisch systeem dat juist zoveel mogelijk vrijheid wil waarborgen voor iedere burger, leidt uiteindelijk tot het meest gruwelijke schrikbewind! Oeps, daar ging ik bijna zeg!

‘Hoe dan?’ roept Mars.

‘Een actueel fenomeen is dat burgers eerst beginnen te zwelgen in zoveel vrijheid. Burgers worden boze mensen, allergisch voor bestuurders of experts. Zodra iemand hen nog maar iets van dwang wil opleggen, slaan zij massaal aan het muite. Dat kunnen zij niet aan! Wie ook maar enigszins andermans vrijheid inperkt, wordt onmiddellijk beschuldigd van oligarchische neigingen. Uiteindelijk blijven alleen die populistische leiders over die dienen als megafoon voor de wensen van hun kiezers.’

Mars heft zijn paardenkop, ontbloot zijn tanden en hinnikt opnieuw luidkeels.

‘Verder zien we hoe burgers in een democratie zich in drie groepen onderscheiden. De eerste groep bestaat uit mensen die politiek actiever zijn dan anderen en die zich opwerpen als politici, als leiders van de staat. Een tweede groep is net even iets slimmer en actiever dan de grote massa en heeft veel, zo niet alle rijkdom verworven. Blijft over de derde en tevens de grootste groep van al

snel zeer verongelijkte burgers die van hun dagelijkse arbeid moeten zien te leven en geen enkel vermogen hebben.'

'Ik vrees dat ik tot groep drie behoort..' grapt Mars briesend tussen neus en lippen door.

'Vervolgens is het logisch dat de eerste groep, die van regeerders en bestuurders, het op een akkoordje gooit met de rijken. Politici creëren gunstige wetgeving voor de rijken, in ruil daarvoor komt er namelijk flink wat van die rijkdom ook in hun zakken terecht. De elite van rijken voelt zich echter op de lange duur bestolen door dit spel. Denk aan de grote ondernemers: zij beginnen politici en hun wetgeving te ervaren als belemmerend voor hun ondernemerschap. Hun dilemma is: hoe kunnen zij zich publiekelijk hierover beklagen, zonder dat het volk hen ziet als oligarchen die slechts op verdere zelfverrijking uit zijn? Appelleren aan het geweldige vrijheidsideaal waar zo langzamerhand iedereen verslaafd aan is natuurlijk! Dus beginnen zij te oreren dat politici, c.q. de *roverheid*, iedereen besteelt en ondernemers benadeelt met eindeloze regeltjes en procedures.'

'liiiiaaaaaaa!' hinnikt Mars, terwijl hij probeert Polleke van zijn rug te gooien.

'Er zullen altijd een aantal wetten en procedures bestaan die niet voor iedereen voordelig uitvallen.

Zelfs een democratie kan niet bestaan zonder een zekere regelgeving, dus is succes verzekerd. De gefrustreerde burgers zullen op instigatie van de rijke elite in woede ontsteken over die verschrikkelijke rooverheid, en een van die rijken aanwijzen als leider en deze koesteren tot hij zo sterk mogelijk is.'

'liiiiiaaaaaajaaa!' Mars steigert, maar Polleke houdt stand.

'De volgende fase is dat deze Grote Leider onherroepelijk gecorrumpeerd wordt. Hij behoorde immers altijd tot de elitaire groep van machtigen, van de allerrijksten. Nu zit hij ineens met een bende slaafse volgelingen opgescheept die hem de macht hebben gegeven om alle bestaande procedures en wetten te negeren. Op zijn beurt belooft hij de kiezers om desnoods met geweld de gestelde doelen te bereiken: schulden van burgers te delgen en te zorgen voor een betere verdeling van bezit. Behalve tegen politici moet deze nieuwe leider het volk nu dus ook ophitsen tegen zijn eigen klasse, die van de welvarende vermogenden! Dit dwingt de leider om zich te transformeren tot een alleenheerser. Hij heeft en houdt immers alleen zijn macht zolang het volk hem steunt, als enige van de elite waar het volk op kan vertrouwen.'

'IIIIIIJAAAAAAAAAAAAAAA' brult Mars.

‘Vanaf dit moment matigt de leider zijn toon. Hij is een en al vriendelijke lachjes en minzame hoofdknikjes. Hij bezweert iedereen dat hij geen dictator is en belooft gouden bergen aan iedereen. Het lijkt er op dat hij een regering voorstaat die toch echt uitsluitend het belang van het volk voorop stelt. De naïeve meute van kiezers haalt opgelucht adem. De populistische leider verkrijgt steeds meer macht door de kiezers te doen geloven dat zij constant genaaid worden door allerlei vijanden. Hij is er dus vooral druk mee om die vijanden aan te wijzen, waartegen gestreden moet worden.’

Mars probeert Polleke er steeds opnieuw af te gooien.

‘Eerst moet er grote schoonmaak gehouden worden. In rechtbanken, senaten, ministeries, kabinetten en andere bestuurslichamen worden pionnen van de alleenheerser in spe benoemd. De beloofde herverdeling van bezit moet maar even wachten, zodat het volk gefrustreerd en woedend blijft. Daarom neemt repressie toe. Tenslotte kan hij niet anders dan alle critici het zwijgen opleggen, zodat er nooit getwijfeld kan worden aan zijn versie van de waarheid. Daaruit volgt een fase van geweld en polarisatie, maar nog heeft hij steun van het morrende volk.’

Polleke houdt dapper stand, Mars is totaal

uitgeput.

‘Pas na een tijd, nadat alle democratische instituties en regelgeving zoveel mogelijk zijn afgebroken, beseft het volk dat het de geliefde vrijheid aan deze alleenheerser heeft verkwanseld in ruil voor een volledig gerealiseerde dictatuur. De dictator blijkt nooit geïnteresseerd te zijn geweest in het wel en wee van het volk! Hij hoorde altijd al bij de vermogende klasse die slechts om macht en rijkdom geeft. De leider begaat alle mogelijk denkbare uitspattingen, hij feest, drinkt, hoereert, moordt en omringt zich met exuberante luxe. Het volk is niet achterlijk. Het beseft dat zij die vrijheid niet zal krijgen en dat hun leider zijn luxe slechts geniet dankzij hun onderdrukking.’

‘Conclusie?’ vraagt Mars, happend naar lucht.

‘Democratie tendeert dankzij haar intrinsieke vrijheid naar een samenleving waarin een geprivilegieerde stinkend rijke elite met behulp van politici als een parasiet elkeen van de niet-bezittende klasse uitbuit. Het enige antwoord daarop is het kiezen van populistische leiders, die deze misstand met een sloophamer te lijf gaan.’

Mars gooit zich nu vol vuur nog eenmaal erin, net zolang totdat hij Polleke van zijn rug af weet te gooien, onder luid gejoel en geschreeuw van de andere disgenoten. Mars komt triomfantelijk overeind.

Polleke besluit zijn betoog desalniettemin:

‘Met als gevolg het teloor gaan van diezelfde zo geliefde democratische vrijheid en het ontstaan van een dictatuur. De enige optie die dan nog rest is een bittere strijd tussen enerzijds het vrijheidslievende volk en anderzijds de wrede dictator en zijn trawanten.’

Mars krijgt een handdoek aangereikt en wist zich het zweet van zijn lichaam.

Filos verzoekt om stilte, want hij wil nog iets zeggen, vanachter de rollator debiteert hij zijn zoveelste donderpreek.

‘Mag ik nog iets aanvullen? In plaats van over God, Allah, of Jahweh, stel ik voor in de toekomst uitsluitend nog over Google te spreken. Google, Face Book, Microsoft, Amazone, Twitter - de nieuwe goden verdommen het allemaal om behoorlijk hun belasting af te dragen. Waar blijven de burgers met kloten die de schurken aan de schandpaal nagelen van de nieuwe rauw-kapitalistische elite, namelijk die van de internetmiljardairs die zich, - ditmaal op gympies, als de internetpiraten van deze wereld ongestraft en dus blijvend verrijken door alle belastingwetten te overtreden met hun multinationale en volstrekt immoreel opererende *high tech* ondernemingen? Die nieuwe vrijgestelden lachen in hun vuistje omdat de populistische goegemeente zich

uitsluitend enorm druk maakt over die paar arme islamitische sloebers uit Syrië of Afrika die op de vlucht zijn! Mooi toch? Je zou verwachten dat het gemor meer over hen, die stinkend rijke rovende en stelende rattenbende zou gaan!? Niks ervan! En hoe die nieuwe hightechmiljardairs via internet elke burger in de samenleving tot heel ver achter de komma bespioneren! Zijn gedragingen tot heel diep achterin hun kont in kaart brengen! Die vervolgens omzetten in Big Data, dat is keiharde kassa! Dat is pas geld verdienen! Privacy? Ja doe! Zelf leven deze hippe bandieten uiterst teruggetrokken achter hoge muren in hun eigentijdse paleizen. Zij kopen eerst alle huizen in de wijde omgeving op, zodat zij van absolute privacy verzekerd zijn. Die nerds gaan gewoon hun gore stoelgang in de wereld, hebben overal schijt aan, zeker aan overheden. En de Amerikaanse President, die als ondernemer levenslang opereerde op de rand van de criminaliteit, is hun grote Held! Belasting ontduiken en een waanzinnige hoeveelheid kapitaal ophopen, daar zijn ze goed in! En het volk maar denken dat die dictatoriale halve garen hen uit de prut zullen gaan trekken!? Het gaat bij deze heren thuis alleen maar over turborijkdom, over vogelvrij plunderen en stelen via hun multinationals. Geld en macht, daar gaat de interesse naar uit van de *happy few*! Dat kleine groepje oligarchische haaien en zwijnen, oftewel nullen en enen, haalt van de

kinderbijslag de dagelijkse voorraad champagne in huis en al zuipend en naaiend dansen zij hun zogenaamde innoverende dodendansjes op de rand van de vulkaan. Horen jullie het, hun Homerische gelach? Wie geeft *hen* het laatste zetje?’

Applaus weerklinkt. De muziek is gestopt.

Sarah wil tenslotte ook nog wat zeggen.

‘Mensen zijn een soort veredelde dieren. We zijn evolutionair net rechtop gaan lopen, dat zou toch minimaal een verandering in ons denken en wellicht zelfs enige vooruitgang moeten veroorzaken. Het mentale stelsel dat onze hersenen produceert, bewustzijn, is echter nog ver achtergebleven en vertoont nog tal van aberraties. We zijn nog steeds primitieve wezens, ego-centrisch. We zijn van nature fascistische wezens zonder moraliteit. Lees de natuurfilosofie van Markies de Sade als filosoof er maar op na. Ook bij Nietzsche zijn we of masochistisch, willen we slaag, of sadistisch, willen we slaag uitdelen. Eten of gegeten worden. We vermoorden de Ander, de Vreemdeling, uiteindelijk liever, dan dat we iets van ons eigen wereldbeeld, van onszelf, prijsgeven. Oorlog zit ons in de genen. Geweld is onze toevlucht. Dit is een zeer pessimistisch gegeven. Kunnen we ontsnappen aan deze vicieuze cirkel, aan de maalstroom van ego-

centrisme? Nu dreigen we dagelijks gehersenspoeld te worden door de media die steeds verder afdalen tot in de meest duistere krochten van de menselijke natuur, we glijden af als samenleving richting het koninkrijk van de sterkste. De zwakkere moet worden kapot gemaakt. Sadisme viert feest. Wat staat ons te doen?’

‘Zeg het maar!’ roept Filos.

‘Je kunt jezelf hervormen. Moraliteit valt aan te leren. Een werkelijk kritisch besef van goed en kwaad vraagt om uiterste discipline. Je kunt jezelf rijker maken door steeds voor de moeilijkste weg te kiezen. Het is mogelijk je kennis uit te breiden door studie. Jezelf uit te tillen boven wie je reeds bent, door *Bildung*. Kies voor uitnemendheid. Zorg dat je andere waarden staande houdt in de storm die opsteekt. Laat je niet meezuigen in de vloed van onwetendheid. Blijf zelf nadenken. En breng de verbeelding aan de macht.’

Er stijgt opnieuw een stormachtig applaus op. De disgenoten roepen er aanmoedigingen bovenuit.

Hevig getrommel klinkt nu wel erg dichtbij over de band. Allen luisteren, kijken verbaasd, niemand weet het geluid te duiden.

Alleen Mars kijkt bars.

11 Jeroen Bosch

Een nieuwe personificatie maakt intussen zijn opwachting. Hij heeft een puntmuts op met rinkelende bellen, een clownsneus die het geluid van een sirene maakt als je erop drukt, flapschoenen aan die verbonden zijn met kleine hajets. Onder zijn schoenen zitten kikkertjes die geluid maken bij het lopen. Hij heeft een spierwit geschminkte kop en dito outfit. Op dit prachtige kostuum worden schilderijen van hemzelf geprojecteerd. Midvoor op het podium komt deze bizarre figuur tot stilstand.

‘Hallo, mag ik mij even voorstellen, ik ben een van de oudste vrienden van Filos. Toen hij nog op het gymnasium zat heeft hij zijn hele kamer ooit vol behangen met reproducties van mijn schilderwerk. Mijn naam is Jeroen Bosch, schilder en specialist in afbeeldingen van de hemel, maar vooral ook van de hel. Ik werd in mijn tijd gehaat. Ik gaf vorm aan de meest verreikende visioenen die de verbeelding mij ingaf, hemels of hels, dat maakte mij weinig uit, altijd even kunstig geschilderd.’

Filos omarmt zijn vroegste kameraad hartelijk:

‘De verbeelding is een bijzondere gave, die alleen emotioneel intelligente mensen, zoals kunstenaars, die bezitten. Het is het innerlijke oog dat dag-droomt, en het is ook een nacht-kijker.’

‘Ja, zeker, ons innerlijke oog is zelfs ons meest kostbare zintuig’

‘Fijn dat je er bij bent, Jeroen. En, valt er iets te zeggen over de hedendaagse kunst?’ grijnst Filos breeduit.

‘Wat zijn dat heden ten dage voor kunstenaars die als aapjes met een smoking aan dansen voor hun geldschieters? De huidige cultureel ondernemers staan in hun beste pak met een rode stropdas om hun schilderijen aan de man te brengen op bijeenkomsten van wapenhandelaren! Musea als uitstalkasten voor Mercedes en Porsche, deftig hoor, kunst! Hele orkesten die naar de pijpen van het grootkapitaal dansen. Dans, beertje aan de ketting, dans!’

‘Wat is volgens jou de echte waarde van kunst?’

‘De waarde van kunst is in elk geval niet in geld uit te drukken, hoewel, het is wel de allerbeste belegging ooit geworden. Zijn kunstenaars echt alleen maar geldmachines, meer nog dan voetballers? Hoe is het zover gekomen? Wat zijn dat voor charlatans die zichzelf verkopen aan de satans van het kapitaal? Je kunt toch ook een kunstwerk en het liefst een meesterwerk maken en tegelijkertijd een notarieel contract ondertekenen dat het niet en nooit te koop zal zijn tot aan het einde der tijden tot in der eeuwigheid, amen? Er worden tientallen miljoenen voor mijn schilderijen

betaald. Hoe is dat mogelijk? Als ik dat geweten had! Ik eis al mijn schilderwerk terug!’

‘Waar gaat kunst volgens jou over?’

‘Kunst gaat over de controle verliezen, subversief of schokkend, ongekend en wonderbaarlijk, ongehoord, nooit vertoond, schaamteloos, teder of gewelddadig, subtiel of grof, schandaleus of preuts, superbe techniek of kinderlijk geklodder, klerezooi of conceptueel, poep of pies, dierlijk of goddelijk, monsterlijk, engelachtig, kitsch, kunst. Schoonheid voor mijn part. Vooral eerlijkheid. Allemaal tot je dienst! Maar hang die musea vol met bordjes: *Ik ben niet te koop*, goddomme nog an toe!’

-- --
Jeroen maakt een nijdasserig muzikaal rondedansje.

Filos neemt even het stokje van hem over:

‘*Menefreghismo*, het je nergens een reet van aantrekken is de nieuwe religie. Als eerste moest de culturele sector er aan geloven, de ziel van de beschaafde natie dient tot de grond toe te worden afgebroken. Wat komt daarvoor in de plaats? Comazuipen, kont- neuken, tietendom, je tong ergens insteken, als het maar een hartslag heeft. De Jehova-jongeren van het programma *Spuiten en Slikken*, met hun dildo’s en plastic kutten, het is

net een sekte, het woord intimiteit kennen zij niet. Je eerste meisje dien je op z'n minst onder te schijten, daarna je wisselende partners zeiknat te pissen en/of komkommers in hun kut te steken, dan wel seks te hebben met zwepen, uit pure verveling. Het *John de Mol* entertainment heeft met *Big Brother* de weg gebaand voor wat Huxley ooit als nachtmerrie beschreven heeft: het alziende oog van de camera als de nieuwe Afgod, en wel tot achterin de Anus van de mensheid, wereldwijd. Beschaving, verlichting, cultuur, het moeten scheldwoorden worden. Verfloddering! Primitieve dierlijkheid wordt de nieuwe meetlat voor kunst en cultuur en met name voor de politiek, die uitgehold is tot diep in haar darmstelsel door de rijke elite, die slechts uit is op een waardevaste belegging, kunst dus. Fascisme dringt ook door tot in de ateliers van de opportunisten en halve zolen en sukkels die zich tegenwoordig kunstenaar noemen. Duchamps hing zijn wc-pot als een kunstwerk in het museum, dat was toen nodig. Nu is er juist behoefte aan doortrekken, doorspoelen, doordraaien.'

Jeroen vervolgt:

'Ik zou weleens iets willen zien waar iemand een leven lang mee heeft geworsteld. In graniet, of met verf, of met beweging en dans, of met muziek, of met woorden. Ik wil weleens iets lezen waar iemand een leven lang alles voor over heeft gehad

om het uiteindelijk te kunnen schrijven: met alle liefde, pijn, kots, slijm, bloed, tederheid, woede en haat en gekte en lust en spankracht die zich maar in een persoon kan ophopen. Ik kan wel janken om de moderne kunst die zich niet alleen heeft laten beroven van haar ambachtelijkheid, maar ook van haar geheimzinnigheid, haar magie, haar kundigheid, haar meesterschap, haar tussenwerkelijkheid, haar visioenen, haar raadselachtigheid, haar diepzinnigheid, haar zachtheid, haar maagdelijkheid, haar zuiverheid, haar paradijselijkheid, haar monsterlijkheid, haar goddelijkheid, haar rust, haar labyrint. Ik wil een afbeelding zien waar ik naar blijf kijken, die een soort ononderbroken welsprekendheid bezit, een beeld dat steeds opnieuw ontsnapt aan mijn vermogen het te om- schrijven. Wanneer je er voor staat, dat je dan je bek houdt.'

'Oh mens, oh dier, oh plant, oh natuur, oh wereld, oh concept, oh chaos, oh heelal, waar zijt gij?' roept Filos ietwat pathetisch. Onze sjamaan gaat vurig verder met zijn eigentijds pleidooi:

'Waar is wiskunde, waar genialiteit, waar gekte, waar waanzin, waar verwondering? Waar is een echt beeld, waar blijft een nieuwe beeldenstorm, waar blijft het kapot slaan van computers, het vernietigen van robots, het uitkotsen van de internetdieven die moderne mensen uitzuigen als teken, als het maar geld opbrengt. Face Book als

de schaamlap voor vriendschap, Google als schaamlap voor kennis, Twitter als schaamlap voor een echt debat, de terreur van de algehele automatisering. Ik wil geen *date* met iemand die helemaal *matcht* met mij, ik wil niet bij elk woord wat ik intoets een suggestie krijgen van een machine hoe het ook anders kan, ik wil geen computer die mijn stem herkent, ik wil geen dagelijks bombardement van honderden e-mails met zero inhoud, ik wil geen gesprek met iemand dat begint met: *heeft u een momentje, ga ik even voor u kijken*. Ik haat de gelijkvormigheid, de gelijkschakeling, de saaiheid, de uniformiteit, de leegte, de onnozelheid, de verschrikkelijke verveling van ons huidige gecomputeriseerde bestaan. Ik wil werkelijke wind voelen, echte geuren ruiken, minuscule insecten zien in een poel met stilstaand water, ik wil huid voelen, ik wil hijgend ademen, rennen en vliegen, stilstaan, luisteren naar vogels, bidden, neuken, leven. Ik vraag aandacht voor mijn innerlijke speelfilm, die laat mij zien hoe je kunt vertoeven in de dagdroom, of de nachtwake, en alles wat ik daar zie, dat is kunst.'

'Sjamanisme en trance, droomduiding en sterrenwichelarij, laat de doden door mij spreken en ik zal luisteren. Alles bestaat in mij omdat ik het wil, ik kan zijn wie ik wil dat ik ben, ik bepaal waar ik ben, ik bepaal het wanneer, ik bepaal het

waarom, ik bepaal hoe, ik heb tienduizenden personificaties in mij zitten, ik luister en fluister en kijk, en zie en geniet en ik schilder het allemaal, potdomme' voegt Jeroen eraan toe.

'Ware kunst is onbereikbaar, vliedend, een fluidum, een bijna- niets, een zucht, een geheim, een wonder, iets wat ik niet begrijp, en dat soms in mij bestaat. Kunst gaat over het proberen te pakken van dat fenomeen, je kunt jezelf erin verliezen, maar ook bekwamen, je kunt het als iets vanzelfsprekends beschouwen, of als je tweede natuur, als scherpzinnigheid of als helderziendheid, als intimiteit of als openheid, als kennis, of als een weten, als wetenschap, of als nieuwsgierigheid.'

Filos raakt op dreef, gevolgd door Jeroen, die met een ritselende begeleiding van diens instrumentarium grappig begint te rappen. 'De krachten die loskomen, of die je soms moet loswoelen, of die eenvoudigweg je pad kruisen, die je verrassen, of die je bekend voorkomen, die je oproept in je zelf of die zich als vanzelf aandienen, die je aanbidt, of verafschuwt, die je wel kan wurgen, of die je lief hebt met alles wat er in je is, die je verafschuwt, of die je heel hoog doen zweven, die je meesleuren, of waarop je juist meedrijft op de stroom, die krachten vormen het fundament voor je kunstenaarschap, daarop bouw jij jouw eigen huis.'

Filos vult hem aan met zijn nu al een aantal keren eerder gepasseerde theorie, terwijl Jeroen nu met doedelzak en al een steeds opgewondener muzikale dans uitvoert.

‘Het heelal is gevuld met nulpunt energie, een kosmisch energetisch veld, het z.g. point zero, waar alles uit ontstaat: dat wat nu is, dat wat er ooit was, of dat er ooit zal zijn. Het veld zit vol met een oneindige hoeveelheid *mogelijkheden*, en genereert dus oneindig alles hetgeen nu het geval is, het geval is geweest, en nog het geval zal zijn. Oftewel omvat het een oneindig zijnde dat tegelijkertijd een oneindig niet-zijnde is. Gelijktijdigheid. Iets is en is er niet. Ik ben en ik ben er niet (ik sterf voortdurend). Momentaan. We gaan uit van een in principe oneindig aantal dimensies in de ontelbare universums die er bestaan, die gevoed worden door deze alom aanwezige nulpunt energie, ook wel droom-stof genoemd. Wij zijn tijdens onze droom aanlegplaats- en, ontvangst-stations voor dit oneindig kosmisch bewustzijn. Zie dit als een reis door de tijd en ruimte, die overigens slechts bestaan in onze projectie.’

Muziek stopt ineens. Jeroen, nog nahijgend:

‘Filos, nu weten we het wel, geef nu godverdomme eindelijk eens een eenduidig voorbeeld hoe die nulpunt energie, die droomstof, onze dagelijkse realiteit bepaalt!?’

‘Je droomt dat je woest achtervolgd wordt door tunnels en gangen en na die wilde achtervolging wordt uiteindelijk een pistool op jou gericht, en dan klinkt er een luide knal. Je denkt dat je er geweest bent, maar je wordt gelukkig langzaamaan wakker. In de werkelijkheid van alledag blijkt de voordeur beneden precies goed getimed in het verhaal van de droom met een luide klap dichtgeslagen (door bijv. de wind). Hoe kan het gebeuren dat tijdens je droomsequens die deur dichtslaat, en wel exact gelijktijdig met het pistoolschot dat afgaat in de droom? Het verhaal van je droom en met name de apotheose, het schot dat klinkt, congrueert exact met de gebeurtenis met de voordeur die dicht slaat in de zogeheten werkelijkheid! Hoe kan ik in mijn droom weten dat die voordeur dicht zal gaan slaan? Je kunt je zelfs afvragen welke werkelijkheid nu werkelijker was, want je wordt geheel bezweet en met kloppend hart in doodsangst wakker. M.a.w., dromen en visioenen zijn fysiek aantoonbaar veel werkelijker dan we onszelf toegeven. Ik heb het hier dus over *weetwerkelijkheid!*’

Jeroen vult aan:

‘Juist. Als we een pilletje nemen ziet de zogenaamde realiteit er ook al snel totaal anders uit. Het begint te vonken en te koken in ons, de zintuigen vangen heel andere zaken op dan in de normale werkelijkheid, de hersenen kraken, en ons

bewustzijn raakt gevuld met de droomstof. Je kunt zo ook in bijvoorbeeld een trance raken. Je verliest je ik-bewustzijn. Idem bij een orgasme, heel even ben je je controle kwijt. Vlak voordat men sterft krijgt men vaak nog innerlijk een speelfilm van het eigen leven te zien. Een tijdreis in sneltreinvaart! Hier spreekt een ervaringsdeskundige..’

Filos sluit af: ‘Ons ik-bewustzijn zit ons meestal verschrikkelijk in de weg om onze ware oorsprong te ervaren. Loslaten, niets meer benoemen en vervolgens schouwen in het heelal, dat is de kunst. Tijd en ruimte bestaan op zo'n moment helemaal niet meer. Na afloop weet je niet hoelang een dergelijke ervaring geduurd heeft, was het een uur, een dag, of een seconde? Ik zou willen dat we in onze cultuur dit dagelijks van jongs af ervaren: een blik op onze oorsprong. Daarvoor is oefening in dood nodig. Stilte. Concentratie. Halfslaap. Recht op stilte, nietsdoen. Kijken naar de speelfilm van je ziel. De dood is het grootse visioen van alles wat er bestaat, bestaan heeft, en nog zal bestaan. Wie dat ervaren heeft is niet meer bang te sterven, of om zichzelf te doden.

Er is sprake van een mystieke beleving van onze ontzagwekkende onsterfelijke oorsprong.’

Jeroen heeft inmiddels een paar kooltjes ontstoken in een vuurpot en blaast als een bezetene om het vuur meer te laten gloeien.

‘Jerommeke, hoe heb jij je laatste adem uitgeblazen, vertel op!’ vraagt Filos.

‘Dat zie je toch’ repliceert Jeroen nijdasserig.

Donkerslag.

In het donker horen we de schallende schaterlach van Lollipop boven alles uit.

-- --
-- --

12 Josef De Don

Er is een legertje mannen in strak pak binnengevallen op het Feest van de Dood. In het midden een maffiabaas, een schril mannetje, dat zich maar wat graag laat omringen met een firewall van een luguber uitziend groepje macho's, de meesten bezonnebrild, en met de nodige littekens over hun wang of kin. Onheil op komst?

‘Hello everybody, my name is Josef Maria Albertina Davy Holyshit, ach what, mijn naam is gewoon Josef en ik ben hier the Godfather, maar noem me nou maar gewoon De Don, okay? Hai fokes, Lollipop, how are you, babe? Ik ben al sinds jaar en dag de buurman van Filos, en die is maar wat blij dat zelfs hij banden met de maffia heeft, toch, Filos? *Protection*, jongelui, het kost een paar centen maar dan heb je ook wat.’

Filos pakt de huishoudportemonnee en geeft De Don een paar flappen.

‘Net genoeg om mijn kont mee af te vegen, ouwe reus. Waarom is er hier een party? Heb ik iets gemist? En wie zijn al die geraamtes daar in de zaal? Hey guys, jullie lijken verdomd veel op een legertje voormalige vijanden van me?’ hinnikt De Don.

Hij zwaait naar het publiek, met zijn gun. Gegniffel en gelach van de zonnebrillen.

Filos zet zijn beste beentje voor.

‘Jullie zijn ook van harte *welcome*, natuurlijk! Wij vieren het Feest van de Dood, beste Don. Hoe gaan de zaken?’

‘Feest van de Dood? Dan ben ik hier good! Man, man, man, ik kan daar echt hours over praten. De dood. Dead. Daddy. Hoe gek wil je het hebben? Gaatje in je voorhead? Nekschot? Wurgstokjes? Bak met zoutzuur? Piranha’s? Of in mootjes gehakt in de diepvries, je mag het zeggen! Ik ben the expert tenslotte. Ik geef ‘n example. Ik heb een Amsterdams grachtenpand for sale gezien. Twee meloen eurootjes. Ik stuur mijn deftigste mannetje erop af, sjaaltje om, ons Sjefke praat een tikkie kakkineus, not too much, maar ook niet te weinig. Mijn old man zei altijd dat als iemand echt really kakkineus praat, dus met zo’n hete aardappel in de keel, je zeker weet dat je met een hele grote boef te maken hebt, so.. just a little bit kakki, dat mannetje van mij. Sjefke dus, zegt tegen die eigenaar, dat zijn boss, ik dus, De Don, interesse heb in zijn prachtproperty, en wel de vraagprijs wil bieden. Eigenaar begint al meteen beetje over te koken. Ik kom er morgen op terug, zegt mijn mannetje, want De Don moet het ook nog wel ff zien natuurlijk en scheurt even later weer weg in een cab. De next day komt hij weer voorrijden, nu in een Mercedes SL plus nog wat, inclusief een chauffeur en de eigenaar staat hem beneden op

de straat al op te wachten en vraagt hoe het ermee staat. Komt De Don nu zelf koekelooien of niet? Mijn mannetje legt hem uit dat zijn boss zelf no time heeft om te komen, maar hij wil sowieso kopen, en hij vraagt hem of hij naar Milano kan komen, om alle ins en outs van de transactie door te nemen. Is akkoord, als de Don maar wel mijn reiskosten betaalt, zegt de slimmerik. Of course, dat kan mijn mannetje toezeggen.'

De Don neemt even een snuif uit zijn speciale verzilverde snuifdoosje.

'De volgende dag stapt die eigenaar in het vliegtuig naar Milano, de afspraak met mij, De Don, is gemaakt in het hart van de stad, in het atrium van het Hyatt Hotel, alwaar een cappuccino 17.50 euri kost. De eigenaar heeft zijn beste suit aangetrokken, inclusief een deftig soort vest. En zit braaf als een schoothondje in een hoekje van het Atrium (al de hele ochtend) op ons te wachten. Overal zitten mannetjes met koffertjes te smoezen. Ik, Josef, verschijn gehaast met mijn mannen, die ook allemaal een koffertje dragen. De eigenaar wordt vluchtig door een van ons gefouilleerd, terwijl ik de man helemaal suf lul in het half Jiddisch, Italiaans, Duits en Frans, waarom dat fouilleren toch echt noodzakelijk is. Dan gaan we eindelijk zitten en vraag ik of hij nog steeds wil verkopen, met een groot deel van het geld in een dark color? Ja, maar alleen tegen de vraagprijs,

antwoordt hij dapper. Dan knipoog ik naar mijn mannetjes en die openen vrijwel tegelijk klik klik klik alle koffertjes. In die koffertjes zitten keurige stapeltjes met Zwitserse franken. Die ogen van hem staan op stokjes bij het zien van zoveel money. Ik pak er een bosje uit en prop die in het borstzakje van de eigenaar. Reiskosten! Ik begin te ratelen tegen hem in mijn beste Jiddisch en zeg dat ik hem zo'n goede businessman vind, dat hij toch maar mooi naar Milano gekomen is, en dat hij zo'n prima deal gesloten heeft, dat hij voor mij kan komen werken als ie wil, en ik nodig hem uit om during the weekend naar mijn huis in Marina de Carrara te komen. Daarna leg ik hem uit dat ik wel wil kopen en dan drie kwart zwart betaal, en de rest wit, maar dat ik niet genoeg wit geld heb, dus dat hij voor mij eerst nog een wit bedrag van 300.000 euri moet organiseren, waarvoor hij van mij ook nog es extra zwarte pecunia in Zwitserse franken van ons krijgt, plus een extra fee van 25%. We spreken af dat we volgende week eerst de transactie met de 300K wit geld in Parijs in een hotelkamer doen, zonder pottenkijkers. Hij moet dus 3 ton wit mee nemen, krijgt het equivalent van ons in Zwitserse franken, plus nog die pikzwarte bonus van 25%. Dus wat kan er fout gaan? Nada! Daarna wikkelen we diezelfde middag nog het koopcontract af, ik betaal hem twee miljoen voor het huis: netjes een kwart van de koopprijs in wit, en de rest in inktzwart geld in de hem nu inmiddels

bekende valuta. Geen speld tussen te krijgen.'

De Don neemt nu een flinke slok van zijn glas whisky on the rocks, de spanning stijgt naar het kookpunt.

'In de hotelkamer wachten we hem op in Parijs op de afgesproken dag, en ja hoor, daar komt mijnheer aanzetten met een koffer vol witte flappen, totaal 3 ton. Mijn boys gaan interessant doen en bekijken de biljetten op echtheid, en tellen alles professioneel na met een telmachine, die we meegebracht hebben. Alles klopt natuurlijk als een bus, maar het is gewoon leuk, al die poppenkast, toch?'

Hij laat het ijs even rinkelen, neemt nog een laatste slok.

'Ziezo, dat was het dan..' zeg ik tegen hem, terwijl ik ff aan de twee punten van zijn deftige vest trek. Er valt een stilte. 'Waar blijft mijn geld?'

'Geld? Welk geld?' vraag ik heel relaxed. Hij begint te bibberen. 'Het equivalent van drie ton in Zwitserse franken, plus de bonus van 25%. En daarna gaan we naar de notaris, zoals besproken, om de rest van de transactie af te wikkelen' piept hij, bang als een kerkrat die per ongeluk de dominee tegen het lijf gelopen is.'

De Don neemt een snuif, ademt diep in.

‘Mijn jongens en ik beginnen te smoezen en even later zeggen we dat we er echt vandoor moeten. We geven hem zijn bonus van 25%. Aankoop van het huis gaat helaas niet door natuurlijk, jammer. We hebben hem vakkundig getild. Jazeker. En hij kan geen kant op. Als hij naar de politie gaat staat hij zelf voor lul, want het is immers een illegitieme actie. Hij stikt bijkans in zijn woede, maar kan ons dat wat schelen? Nette business, toch? Komt geen bloed aan te pas? Handje contantje, niets Banke, niets Notar!’

De Don wankelt heel even, maar wordt meteen ondersteund door zijn drie vazallen. Ineens gooit hij totaal onverwacht zijn glas kapot. Hij begint te razen en te tieren:

‘Dan grijpt die klootzak, die *asswhole*, mij ineens bij m’n strot. Hij begint mij te wurgen, goddamned! We kunnen maar een ding doen, hem een gratis gaatje in zijn domme harses schieten, in zijn voorhoofd, zodat hij meteen flink high wordt. Geluiddemper, in bad met de man en keurig in mootjes snijden en mee terug in de koffer, opgeruimd staat wel zo netjes. Eenmaal thuis halen we zijn restanten door de gehaktmolen. Tja zo hard werken wij nu, jongelui.’

Er hangt een grimmig en zelfs dreigend sfeertje op het Feest, er wordt gefluisterd.

‘Hoe ben jij hier *aan gene zijde* verzeild geraakt,

en dat zonder een gat in je hoofd, Don? vraagt Filos.

‘Dat is geen leuk verhaal, buurman. Ik sta op een avond bij een pinautomaat, ben ik mijn pas vergeten. Ik zag het helemaal niet zitten om weer naar huis te moeten. Voor mij is een oude man aan het emmeren met zijn pincode, en ik denk bij mezelf, laat ik me het vandaag maar ff gemakkelijk maken. Dus ik zet een stap naar voren, druk mijn blaffer tussen die schouderbladen en zeg:

‘..lukt het mijnheertje? mag ik dat stapeltje bankbiljetten dan van u, a.u.b.?’

Die ouwe draait zich om en heeft godbetert een zwart waterpistool in z’n ouwe bibberhandje, waarmee hij me recht in mijn oog schiet. Ik schrok mij eerst kapot, en daarna moest ik toch wel zo vreselijk lachen. Vervolgens geeft ie me een knietje recht in m’n ballen, zodat ik goddomme kermend op de grond terecht kom. Ik had nog steeds de slappe lach. Daarna schopt ie me vanonder tegen mijn kaak, die meteen uit de kom vloog. Toen werd ik pas echt woest natuurlijk. Ik richt mij op om hem af te knallen, maar op dat moment haalt hij zijn ouwe pik uit zijn broek en begint mij onder te pissen. Ik was verbijsterd. Hij pakte heel rustig mijn blaffer uit mijn hand en begon als een gek in de lucht te schieten en kreten te slaken die de halve stad alarmeerden. Ik begon

te huilen, echt waar. Binnen een mum van tijd verdrongen zich allemaal mensen om ons heen. Die begonnen mij allemaal uit te schelden, te tieren en te razen. En ik maar huilen en huilen en huilen, ik heb nooit eerder zo gehuild, geloof het of niet, ik heb mijzelf dood gehuild. Ik hilde de longen uit mijn lijf, ben erin gebleven, zoveel verdriet had ik.' Stilte.

Iedereen is zwaar ontdaan door deze onthulling. Vooral Mars schokschoudert.

'Geintje mensen! Ik ben altijd goed geweest in fabuleren. Nee, ik was afgelopen weekend in Milano, in mijn buitenhuis in Marina de Carrara. We hadden overdag ergens gegeten in Genua met Don Giovanni, mijn aartsvijand en zijn mannetjes. Ze hebben ons vergiftigd met arsenicum, die klootzakken. 's Avonds kregen we het ineens heel benauwd. Sjefke, Yurgo, Fabio, en ik zelf ook. Kotsmisselijk, enorme krampen. We lagen als slangen te kronkelen op de tegelvloer in de keuken, he jongens? Dat was nu echt wat je nu noemt een doodsstrijd zeg! Dood ga je echt niet zomaar! Niet bepaald een mooie dood, dat kan ik jullie wel vertellen. Inmiddels vervelen we ons hier te pletter in de hel. Leuk hoor, een feestje! En nog wel van De Dood!'

'Musica!' roept Filos.

Het Feest raakt nu in volle gang. Ons huisorkest zet zijn beste beentje voor en tettert er lustig op los. Nog sneller dan eerst rennen de muzikanten als gekken in de rondte, alsof ze door de duvel op de hielen gereden worden. Er wordt flink gezopen en gedanst en geroepen en omhelsd en geschreeuwd. De zwartmannetjes van Josef vermaken zich ook uitstekend en schieten met hun waterpistolen op de fraaie décolletés van de aanwezige ladies. Peter en Heidi rennen elkaar achterna, Peter probeert 't onderbroekje van Heidi naar beneden te trekken.

Er wordt Bingo gespeeld met het Rad van de Tijd dat (ook) een Tombola blijkt te zijn. Een paar onbenullige prijzen en prijsjes passeren, met veel geroep en geschreeuw, totdat de Hoofdprijs valt, een levende big, en die is natuurlijk voor Mars. Hij neemt het moord en brand schreeuwende beestje bij zich op schoot en zoent het om de haverklap plat op zijn bek, zo blij is hij met dit diertje. Een reidans ontstaat als vanzelf door de opzwepende muziek, sneller en sneller draaien de gasten hand in hand in de rondte. Gegil en gejoel en gelach. Wat een vrolijkheid, wat een onmiskenbare climax!

13 Duvelstoejager

Op wat dus ongetwijfeld het hoogtepunt van het Feest is, verschijnt een statige heer, met een vleeskleurig balletpak aan, een felrode das om, en een fraaie wit beschilderde kop, met doorlopende wenkbrauwen die pikzwart gestift zijn. Een kakkineus heerserstype. Hij heeft een scepter in zijn rechterhand waar zich een slang om heen kronkelt, of is dat zijn staart? De muziek stopt abrupt en er valt een onheilspellende stilte.

‘Goedenavond mijn naam is Duvelstoejager, ben ik hier goed voor de Party van de Dood? Een paar ten dode opgeschrevenen die ik bij de wachtrij voor de Hellepoort tegenkwam hebben mij er reeds opgewonden over verhaald, dus ik heb mijn arbeid beneden maar eens voor een keer wat eerder in de steek gelaten. Ik was trouwens ook net klaar met werken voor vandaag: het bestraffen van een handjevol potteuze nonnetjes, door mij betrapt toen zij elkaar zachtjes onder een crucifix van Onze Lieve Heer aan het vingeren waren, ik heb hun vagina’s voorgoed dichtgenaaid. Dat strafje van mij is nog maar het begin. Ik verheug mij er nu al op om hen morgen als ontbijt in een kooi berstens vol jonge uitgehongerde ratten te zetten, dat zal ze wel leren, toch, beste Filos? Ik heb verstand van Het Kwade, dames en heren, en daar bedoel ik echt het Allerergste mee. Kijk, zelfs de Zoon van God, Jezus, ging om met hoeren en

tollenaars, dus er wordt heus wel het een en ander door de vingers gezien. Dat een beetje priester zijn grote lul het liefst in een piepnauw jongetjeskontje steekt, dat moet gewoon kunnen natuurlijk. Of dat A. Hitler op de rand van de rijksmunten *Gott sei mit uns* liet graveren, ach, daar zit niemand echt mee. Of dat Paus Pias II wel degelijk wist dat er dagelijks treinen vol met joden naar Auschwitz reden om daar vergast te worden, hij wist er alles van, maar joden zijn immers god- moordenaars, dus hield hij die zuinige schaamlipjes stijf op elkaar, wie neemt het de beste man nog kwalijk. En wie neemt het God zelf eigenlijk nog kwalijk dat hij op het punt gestaan heeft Abraham zo gek te krijgen, dat hij zijn oudste zoon Isaac de keel af zou snijden, als offerande voor den Heer.. hoe wreed kun je zijn? De God der Wrake heeft wat op zijn Geweten hoor, lees het Oude Testament er maar eens op na op een regenachtige zondagmiddag, dat is echt smullen, zoveel kattenkwaad als die oude baas daarboven zelf uitgehaald heeft! Daar zijn de koppen- snellers van IS gewoon lieverdjes bij vergeleken.. Nee, als we echt alles zouden moeten afstraffen wat er niet deugt in de wereld, daar is echt geen beginnen aan natuurlijk. Maar wat dan wel? Hee, dat is best een aardig gezelschapsspel! Wat is nu iets wat volgens jullie absoluut niet door de beugel kan? Wie? Niet allemaal tegelijk!

Er valt een pijnlijke stilte. De uiterst bekakt sprekende heer wacht rustig af.

Heidi neemt tenslotte het woord.

‘Ik kan er helemaal niet tegen als mensen hun pasgeboren katjes in een plastic zak proppen met een zware steen erin en die dan in de sloot achter het huis kieperen.’

‘Tja, liefje, heel erg, maar ik ken een meissie die haar pasgeboren katjes een voor een door de plee heeft getrokken, is dat niet veel erger, lieve Heidi, toch, zeg eens eerlijk? Nou? Nou? Wie volgt? Uw suggesties graag?’

‘Ja zeg het maar, hoe is uw naam? Bolleke? Wat? Polleke? Is dat echt uw naam, geen scheldwoord? Ok! Wat is uw statement?’

‘Ik stem CDA. Ik vind het niet kunnen dat een ondernemer van christelijke huize bij iedere scheet die hij op zondag laat het Woord Gods inroept, als bewijs voor zijn goed gedrag, terwijl hij op maandag zijn personeel staat uit te vloeken, als ze langer dan vijf minuten op de wc-pot blijven zitten.’

‘Goeie, zeker weten, Lolleke! Ik zal deze straks doorgeven naar boven! Alleen, ik ken genoeg christenen die elke zondagochtend hun dochter een flinke beurt geven onder het afvuren van een schietgebedje, komt jou dat niet bekend voor, bovenste beste Pollepel?’

‘Mijn naam is Mars. Ik vind het niet kunnen dat moslims dieven een hand af hakken, of een overspelige vrouw stenigen.’

‘Wat dacht je van een halve gare die de hele dag met moderne virtuele oorlogstechnieken met een druk op de knop het huis van een onschuldige moslim met zijn hele familie erin verpulvert, inclusief het omaatje en 13 pas geboren biggetjes, nou, Mars?’

‘Ik heb er spijt van dat ik iemand doodgetrapt heb destijds in de sneeuw, alleen maar omdat ik hem uit arren moede zijn Rode Kruis voedselpakketje wilde ontfutselen.’

‘Kan ik inkomen hoor Steensma, maar ik weet toevallig dat het Rode Kruis een heel dubieuze rol speelde destijds, die pakketten werden door hen slechts heel *selectief* naar vooraf geselecteerde specifieke gevangenen in de concentratiekampen verstuurd en zeker niet aan Joden, als u begrijpt wat ik bedoel..’

‘Ik vind het een beetje wereldvreemd dat we een Dierenpartij hebben terwijl er nog zoveel leed bestaat onder bijv. ouderen in verpleegtehuizen’ brengt Sarah te berde.

‘Heb je zeker een punt mee! Kindsoldaten die moeten toezien hoe hun eigen vader eerst met hakmessen ontarmd, daarna ontbeend, en

tenslotte onthoofd worden door rebellen. Dan worden moeder en zusjes pal voor hun ogen door tientallen mannen verkracht. Tjaaaa, - al die kippen in een legbatterij, da's ook heeeeeeeeeeeeeeeeeeeel erg natuurlijk..'

'Ik vind het heel pijnlijk als je met arsenicum vermoord wordt' – brengt Josef in, vol zelfmedelijden.

'Moet je horen wie het zegt! Weet je nog hoe jij de foetus uit de buik van je eerste vriendin sneed, toen je hoorde dat zij zwanger van jou was? Reken maar dat Godfather boos was!'

'In mijn tijd werd een overwonnen vijand eerst ontmand, en werd zijn wormvormig aanhangsel in triomf omhooggehouden, terwijl intussen al zijn darmen eruit werden gehaald, plus zoveel mogelijk organen, en dat allemaal onder luid gejuich, en daarna werd hij alsnog rectaal gespiesd en uiteindelijk pas onthoofd' oppert Jeroen Bosch.

'Hey Jeroen, wat leuk, wat jammer nou dat je dit schilderachtige tafereeltje nooit vastgelegd hebt!? Ik wist trouwens niet dat jij hier ook aanwezig was? Ik ben een fan, man! Ik heb je Tuin der Lusten en dat prachtschilderij van de Hel boven de schoorsteenmantel hangen, jou hoef ik niks te vertellen, zoals die ene figuur links onderin gevierendeeld wordt, en die ander die kokende olie in iemands oor giet, nee echt, geweldig!'

‘Ik heb er moeite mee dat Chinese meisjes zeven dagen per week spijkerbroeken voor ons westerlingen voor een duppie per dag in elkaar zetten’ brengt Pieter, als o zo integere journalist/econoom, enigszins verlegen in.

‘Waarom kick jij toch zo op Chinese meisjes? Gisteravond probeerde je nog zelf, althans virtueel, een paar van die krappe Chinese meisjeskutjes te penetreren, Pietertje!’

‘Even serieus, Filos, jou heb ik nog niet gehoord?’ wendt de heer zich tot Filos.

‘Ik zal u precies vertellen wat ik pas echt hels vind, heer Duvelstoejager. De liefde! Je leeft in een paradijselijke staat, je meisje is het helemaal voor je, dag en nacht trek je met elkaar op, je kunt je geluk niet op, je gaat samenhokken, je krijgt nazaten, en op een kwade dag wordt je me toch tot over je oren verliefd. Moet kunnen, vrije liefde nietwaar, je droomt alleen nog maar van de wijd gespreide dijen van je minnares, die zich als een zuignap aan je vastgezogen heeft. Ach, ach, ach, wat is het leven toch mooi, dat je dit allemaal overkomt. Intussen laat je vrouw het ruimhartig toe dat jij dit uitleeft, maar is een tijdje later knettergek geworden van de liefdespijn, de ziekmakende jaloezie brengt haar op de rand van totale waanzin. Zij kan uiteindelijk slechts besluiten jou te verlaten, terwijl zij toch zoveel om je geeft.

Op dat moment moet je kiezen. Je minnares is inmiddels ook behoorlijk bekoeld. *Waarom heb jij vier kinderen* vraagt zij wel vijf keer per dag en jij wilt je gezin niet in de steek laten. Je stopt met de verhouding, en vanaf dat moment hebben de drie mensen die erbij betrokken zijn levenslang gekregen en gaan zij er mentaal aan onder door, dankzij de verschrikkelijke zielenpijn die dit alles met zich meebrengt, een pijn die nooit meer overgaat. Dag in dag uit pieker je erover, zie je de beelden vol genot weer voor je, verval je weer in de meest aangrijpende discussies met je partner. Je weet een ding: de film is niet meer terug te draaien. Er is iets voorgoed kapotgegaan in het arme hoofd van je vrouw, je eigen hart is voorgoed gebroken, en ook je ex vriendinnetje zal nooit meer dezelfde zijn. Verrellending! Je leven heeft zich verengd tot een gemankeerd bestaan. Je hebt jezelf, je vrouw, je minnares in een ware hel van gevoelens gemanoeuvreerd.'

Lollipop zit zachtjes te snikken.

'Lava, wat vind jij hier allemaal van, liefje? Een licht strafje lijkt mij wel op zijn plaats? Eh.. levend begraven? Zeg het maar hoor, lieverd' vraagt Duvelstoejager mierzoet.

Lava heeft haar zweep gepakt en begint alle personificaties in een hoek te drijven. Zij zwaait verwoed met haar fles in de rondte.

Het Feest dreigt uit de hand te gaan lopen.

‘En waarom zeg jij niet gewoon dat je je halve leven als een reu met je hondenlul achter het teefje Lollipop aan hebt lopen rennen, omdat zij precies dat vleugje porno met zich mee draagt wat jij nu eenmaal opwindend vindt? Hypocriet! Met je cliché-verhaal! En waarom geef je niet toe dat jij net zoals alle mannen achter het inferno van haar kale kut aan zat, die jou tot woeste hoogten bracht, terwijl ik de jongste lag te zogen en de andere jongens noodgedwongen verwaarloosde, omdat ik er zo jammerlijk alleen voor stond. Intussen schopte jij haar zwanger met je bastaardzoon Mars. Schijnheilige klootzak die je bent met je talloze personificaties, je bent een verschrikkelijke windvaan en je kiest elke dag uit minstens 25 rollen welke je vandaag het beste uitkomt. Weg met jullie, weg, weg, weg! Slijmbal, zeg op wie ben jij nu eigenlijk echt, ik wil het nu weleens weten of je echt van mij houdt, laat mij - desnoods maar een keer - van jou iets zien, een waarachtig ding, van je echte zelf, voordat ik een lustmoord bega, want ik hou wel van jou, stuk verdriet, ouwe hoer, lul de behanger, primitief beest, slang, van jou, van jou!’

Lava is niet meer te stoppen en begint Filos in het wilde weg met de zweep te geven. Mijnheer Duvelstoejager kijkt tevreden toe en schuift dan glimlachend aan.

Fade out.

Vanuit het pikkedonker wordt het iets lichter en vult het podium zich langzamerhand met een dichte witte rook, de personificaties zijn onherkenbaar geworden en bewegen zich als in een schimmenspel door elkaar heen, de onderwereld van de dood suggererend. Filos klinkt hallucinerend monotoon (via de microfoon):

‘Ik zal proberen Lava ervan te overtuigen wie ik werkelijk ben. Laat ons verglijden naar de wereld van de dood, waarin alles dat wij kunnen kennen bestaat, wij kunnen daar met ons verstand alleen niet bijkomen, bij die tussen-wereld. Ons beeldend brein zal ons helpen de expliciete wereld, die van onze emoties en de impliciete van het gevoel van die emoties, dat is bewustzijn, verder te verkennen en te begrijpen. In hoeverre is het ons aangeleerd dat emoties niet passend zouden zijn? Onze gevoelens onderdrukt moeten worden? In hoeverre zijn we onnatuurlijk geworden? We hebben een van onze belangrijkste vermogens, het aanwenden van onze emotionele intelligentie, afgeleerd te gebruiken. Wij moeten in trance zien te raken, door middel van theater, om zo contact te maken met de tussenwerkelijkheid. Verdriet, vreugde, hysterie, wanhoop, verliefdheid, waanzin, verwondering, dat alles bestaat in ons en buiten ons, het zijn oerkrachten. Om de kracht van de verbeelding van het theater te kunnen voelen, is

het nu noodzakelijk een experiment te doen. Ik nodig u uit, wie van u durft mee te doen?’

Er treden een aantal dapperen aan uit het publiek, die het er wel op willen wagen.

‘Stel je nu voor: je bent een acteur en je moet verdriet spelen. Laten we zeggen een werkelijk groot verdriet. Ga terug in je herinnering naar iets waar je heel erg verdrietig om was, iets met dood dat allang geleden gebeurd is, bv. iets wat er gebeurd is in je kindertijd. Je hond is overreden, of je opa was gestorven, je hebt op tv destijds gezien hoe Kennedy vermoord werd, in elk geval iets wat diepe indruk op je gemaakt heeft. Neem even tijd om die herinnering zo goed mogelijk te evoceren.

Sluit je ogen, probeer aan de hand van mijn vragen de gebeurtenis nu zo scherp mogelijk te krijgen.

Op welk tijdstip van de dag speelde het zich af? Hoe was het weer? Hoe zag de omgeving eruit? Wie waren er nog meer bij betrokken? Hoe zagen die eruit? Welke kleding had je zelf aan? Kun je je nog geuren herinneren? Welke geluiden komen er terug?

Wat gebeurde er precies, haal het zo exact mogelijk terug vanuit je herinnering. Wanneer je na een tijdje het idee hebt dat je de beelden sterk genoeg hebt opgeroepen, beschrijf je nu zo

expliciet mogelijk je herinnering. De gebeurtenis zit weliswaar diep verstoppt in je geheugen, maar de emotionele herinnering is nog zeer sterk aanwezig. Laat steeds meer ruimte toe voor emotie. Barst nu los met je verhaal!’

De acteurs beginnen door elkaar heen extreem verdrietige gebeurtenissen te beschrijven en binnen de kortste keren wordt er gehuild en geweeklaagd dat het een lieve lust is. Sommigen barsten in een heftig snikken uit, anderen blijven alles ijsig kalm beschrijven, het wordt zo een groot magistraal klankorgel van verdriet. Filos nodigt nog meer mensen uit het publiek uit.

‘Prima, houd dit vast en nu doen we hetzelfde met een heel blijde gebeurtenis, iets waar je echt de slappe lach om kreeg destijds. Neem weer even de tijd om iets terug te halen waar jij je werkelijk hikkend van de lach bijna dood om gelachen hebt?’

Nog steeds is het podium in rook gehuld. De lichtman leeft zich uit in sfeer maken. En ja hoor, even later beginnen onze personificaties te gieren van het lachen. Sommigen vouwen zich dubbel, onder het uitstoten van de meest vreemde stoomgeluiden, anderen kronkelen sissend over de vloer, er zijn er die zich met een enorm gebrul op de knieën blijven slaan. Het geklater van het bevrijdende gelach klinkt oorverdovend en ook in

de zaal beginnen mensen nu te snikken van het lachen.

Filos roept door de microfoon nog de nodige aanwijzingen:

‘Als de concentratie verslapt wacht je even af totdat je de beelden weer voor je ziet. Laat steeds de emoties prevaleren! Durf dat te doen! De volgende is: hysterie!’

Iedereen is verbaasd en opgewonden over de enorme echtheid van de gebeurtenissen die door de spelers wordt opgeroepen, er sprake van waarachtigheid van gevoelens! Het publiek geniet, en slurpt het hele gebeuren in als was het een unieke godendrank. Het krijgt zijn eigen associaties met verdriet en vreugde, wanhoop en waanzin, tederheid en lust, woede en haat, uitzinnigheid en verlangen, angst en verwondering. Het gaat steeds om de onderstroom, en de immanentie van emoties is evident: verdriet is verdriet is verdriet..en tederheid is tederheid is tederheid. En angst is angst. Filo weet op een gegeven moment de spelers als een ware sjamaan zelfs ook nog te laten schakelen tussen de ene en de andere emotie. Alles blijkt mogelijk! Acteurs zijn natuurlijk bij uitstek tovenaars van tweede werkelijkheid, door dit soort psychotechnieken kunnen zij een diepte in zichzelf bereiken, waardoor zij toetreden tot de tussenwerkelijkheid.

Filos wil tot slot proberen Lava te laten voelen wat hij *werkelijk* voelt, en speelt, nee *is*, de hevig huilende Laertes, de broer van Ophelia, bij het graf van zijn zusje.

Laertes:

*O drievoudig wee Vall' tienwerf driemaal op 't
gevloekte hoofd, welks gruweldaad het heerlijk
licht der rede U heeft gebluscht! Nee - talmt nog
met bestelpen, tot ik nog eens haar in mijn armen
sluit,*

(hij bespringt ineens Lava en tilt haar op)

*hoopt thans uw stof op lovende'en op doode, en
maakt de vlakke hier tot berg, veel hoger dan
Pelion, of 't wolkenhoofd des blauwen Olympus.*

En Filos schreit tenslotte, schreit een onafzienbare tranenvloed.

Lava ontfermt zich over de huilende Filos, die zich tijdens zijn spel binnenste buiten gekeerd heeft en omhelst hem innig. Ook Lollipop komt erbij en omhelst eerst Lava, dan Filos. Deze omarmt een voor een de beide vrouwen, daarna een voor een zijn personificaties.

Kortom, een algehele verbroedering!

14 Stanis Lawski

Er verschijnt een nieuwe gast, hij heeft de toneelscène gevolgd.

‘Dag goede mensen, mijn naam is Stanis Lawski. Interessant experiment was dat zeg! Ik ben gek op het theoretiseren over wat acteren nu eigenlijk is. Hoe gaat dat in zijn werk, hoe kan een acteur zichzelf transformeren in een ander personage, zodat het lijkt alsof hij dat personage ook echt is geworden. Acteurs vragen zich sinds mijn dood altijd eerst af: wie ben ik in een bepaald personage, wat doet het personage precies, waarom handelt dat personage zus of zo, wanneer doet het personage dat, en waar speelt het zich af? Maar het allerbelangrijkste wat ik ontdekt heb was: begin eerst eens met lichamelijk uit te drukken wat voor personage je bent. Hoe beweegt die figuur zich in de ruimte, lopen, staan, zitten. De psyché gaat als het ware mee in wie je op een gegeven moment fysiek bent! Je gaat innerlijk anders functioneren. Als je iemand moet spelen die oud is, maak dan eerst je lichaam eens zo oud mogelijk.’

Een van de acteurs doet dit voor, loopt krom, bibberhandje, alles in slow motion.

‘Je gaat anders bewegen, en staan en lopen, maar ook anders ademen, langzamer spreken en denken en vooral ook voelen! Dus je emotionele

systeem verandert naargelang je jouw lichaam anders aanspreekt en hanteert. Dit gaat soms heel ver.

Jack Nicholson die u vast wel heeft zien spelen in *The Shining*, de man die oppast op dat grote hotel en ingesneeuwd raakt midden in de winter en uiteindelijk zijn vrouw en kind achterna zit met een bijl: Nicholson speelt een dier. Is net een wolf! Beangstigende transformatie!

Een ander schitterend voorbeeld hiervan levert de literatuur ons. U kent vast wel het korte verhaal van Franz Kafka over de man die wakker wordt en in een reusachtig insect begint te veranderen? Heel nauwkeurig wordt omschreven hoe deze transformatie in zijn werk gaat. Hieruit is een heel boeiende acteursoefening ontstaan en die gaat als volgt. De acteur krijgt even tijd om na te denken over welk dier hij associeert met het personage dat hij moet spelen. Wie wil even meedoen?’

Peter komt het voortoneel op draven. Terwijl Stanis vertelt, transformeert Peter langzaam in een geit, gaandeweg de oefening.

‘Je wordt ’s ochtends wakker en je begeeft je naar je wastafel om je gebruikelijke handelingen te doen, je gezicht te wassen, tanden te poetsen, haren te kammen, e.d. Opeens bemerk je iets vreemds, je ziet een kleine verandering in je uiterlijk. Langzaam maar zeker verandert er steeds

meer aan je zelf in de spiegel, je transformeert naar het dier dat je gekozen hebt, je krijgt een vacht, of veren, klauwen, een snavel. Vervolgens bemerk je dat je ook je stem kwijtraakt: je kunt je alleen nog maar uiten in de taal van het dier, je balkt of tsjilpt, of loeit of brult als een leeuw. In de laatste fase verlies je ook nog de beheersing over je lichaam, langzaam maar zeker kom je op de grond terecht op vier poten, of probeer je te vliegen. En zo zien we de acteur geheel en al transformeren in een dier, mits met de nodige concentratie uitgevoerd een uiterst spannende metamorfose. Dankjewel, Peter, goed gedaan!’

Een luid mekkerende Peter buigt beleefd en gaat weer zitten.

‘Vervolgens gaan we er nu vanuit dat het dier zoals dat gespeeld werd de basis vormt voor het vinden van je specifieke personage. We hebben het dan over de onderste laag, die van het dierlijke, de driftmatige kant van het karakter. Dit geeft bijzondere resultaten.

Denk eens aan Marlon Brando als Colonel Kurtz in *Apocalyps Now Redux*, hij speelt een os, die uiteindelijk letterlijk zo gruwelijk afgeslacht wordt. U kunt vanavond thuis samen met uw partner zelf eens bedenken welk dier u bent en dit dan ook oefenen, waar het mij om gaat: we hebben allemaal tientallen, honderden, misschien wel

duizenden personages in ons zitten! Acteren is enorm gelaagd. Soms wordt er tussen wel tien verschillende kanten van een en hetzelfde personage heen en weer geschakeld. En dan die overgangen van de ene emotie naar de andere!’

‘Dus we hebben allemaal diverse personages in ons zitten en spelen steeds rollen?’

‘Filos, jij komt uiteindelijk zelfs tot 25 personificaties in deze voorstelling, chapeau!’

Applaus stijgt op.

‘Werkelijk goede acteurs zijn vaak een leven lang als het ware wetenschappelijk bezig om hun psychotechnieken te vervolmaken. In Japan mag je je pas op je zestigste, dus na jarenlange ervaring opgedaan te hebben, acteur noemen! Er is m.a.w. sprake van levenslange toewijding en training. Het is een zeer ingewikkeld vak!’

‘Ik ben van mening dat acteerprocessen wetenschappelijk onderzocht zouden moeten worden’ geeft Filos in overweging.

‘Dat zou zeker interessant zijn, denk ook eens aan het *multiple personality syndroom* in de psychiatrie’ beaamt Stanis.

‘Het geheim van bewustzijn zou weleens kunnen zijn dat de fysiologische condities zelfs alles bepalen, met andere woorden, doordat het lichaam

van attitude verandert, verandert daarmee ook de bewustzijnsrelatie van het organisme tot zichzelf als object. Gevoelens zijn overigens de meest primitieve vorm van een eerste bewustzijn. Ben ik bang en moet ik op de vlucht slaan? Of word ik juist aangetrokken? Waar zijn gevoelens van gemaakt? Wat is de specifieke aard van gevoelens? Waar zijn gevoelens waarnemingen van? Hoever kunnen we doordringen tot achter onze gevoelens? Met deze vragen zit je weliswaar op de uiterste grens van het bereik van wetenschap, maar het zijn stuk voor stuk wetenschappelijk verantwoorde vragen. Je hebt wellicht andere methodieken nodig om hier toch iets over te kunnen poneren?’

Filos probeert uit alle macht het acteren filosofisch te duiden.

‘Ik geef je graag nog een voorbeeld uit de acteurspraktijk. Acteurs zijn gewend, zoals we eerder zagen, via psychotechnieken hun onderbewustzijn te sturen. Een van deze technieken bestaat eruit dat het gebruik van *images* getraind wordt. De acteur leert door middel van concentratieoefeningen contact te leggen met zijn innerlijke beeldenreeks, die hij na intensieve training leert oproepen, om deze vervolgens te gebruiken bij het opbouwen van een personage. Deze beelden ziet hij met geloken ogen aan zijn geestesoog voorbijtrekken en zo maakt hij contact

met zijn innerlijke verbeeldingswereld, de wereld van dromen, van visioenen. Hij kan zelfs deze beelden intentioneel maken. Wanneer hij bijvoorbeeld een heel agressief personage moet spelen kan hij de meest verschrikkelijk agressieve beelden in zichzelf oproepen! Van daaruit ontwikkelt hij dan verder stap voor stap zijn personage en de rol. Dit levert uiteindelijk die echtheid, het naturel op waar sommige acteurs, die alleen maar *doen alsof*, zo naarstig naar op zoek zijn. Er zit waarheid in hun spel! En zo kan een acteur met de diverse emoties die hij in zichzelf heeft georganiseerd laag voor laag zijn personage opbouwen, zelfs op den duur eenvoudigweg schakelen tussen al die verschillende lagen. Schitterend beroep, dat van toneelspeler!’

Stanis kent zijn pappenheimers natuurlijk.

Dit wordt door iedereen luidruchtig, zo niet stormachtig beaamd natuurlijk! De acteurs slaan elkaar op de schouders, maken kampioensgebaren, trekken de gekste bekken, doen malle loopjes, houden voor de vuist weg een paar mitraillerende redevoeringen, gaan op hun hoofd staan. Eentje trekt al snel zijn kleren uit.

‘Hoe bent u uiteindelijk zelf gestorven, beste Stanis Lawski?’ stelt Filos zijn inmiddels bekende slotvraag.

‘In het harnas natuurlijk, zoals elke goede acteur!’

roept Stanis triomfantelijk.

Stormachtig applaus en een paar welverdiende open doekjes voor de maestro.

Pauze

Het getrommel klinkt nu snoeihard over de band, afgewisseld door het geitengemekker.

15 Filos jr.

In het donker komt a.h.w. heel langzaam de zon op. Er klinkt over de band een jongenskoor van sopranen, ijl en loepzuiver.

De jonge Filos verschijnt als in een droom. De jongen gaat op een boomstronk zitten. Er huppelen een paar geitjes rond. Terwijl over de geluidsband het gezang zacht doorklinkt horen we tevens het geklater van een beekje. Een stokoude man, Nestor, herder, staat bij hem, leunend op zijn staf en zo, duidelijk geheel vertrouwd samen, keuvelen zij over de dood. Meditatieve, bijna Japanse serene sfeer, zonder enige opwinding. Zij praten heel zacht murmelend via hun microfoontjes.

Alleen hun silhouetten zijn te zien. Een echo van het verleden.

‘Hoe kunnen we de dood als het Niet-Zijnde toch leren kennen, Filos?’

‘Ik denk niet dat je de dood ooit kan leren kennen, Nestor, jij beweert dat die zich voordoet in de droomwereld, maar die is toch diffuus, totaal ongrijpbaar?’

‘Wil jij je de wereld van het Niet-Zijnde slechts kunnen denken, of wil je hem werkelijk ervaren, Filos?’

‘Liefst beide..’ ‘Maar welke van de twee heeft het meest je voorkeur?’ ‘De ervaring, Nestor! ‘Goed, droom jij wel eens?’

‘Soms, een enkele keer, ik weet er eigenlijk weinig van.’

‘Wanneer je droomt en wakker wordt, in dat sluimergebied, besta je dan?’

‘Natuurlijk, alleen sluimerend.’ ‘Waar is die wereld van de droom dan?’

‘Dat zijn elektrische vonken in mijn hersenen. Ik weet niet precies hoe het verder allemaal werkt natuurlijk.’

‘Dat is neurotechnisch gesproken helemaal waar, Filos, maar waar ben jij zelf op zo’n moment, wat denk je: in je hersenpan?’

‘Nee, het lijkt erop dat ik dan nog in een totaal andere wereld verkeer.’

‘Wat zijn de eigenschappen van die wereld?’

‘Het gaat er associatief aan toe, alles kan bestaan, soms vlieg ik als een vogel, of ik word achtervolgd. Soms heb ik het gevoel dat ik te pletter val, maar dan val ik toch weer ergens door heen, soms is het echt heel gewelddadig en gruwelijk, dan word ik badend in het zweet wakker, soms is het hemels, ik ben weleens klaargekomen in mijn dromen, dat

was erg prettig moet ik zeggen, beste Nestor.'

'Bedankt voor je uitgebreide, eerlijke beschrijving, Filos. Je had behalve mentale, ook lichamelijke ervaringen, best wel concreet?'

'Op een bepaalde manier was het heel concreet, ja.'

'Je hebt, zoals wij allemaal, het vermogen om te dromen, om visioenen te zien?'

'Dat denk ik wel, ja, ik sta er echter niet bij stil, omdat het zo ongrijpbaar is allemaal.'

'En je werd zwetend wakker, en soms zelfs op een wel heel speciale manier geheel nat! Dat is toch heel concreet met jou gebeurd, Filos?'

'Dat moet ik wel toegeven, Nestor, soms is die wereld heel reëel.'

'Minstens zo reëel als de echte zogenaamde werkelijke wereld?'

'O, zeker wel ja.'

'Dus hij is niet zo diffuus als je dacht dat hij in eerste instantie was.'

'Eigenlijk niet, nee. Hij bestaat en is eigenlijk best concreet.'

'Je kunt het echter moeilijk benoemen of beschrijven?'

‘Precies! Daar zit hem de moeilijkheid.’

‘Jij kunt heel goed tekenen, Filos, zou je hem wel kunnen verbeelden, die wereld?’

‘O, zeker wel, Nestor!’

‘Dus we kunnen deze wereld leren kennen, maar niet op onze gebruikelijke manier, via ons denken en door middel van taal?’

‘Zoiets ja. Ik zie de beelden wel zo voor mij.’

‘Ah, daar heb ik je! We gebruiken dan toch gewoon onze verbeelding?’

‘Tjaa, waarom niet?’

Fade out

16 Nedreth

Een nieuwe gaste dient zich aan in de vorm van een vrouw in een niqab, Nedreth. Er wordt op het achterdoek een onafzienbare reeks beelden geprojecteerd die alles omvatten wat er maar mogelijk als droombeelden te bedenken en te monteren valt. Tijdens haar tekst, die dit keer over de band klinkt, horen we ook nog Arabische popmuziek. Nedreth blijkt een erotiserende buikdanseres. Heel langzaam maar zeker gaat de niqab steeds verder een stukje omhoog tijdens het verhaal, eerst een voetje, dan een onderbeen, ai, ai, ai, haar gewaad schuift verder omhoog, en nog verder, kijk toch eens hoe die buik draait, en trilt, en siddert, elke man wordt hier helemaal gek van, zie toch eens, hoe zij beide borsten verleidelijk ronddraait met versierinkjes, die ook nog eens zo geiltjes glitteren! totdat zij tenslotte poedelnaakt, op het moment dat het woord islam valt, haar rouwgewaad, als een grote zwarte doodsvogel, zo ver mogelijk de zaal in zwiept. Gejuich natuurlijk!

‘Hai, ik ben Nedreth. Om de metawerkelijkheid van de droom- wereld zo ruim mogelijk te bezien is het woord *visioen* op zijn plaats: een beeld, een vergezicht, een gedroomde werkelijkheid. Belangrijk is dat we eerst vaststellen dat we weliswaar uitstekende resultaten kunnen boeken met behulp van zeer geavanceerde computers om correlaten te verzamelen van de neurologische

processen van de geest, ook tijdens dromen, daarmee is echter nog niets gezegd over de ervaring van die voorstellingen. Ik kan mijn droom wel aan u doorgeven, maar u kunt er niet en nooit precies achter komen wat ik droom. Die ervaring is dus vooralsnog slechts mogelijk vanuit ons eigen individuele perspectief. Het is goed om iets te weten over de werking van de hersenen, maar om zelf iets te ervaren is dat allerm minst noodzakelijk.

We krijgen hooguit steeds beter zicht op hoe we - biologisch gezien – dergelijke ervaringen kunnen hebben. Kennis en ervaring zijn echter nooit hetzelfde. Anderzijds, de gedachte dat subjectieve ervaringen niet wetenschappelijk onderzocht zouden kunnen worden, is ook nadrukkelijk onzin. Experimenten van weetwerkelijkheid, juist naar *subjectieve entiteiten*, zijn zonder meer mogelijk, wanneer maar voldoende waarnemers *observaties* doen die op een of andere wijze gemeten, c.q. beschreven kunnen worden. Al eerder is opgemerkt dat kunstenaars een rijke ervaring hebben met de tussenwerkelijkheid, in dit geval dromen. Wetenschappers zouden op grote schaal onderzoek kunnen doen naar dromen, door kunstenaars te interviewen over hun ervaringen. Aan de hand van hun verhalen, in combinatie met de verslaglegging van hun kunstuitingen in relatie tot regelmatige *PET scans* van hun hersenen zal al heel veel meer duidelijk worden over de gelaagd-

heid van droombeelden. We verkeren tijdens onze slaap in de wonderlijke wereld van de dromen, waar alle beelden vaak echter zijn dan wat dan ook, met een intensiteit die we in het dagelijks leven nauwelijks zo kennen. Wat is er veel te zien en te beleven!’

Zeg dat wel. Nedreth heeft al dansend al het een en ander ontbloot.

‘Er is geen sprake van moraliteit in de droomwereld. We kunnen rustig iemands strot afsnijden, net als in het theater trouwens. Soms hebben we nachtmerries. Dus al met al is een droom vaak angstaanjagend gewelddadig of zoeter dan zoet. Maar wat is het? Is het niet een spiegel van onze wereld, hoe die eigenlijk werkelijk is, of zou moeten zijn? Wat hebben we dan niet allemaal gesublimeerd? Wanneer dromen met onze diepste verlangens te maken hebben, hoe seksueel gefrustreerd zijn we dan wel niet? We hebben onszelf bijvoorbeeld wijs gemaakt dat we niet mogen doden, gelukkig maar, maar zit het verlangen er naar niet diep binnen in ons? Of als onze dromen met doodsangst te maken hebben, hoe laf zijn we dan wel niet? In dromen krijgen we tussen-werkelijk, als een voorproefje van het dodenrijk, de weetwerkelijkheid te zien.’

Op dit moment komt eindelijk haar fraaie gewelfde buik in zicht, die draait en draait.. wat een

centrifugerend seksisme!

‘Ik denk dat de westerse cultuur die tussenwerkelijke wereld te veel wegmoffelt. Vroeger hadden jullie tenminste nog het gebed als innerlijke ervaring. Welke innerlijke ervaringen staan ons nu nog ten dienste? Ik vind het uiterst aannemelijk dat we in onze droom het leven, in de zin van werkelijk leven en de dood in de zin van werkelijk dood, a.h.w. herbeleven. Durven we die tussenwerkelijkheid, dat veld vol oneindige mogelijkheden, van leven en van dood, serieus te nemen, daar gaat het om.’

Ach, ach, ach, kijk nu toch eens hoe zij die prachtborsten ronddraait..over een visioen gesproken, wat een vergezicht!

‘Alles hangt met alles samen. Dat is het nieuwe wetenschappelijke denken. Eenheid. Het geheim van bewustzijn. Het was reeds het magische mystieke denken van vroeger. Zeker ook in de islam.’

En ja hoor, wat een moed, wat een vrouw, wat een lichaam, of dromen we dit? Haar grote zwarte doodskleed blijft maar zweven en zweven, het daalt niet neder! Kijk nu toch! Een vliegend tapijt!

‘We kunnen alles te weten komen over het leven, en over de dood, maar we zijn zo bang voor het onbekende. Het gaat erom af te dalen in jezelf. En

dan te schouwen, er is zoveel te zien. Diep binnenin ons huist het geheim van ons bestaan. Je kunt daar vertoeven waar je maar wilt: er is niets om bang voor te zijn, er is heel veel om bang voor te zijn. Dat is waarheid. Laten we alle leugens van ons afschudden en vandaag nog beginnen met echt te leven, want misschien waren we tot nu toe wel half dood..'

Eindelijk, de niqab is geland.

Vlakbij het podium is een oploopje ontstaan van met name hitsige kerels, een hele stoet van geraamtes die het niet meer drooghouden, en Nedreth het liefst ter plekke zouden bespringen. Lava loopt voor langs heen en weer om met haar zweep de opgewonden menigte in toom te houden. De muziek is gestopt. Nedreth maakt nog wat slangachtige bewegingen, schudt nog eens met haar heerlijke borsten, draait zich om en om, buigt heel lichtjes voorover om het uitzinnige publiek te bedanken. Laatste kushandjes. Eindelijk wordt het rustiger.

Filos dept zijn voorhoofd met een grote witte zakdoek en spreekt haar dan toe:

'Dankjewel! Hoe ben jij hier beland, *aan gene zijde*, Nedreth? Ik herinner mij, dat jij het een en ander hebt meegemaakt, wil je dat delen?'

'Dat ligt nogal gevoelig. Ik kom uit een familie van

oudgelovigen, mag ik het daarbij laten?’

De zaal wordt ineens heel stil, iemand roept *respect!* Het publiek beaamt dit volmondig.

Een diepe ontroering maakt zich meester van de aanwezigen. Sommige barsten in snikken uit. Andere roepen aanmoedigingen. Wat een heftige emoties weet zij te triggeren!

Nedreth schudt een paar handen en kleedt zich weer snel aan in haar niqab. Dan gaat zij de andere disgenoten begroeten en schuift uiteindelijk ook aan en placeert zichzelf met een fleurig tropisch drankje naast Mars, *of all people*.

Zij glimlacht mysterieus naar hem, hij weet zich geen raad, dat nu juist zij... zo’n prachtvrouw.. en nota bene in een *niqab*..

17 Oorlogsvliegenier

Het Rad van de Tijd dat al die tijd vrijwel ongemerkt zijn rondjes heeft gedraaid, stopt ineens. Er komt een mooie man op met een ouderwetse leren pilotencap op zijn hoofd, en een pilotenbril. Hij ziet eruit als een oorlogsvliegenier.

‘Kapitein de Saint-Exupery meldt zich!’ hij salueert.

Filos omhelst hem, deze Held.

‘Op de plaats rust, Antoine. Hoe gaat het met jou, fijn dat jij ook gekomen bent.’

‘Ja, Feestje van de Dood sprak mij wel aan. Ik zei ooit tegen mijn luitenant Gavaille op zijn vraag of ik nog wel eens naar een feest zou gaan: *‘Gavaille, dat zien we na de oorlog wel’*.

‘U beeldt zich toch niet in dat u na de oorlog nog zult leven, kapitein?’ vroeg hij me.

‘Hij heeft gelijk. Wij zijn nog met vijftig piloten over, voor heel Frankrijk. De hele natie rust op onze schouders! Wij worden geofferd, en zo hoort het ook.’

‘Goed, commandant. Ja, commandant. Dank u, commandant. Begrepen, commandant’. I

‘In deze puinhoop wordt de dood een lachertje.. het gaat om een zelfmoordmissie. Alle klokken staan stil. Klokken van dorpskerken. Klokken op

stations. Pendules op schoorsteenmantels in gebombardeerde huizen. Alle klokken in de etalage van een gevluchte klokkenmaker. Het is een groot mausoleum van stilstaande klokken.'

'Onder de gegeven omstandigheden kunnen we niet al te veel rekening houden met de gevaren - aldus de commandant.'

'Wij hebben het begrepen. De order is absurd. Maar ach, orders herstellen nu eenmaal de wereld. Dit nu eenmaal de kleurplaat van de oorlog. Die moet echter wel ingekleurd worden, met bij voorkeur een mooi bloedrood potlood. Als er aan het front een ander toestel opduikt is het gegarandeerd eentje van de vijand.'

Antoine steekt een Amerikaanse sigaret op, deze rookt hij aandachtig, met behulp van een sigarettenpijpje.

'Mijn waarheid ligt aan stukken. Slapende kinderen, dagelijks brood, nachtrust voor de echtgenote, het telt niet meer mee. Liefde is. Die betwist ik niet. God heeft zich ook teruggetrokken. Ik wacht nu op de nacht, ik zal mijn rol eervol vervullen.'

Blaast rook uit, maakt er mooie kringen van met zijn mond.

'Ik ga nadenken straks over beschaving, het menselijk lot, kameraadschap. Ik zal proberen in te

zien waarom ik sterven moet. De dood is iets enorms. Het is een nieuwe ordening van de wereld. Om de dood te ervaren moeten wij ons de momenten voor de geest halen, waarop de gestorvene ons als een goede vriend bezocht. En dan? Dan treffen we heden een leegte aan. Hij heeft ons niet meer nodig. Dan janken we om hem die vertrokken is, en die we niet kunnen tegenhouden.'

We horen over de band het geluid van vliegtuigen die opstijgen.

'Ik ontwaak uit mijn dromerij. We gaan vertrekken. De gevraagde inlichtingen die we zullen verzamelen zullen volkomen nutteloos zijn. Ik moet erop uit, ik denk aan de strijd straks op 700 m hoogte. Mijn uitrusting. Ik denk aan mijn handschoenen. Die ben ik kwijt. Ademhalen doe ik via het masker. Een rubberslang verbindt mij als een navelstreng met de fles met zuurstof. De luchtdruk is normaal. Nog wel.'

Antoine zet zich op een krukje, in het midden op het voortoneel, geluid van de motor sterker, het vliegtuig gaat de lucht in.

'De tijd tikt nu niet langer vruchteloos weg. Ik ben in functie. Ik ben de man die het kompas checkt. En het toerental. En de olietemperratuur. En de zuurstoftoevoer. Ik test de mitrailleurs. Ik vraag me af waar die kogels heen gaan. Ik bedien de stuur-

knuppel. En het voetenstuur. Kortom, ik doe mijn werk. Het is zonneklaar dat we hier een spel spelen dat de oorlog nabootst. De nederlaag biedt geen enkele hoop op geestdrift. Ik heb mijzelf een nachtelijke wandeling door het dorp beloofd, als ik het overleef.'

Het geluid van de motor is nu steady. We zien alleen nog Antoine op zijn krukje.

'Ik koers recht op de zon. En dat nu al vele uren lang.'

Over de band neemt het lawaai ineens toe, geschreeuw:

'Kapitein! Ja? Zes jagers. Zes. Links voor!

Ik zou graag willen weten voor wie ik sterf.

'Boordschutter, nog steeds?

Nog steeds.

Winnen we voorsprong?

Eh.. nee... ja! Afgeschud, kapitein!'

'Een vreemde gewaarwording, die soms kan optreden bij een dreigende dood, ik zwom zoeven zogezegd in een oneindige en onverwachte hoeveelheid tijd! Leven is langzaam geboren worden. Ik bereid een feest voor. Ik zal niet mogen spreken over een ander dan mij zelf. De vlucht

veroudert mij. Ik hul mij in de kalmte van de grijsaard.'

'Voetenstuur is bevroren.'

Mitrailleurs?

Doen niets meer.

Aha'.

Luchtafweergeschut. Ze zullen jagers op ons afsturen.

'Foto's bijna klaar!'

'Goed zo. Kunnen we zo omlaag?'

'Gashendels bevroren'.

'Dalen, met het risico dat ik de snelheid overschrijd waarbij in theorie motorbreuk optreedt.'

Breukgevaar, mijne heren.

'Niets werkt zoals het moet. De Klokkenmaker ontbreekt. Als de motoren naar de bliksem gaan, gaan ze maar naar de bliksem. Mij zal het een zorg zijn. Ik doe mijn best om te ademen. Deze bemanning is bereid te sterven.'

Het geluid van vliegtuigen rondom wordt hallucinerender.

'De beschaving is een weg die de mens toegang geeft tot zijn innerlijke ruimte. Die werkelijke ruimte

bestaat niet voor het oog, die is alleen de geest gegeven. Ik begrijp daarom, dat niets wat de werkelijke mens aangaat, te tellen of te meten valt. Die geestelijke ruimte is zoveel waard als taal waard is, taal verbindt dingen. Nooit is een mens meer mens, dan dat hij roerloos neergeknield zit. Dan boekt hij vooruitgang, met reuzenstappen. Totaal onbeweeglijk ontdekt hij die geestesruimte, als een massieve aanwezigheid. Onschatbare aanwezigheid. Ergens een waarachtige dood vinden.'

'We gaan dalen!'

'Zon, hemel, ijs, vuur, dat verteren straks in de modder! De vrouwen en kinderen hebben geen hoeder meer, maar wij, manschappen, ook niet. Het leven blaast formules op. Al ziet de nederlaag er niet mooi uit, het zou weleens de enige weg naar een wederopstanding kunnen blijken. Ik weiger te worden beoordeeld op de aanblik van dit debacle.'

'Veel hoogte verloren!'

'Gashendels weer ontdood!'

Ik ben bereid te sterven. Het is niet de strijd die ik aanvaard. Het is de dood. Onvoorwaardelijke bereidheid.

'Koers 172. Kaptein, ze schieten. Koers 174.'

‘Hee, de motor hoest. Koelt af.’

‘Koelkleppen sluiten’.

Oliedruk?’

‘Goed’.

*‘Het begint er slecht uit te zien, kapitein. Zwaar
vuur van links, uitwijken!’*

‘Ik hoop wanhopig, ondanks alle lichtsporen
rondom ons. Ik zit vast midden in een dicht bos.
De wapens die ons hebben gemist verleggen hun
vuur.’

*‘Nog drie minuten volhouden en dan zijn we
erdoor!’*

‘Hoe lang hoop ik nog te leven? Tien seconden,
twintig? Rake schoten dringen domweg in het
toestel.’

‘Gewond?’

‘Nee.’

‘Je lichaam is van jou, maar je bent het zelf niet
meer. Lichaam, je zult mij een zorg zijn! Ik word uit
je verjaagd, ik koester geen hoop meer, het
ontbreekt mij aan niets! Dat ben ik niet die dacht,
dat was ik niet die ondervond, dat was mijn
lichaam. Mijn lichaam is al van mij gescheiden. We
sterven niet. Je vreest het onverwachte. Er is geen
dood wanneer je die ontmoet. Wanneer het

lichaam desintegreert toont zich de essentie. Welke stervende denkt eraan zichzelf? Ieder mens is zelf verantwoordelijk. Als enige verantwoordelijk voor allen. De mensen waren ooit een. Ik was verbitterd. Vanaf nu verwerp ik al mijn verwijten aan de wereld. De cultuur klaagt alleen zichzelf aan, wanneer zij zich over de slapte van haar aanhangers beklaagt. Ik begrijp nu de betekenis van nederigheid. Het is niet jezelf kleineren. Het is de grondslag van al ons handelen. En er is meer dan een lichaam. Een kathedraal is iets heel anders dan een optelsom van bouwstenen. De stenen worden geadeeld, doordat zij deel uitmaken van de kathedraal.'

Antoine zit nu doodstil, als geparalyseerd, op het krukje.

'Ik zal iedereen bestrijden die de vrijheid van de mens, diens vrije ontplooiing, ondergeschikt wil maken aan een individu, of aan een massa individuen. Orde stichten door een samenleving vaste regels op te leggen is gemakkelijk. Blinde individuen modelleren die zonder protest een Bijbel of een Koran gehoorzamen is geen kunst. De mens bevrijden door die over zichzelf te laten heersen is een succes van veel grotere waarde. Hoe groot ook de verdiensten van de een, en hoe bescheiden die van de ander, geen mens kan zich het recht aanmatigen een ander aan zich te onderwerpen. De oorsprong van mensen is saamhorig-

heid. Je kunt alleen maar *een* zijn in iets. Als er niets is dat mensen verenigt, zijn ze naast elkaar geplaatst, maar niet verbonden. Laten we de mensen *een* maken in de Mens. Laten we zelfrespect prediken, ofwel respect voor de Mens in je zelf. Het gaat om de eerbied in de mens voor elk individu. De grootsheid van beschaving uit zich in een groep mijnwerkers die de morele plicht voelen om voor die ene bedolven collega hun levens te wagen. Ze redden daarmee deze mens, en de Mens met een hoofdletter. Humaniteit. Hun broederschap wordt bezegeld in het offer, in de gezamenlijke schenking aan iets dat groter is dan zichzelf. Als ik alleen iets aan mijzelf wil geven, dan ontvang ik niets, ik bouw dan niets op waartoe ik kan behoren. Je sterft voor een maatje van je, of voor je familie. Of voor een kathedraal. Of voor een volk. Niet voor een meute van individuen. Wie zo kan geven, kan ook sterven, uit liefde voor de Mens. Voorrang van het universele boven het particuliere.'

'Bedankt, Toine, indrukwekkend!' Filos omhelst hem innig: Antoine is immers een van zijn dierbaarste Helden.

'Ik weet al wat je mij nu gaat vragen, vriend Filos, doe maar geen moeite. Nadat de Geallieerden waren geland in Afrika ben ik vanuit de VS ook daarheen gevlogen om me bij hen aan te sluiten.

Ik heb toen weer opnieuw diverse gevaarlijke vluchten gemaakt. Op een gegeven moment was mijn vliegtuig vermist en niemand weet hoe ik tenslotte aan mijn eind ben gekomen, en dat wil ik graag zo houden.

Antoine salueert en loopt af.

De trompettist komt op in een passend uniform en zet zich stilletjes aan de zijkant van het podium aan het mooi vertolken van *'The Last Post'*.

--

18 Celia

Er klinkt gerammel van emmers en even later komt een piepklein dametje op met een karretje met schoonmaakspullen. Tijdens haar verhaal rommelt zij tussen de feestgangers door met een dweil en vraagt steeds of zij hun benen willen optillen. Ook poetst zij de grote tafel met een wc-borstel. Gooit alle troep in haar blauwe plastic zak. Zij heeft een keur aan chemische middelen bij zich. Zij begint met een sterke odeur fanatiek in de rondte te spuiten.

‘Ik weet niet wie jullie zijn en wat jullie hier doen, maar in deze stank kan ik, Celia uit Columbia, mijn werk niet doen. En waarom maken jullie er zo’n rotzootje van? Bij leven was dat al zo, vast en zeker, maar is het nu echt nodig om er hier in het hiernamaals ook weer een enorme janboel van te maken?’

Ik weet niet wat Onze Lieve Heer van boven hiervan moet denken hoor. *De mensen scheppen God naar hun beeld*, zegt Feuerbach ergens. Nu, dan kan hij zijn lol op met jullie, potverdikke! Hier is geen beginnen aan zeg! Ik heb maar een fles chloor bij me, het stinkt me hier toch naar pis, laten jullie alles lopen of zo? Feest van de Dood, toe maar zeg!’

‘Fijn dat je ook gekomen bent hoor, Celia!’ Filos buigt zich diep voorover en geeft zijn werkster

beleefd 3x een wangzoentje.

‘Wat is filosoferen anders dan sterven? Daar is toch al alles mee gezegd en nog wel door Socrates. Homo homini lupus est, vind ik trouwens ook een goeie, die is van Hobbes. Ja mensen: jong en oud dienen te filosoferen! Dat zegt Epicurus! Ik ben religieus, dat kan ik jullie wel vertellen. Wat is dat, God? Denis Diderot. God is overal. Ik ben een god in het diepst van mijn gedachten. Willem Kloos.’

‘Voetjes van de vloer, ja, dank u!’

‘Alles, ik herhaal alles wat er dagelijks alleen al aan geweld in de mensen woedt als het over religie of God gaat! Dat geldt voor de islamitische beschaving, maar ook voor de christelijke, of de Grieks-orthodoxe, of het jodendom. *You name it!* Zodra er twee mensen hetzelfde geloven, slaan ze alle anderen, die iets anders geloven, het liefst meteen de hersens in. *Geloven, doe dat in godsnaam maar lekker in je eentje!* Die is trouwens van mij zelf.

En moraal? *Wat jij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook de ander niet.* Daar is alles mee gezegd. Deze uitspraak komt al bij Confucius voor, in de Mahabharata in het hindoeïsme, in het jainisme, in het boeddhisme, bij Zoroaster, in de Griekse Oudheid, bij Pittacus, Thales, Isocrates, bij Plato, bij de Romeinen, bij Seneca, Epictetus, in het

jodendom bij Leviticus, Tobit, in het Nieuwe Testament, in de islam, enz. We weten allemaal dus allang wat ons te doen staat, maar we houden ons er niet aan.

Lang voordat we onze eigen verhalen kunnen maken, hebben zij ons al gemaakt. Richard Kearny. Ha, nooit van gehoord zeker? Er gaat achter de onvolmaakte wereld van alledag een andere wereld schuil, de wereld van de Ideeën, onzichtbaar en volmaakt. Ik sta er dagelijks mee in contact, met Plato bedoel ik. Wat is dit? Een appel? Toch niet die van Goed en Kwaad? Evaaaaaaaaaaaaa!'

'Voetjes van de vloer, die andere ook, ja, dank u!'

'Dit ding hier op tafel is een appel. Dit ding hier op tafel is groen. Alle appels zijn groen. Als de premissen waar zijn is de conclusie ook waar, Arie Stoteles. Geldige redenering, ben ik ook dol op. Neem nou de liefde. Er is een groot verschil tussen verlangen en liefde. Verlangen naar een ander is gericht op iets specifiek, bv. borsten, achterwerk, een hete kut, of een flinke stijve pik.

Niks anders dan fetisjisme! Liefde daarentegen draait om het hele zijn van de ander. Het harde werken dat een liefdesrelatie dag in dag uit vereist, zit hem erin om de *toevalligheid* van een prachtige romantische ontmoeting die ooit heeft plaatsgevonden, dag na dag te verdedigen, met alles

wat er in je zit. Vandaar dat ik al ruim veertig jaar aan het knetteren ben met mijn partner Santiago, let wel, knetteren in alle opzichten. Ja mensen, wat is wijsheid. Weet je wat ik de diepste gedachte vind?’

‘Voeten omhoog, mag het een ietsie pietsie hoger of lukt dat niet meer op uw leeftijd?’

‘Het zou kunnen dat de ander gelijk heeft.
Gadamer. Wat een wijze uitspraak.

Ik ken niets wat zo vrolijk, opgeruimd en blij, ik zou zeggen, zo uitgelaten is als de filosofie! Zij predikt louter feest en vrolijkheid. De Montaigne! in zijn Essays.’

Alle rattengeraamtes gaan mee in de afvalzak.

‘Tja wat is bewustzijn, Filos. Een man krijgt een rondleiding door de universiteit. Na het zien van de collegezalen, de aula en de bibliotheek, vraagt hij wanneer hij de universiteit te zien krijgt? De universiteit is echter het instituut dat diverse fysieke ruimtes omvat. Je kunt dat instituut niet materieel pakken, maar het bestaat wel. Zoiets bedoel je toch? Zo zit het ook met de geest man!’

‘Lieve Celia, bedankt voor je uiteenzetting. Hoe ben jij hier *aan gene zijde* beland?’

‘Wanneer wij er zijn, is de dood er niet, en wanneer de dood er is, zijn wij er niet. Epicurus.’

Donkerslag

Het blijft even stikdonker, het is stil.

Het gedempte getrommel zwelt opnieuw aan, luider dan ooit. Ook horen we de geiten weer duidelijk blaten. Oorlogskreten weerklinken, beangstigende doodskreten, demonisch geschreeuw.

Dan flitst het licht weer aan.

-- --
-- --

19 Dora

‘Dag Filos, dag lieve disgenoten, ik ben wel erg laat, maar mag ik nog aanschuiven? Er was een prachtige uitvoering van een duivels koor van *Dies Irae* in de aula van de Hel, ik was er nog niet eerder geweest, was heel bijzonder hoor.’

‘Heb ik iets gemist?’ vraagt Duvelstoejager op z’n onnozelst.

‘Beter laat dan nooit, stel je zelf even voor, alsjeblieft, Door?’ verzoekt Filos vriendelijk.

‘Mijn naam is Dora en ik was ooit, alweer echt lang geleden, psychiatrisch arts. Ik heb in het verleden in een stuk of wat inrichtingen gewerkt. Na mijn afstuderen hield ik op het spreekuur zulke lange gesprekken met patiënten dat de wachtkamer steeds meer ging uitpuilen van de mensen, die nog aan de beurt moesten komen. Kortom, ik was behept met een grote gevoeligheid, denk ik zelf, ik voelde mij soms ook echt fijnbesnaard, ik stemde mij af op de ander, ik wist mij uitstekend in een ander te verplaatsen. Mijn beste vriendje was jarenlang een medepatiënt in de laatste inrichting, waar ik toen werkte. Ik noemde hem J-P, hij had heel jong als kind op een strenge kostschool gezeten en was volledig getraumatiseerd geraakt. Diagnose: schizofrenie. Ik had als enige nog wel vat op hem. Hij vertrouwde mij volledig. We kregen een relatie binnen de inrichting die jarenlang

geduurd heeft. Het was heel fascinerend om met deze geheel in zichzelf gekeerde man toch nog contact te hebben. Hij had op zijn speciale manier ook aandacht voor mij. Dat wil zeggen, hij zette zijn emoties in, om maar met mij te kunnen communiceren. Hij was de grootste tijd werkelijk heel erg lief voor mij en andere keren was hij weer echt boos. Ik heb vele gesprekken met hem gehad, of ik nodigde hem uit in mijn spreekkamer. Dan gingen we op de bank tegen elkaar aan liggen en streelden we elkaar, dat was bijzonder troostrijk. De meeste mensen weten niet hoe je met dergelijke mensen om moet gaan. Het was soms ook uiterst verwarrend allemaal. Toch had ik het gevoel dat ik een steeds dieper contact met hem ontwikkelde, ook al begreep ik lang niet altijd waar hij het over had. Ik probeerde niet alleen gesprekken met hem te voeren, en goed naar hem te luisteren, ik probeerde ook zijn emoties aan te voelen. Dat ik daarbij zelf soms danig geëmotioneerd raakte of zelfs volledig in de war, nam ik op de koop toe.. Hij vertoefde soms zo in die andere wereld, dat hij niet meer wist wat nu waan en wat nu werkelijkheid was. Hij hoorde vaak ook stemmen, sprak dan in zichzelf. Mijn inzet was in elk geval dat ik helemaal mijzelf moest zijn, in alle opzichten. Zodat hij zich als het ware aan mij kon *ijken*. Vaak is het ook de geheimzinnigheid van de omgeving die iemand krankzinnig maakt: men gaat op een heel speciale manier rekening houden met

de patiënt, waardoor deze nog meer de draad kwijtraakt van wat nu echt is en wat verbeelding. De patiënt kan zich dan niet meer toetsen aan de werkelijkheid, iedereen doet zo vreemd.

De patiënt komt in een negatieve spiraal terecht en wordt juist nog verder de tussenwerkelijkheid ingezogen, zonder dat hij zelf bij machte is zich daar nog uit los te maken. Want daar gaat het steeds over: de grens tussen wat werkelijk is en de wereld van de wanen, de stemmen, de tussenwerkelijke dromen, die iemand zo kunnen meesleuren dat hij zelf niet meer weet in welke wereld hij zich nu eigenlijk bevindt. Het is een geestesziekte, waar wij in mindere of meerdere mate allemaal soms ervaring mee hebben. Ik denk dat hij *connected* was met het kosmisch bewustzijn, daar had hij een speciale antenne voor. Hij bezat een speciaal ontvangststation voor de uitzending die dag en nacht maar doorgaat, echt zeer fascinerend hoor, psychiatrie.

Ik wil u wel vertellen over een ervaring waarbij ik mij zelf bijna meegezogen voelde worden in die waanwereld. Hij had reeds eerder pogingen gedaan om zelfmoord te plegen. Op een gegeven moment werd ik gebeld op het eind van een warme zomermiddag, met het bericht dat J-P uit het raam gesproken was in de inrichting en wel van de derde verdieping, dwars door de ruit, maar dat zijn val gebroken was door de struiken onder

het raam: hij had het nipt overleefd. Ik was snel bij hem, en wat ik toen zag zal ik nooit meer vergeten. Een beeld uit het hiernamaals, en wel uit de hel. Er lag op het bed een dolle stier, een schreeuwend beest, nog onder het bloed, hier en daar had men zojuist de glassplinters uit zijn buik gehaald en er waren talloze zware verwondingen te zien. Ik staarde naar de grote opgezwollen buik vol hechtingen. Hij rolde als een bezetene heen en weer: *'..ik wil dood, laat mij toch dood gaan, dood, dood wil ik...'*

Ik nam zijn hoofd in mijn handen, schreeuwde terug dat ik bij hem was, dat ik van hem hield, dat hij bij me moest blijven, dat het wel weer goed zou komen. Ik weet dat ik dit zei als zogenaamde hulpverlener: ik geloofde mij zelf niet echt toen ik deze dingen zei. Hij bleef maar te keer gaan, als een demon, een monster. De tegenkrachten waren zo enorm dat ik op moest staan en mij zelf verwijderde om op de gang weer een beetje tot mijzelf te komen. Ik moest alle zeilen bijzetten om niet flauw te vallen. Ik voelde de wereld waarin hij zich bevond uit alle macht aan mijzelf trekken. Een stap verder en ik zou zelf ook totaal krankzinnig zijn geworden. De nabijheid van de dood had met zijn grote muil alle redelijkheid aan flarden gescheurd, hier was niets tegen opgewassen. Zijn regelrechte doodsverlangen om zichzelf helemaal te verliezen in het tussenwerkelijke, om elders

iemand anders te kunnen worden: het nam nu ook bezit van mijn geest. Ik meende J-P volledig te begrijpen.'

Dora krijgt van Lava een glas zambucca aangereikt.

'Hij moest daarna maar weer zien hoe een eigen leven te leiden, een leven dat uiteindelijk alsnog resulteerde in een gruwelijke dood. Hij was ontslagen uit de inrichting en is toen opnieuw dwars door een anderhalf cm dikke ruit van zijn flat naar beneden gesprongen, ditmaal van negen-hoog.'

Dora neemt een fikse slok.

'Opmerkelijk is dat iedereen uit zijn omgeving er vrede mee had. Het is maar beter zo..terwijl de twijfel of iedereen zich wel voldoende had ingespannen om hem beter te maken er ook altijd wel zal blijven. De eerlijkheid gebiedt mij tenslotte te vertellen dat ik uiteindelijk gestopt ben met dit soort werk, ik durfde het niet meer aan..'

'Bedankt, Dora, dat jij dit met ons wilde delen. Hoe ben jij zelf uiteindelijk terecht gekomen *aan gene zijde*, oftewel alhier, in de door jou zo gevreesde tussenwerkelijkheid?'

'Ach, ik ben rustig in mijn slaap overleden. Dat beschouw ik als een kostbaar cadeau. Ik voel mij hier overigens thuis, net als jullie allemaal. Ik ben

trouwens J-P nog niet tegengekomen.'

Er is achterin de zaal in het publiek iemand opgestaan, deze persoon komt door het gangpad naar voren gelopen en beklimt het podium.

Dora staart hem lang aan en valt hem dan op de hals.

Over de band klinkt een fragment uit het *Dies Irae*, terwijl Dora en J-P in een innige omhelzing doodstil blijven staan.

20 Albracht

Er staat al een tijdje een schriel en onooglijk mannetje met een stapeltje boeken onder zijn arm te wachten. Rafelig type. IJzeren brilletje. Gympies. Tikkeltje arrogant..

‘Albracht is de naam, aan-ge-naam. Ik leef van woorden. Ik heb dus altijd honger, naar woorden, woorden, woorden. Taal heeft een duidelijke functie. Het drukt in zijn eenvoudigste vorm een stand van zaken uit. *Het bos is groen*. Dat er tienduizend soorten groen bestaan, tja. Je kunt soms beter een foto maken. Laat staan dat je iets ervaart, als je zegt: het bos is groen. Het woord, taal, is soms mijn vervloeking. We gebruiken gemiddeld zo’n zeshonderd woorden. Zeshonderd woorden om die duizenden nuances in gevoelens die we hebben uit te drukken. Ik ben hierdoor genoodzaakt mijn beschrijvingen te vereenvoudigen. Mijn taal is onbeholpen. Eigenlijk zou ik een bijna onbestaanbare taal met ontelbare woorden moeten gebruiken. Dat de lezer steeds denkt, godsamme, wat zullen we nu weer krijgen?

Taal is een heel complex fenomeen, mensen gebruiken taal voor allerlei doeleinden, in allerlei contexten, in allerlei relaties. Taal is verweven met mensen, situaties, gebeurtenissen. Ik schrijf dag en nacht. Maakt mij niet uit waarover. Liefde of

oorlog bijvoorbeeld. Ik ruik bloed. Ik hoor gewonden kermen. Ik zie hoe het sneeuwt. Literatuur moet behalve spiritueel, ook zintuigelijk, lichamelijk zijn. Tastbaar. Anders blijven de woorden cerebrale abstracties, mooischrijverij. Ik ben vooral geïnteresseerd in het geheugen. Het geheugen hoort tot het rijk van de ziel, de geest. Het is ook een zintuig, zoals het gehoor of reuk. Het is een orgaan dat bewijst dat we onsterfelijkheid in ons dragen. Iedereen herkent de werking van het geheugen: een geur, een smaak, een bepaalde lichtval, die je doet reizen in de tijd. Het geheugen is autobiografisch. Alle personen die we geweest zijn dragen we dankzij ons geheugen in ons mee. Het kind in ons, de tiener, de twintiger. Lichamelijk zijn zij dood, in spirituele zin zijn zij nog steeds in ons aanwezig. We kunnen uit meerdere personen bestaan, je kunt zijn wie je wilt zijn, ontsnappen aan de plaats en rol die de samenleving voor je bedacht heeft. Ik helemaal, want als schrijver ga ik dwars door alles heen, ik ben een tijdreiziger, ik kan mij verplaatsen in het verleden, heden, of in de toekomst. Ik ben behalve auteur ook een acteur, kan mijzelf uitstekend verplaatsen in mensen, personages, ik kan zelfs een landschap navoelen en dat beschrijven, of een steen. Ik kan diep in mijzelf wroeten naar wat ik wil beschrijven, of juist iets geheel en al buiten mijzelf omschrijven, tot aan de meest verre planeet in de kosmos. Mijn wereld is in principe oneindig en

eeuwig, mijn geest een fluïdum zo dun, altijd weer afgestemd op een herinnering, een ervaring, of een toekomstbeeld. Ik heb wel een probleem: ik kan nooit het werkelijke momentum beschrijven. Het nu. Altijd moet er gesjoemeld worden met de werkelijkheid, de werkelijkheid wordt dan wel met woorden vastgelegd, maar weet mij daardoor, ook nu weer, te ontglippen. Geen nood. Ware literatuur beschrijft mijn immateriële wereld, die weliswaar geënt is op de werkelijkheid, maar die ook zijn eigen universum kent. Dat is nog eens wat anders dan realisme! Vaak absurd, onbestaanbaar. Wat ik probeer is, dat, wat ik schrijf uit mijn geest te laten ontstaan, dat wil zeggen, het schrijfproces overkomt mij, ik laat iets gaan in mijzelf, waardoor ik niets verwacht of vastleg of controleer. Ik wacht af, en dan komt er iets. Zoals dit laatste zinnetje. Zo ontstaat leven ook, denk ik. Natuurlijk zit er ook een ambachtelijke kant aan het schrijven. Dat komt allemaal pas in tweede instantie, als ik als timmerman het ruwe hout ga schaven of zelfs polijsten. Het gaat om krachtige beeldtaal, woorden zijn instrumenteel, als verf, het schilderij, het boek, moet uniek en beeldend zijn, onvergetelijk zijn. Ook, of juist voor mij als schrijver. Als ik mijzelf niet verras, hoe kan ik dan ooit de lezer verrassen? Om niet de directe betekenis te behoeven te beschrijven kan het ook een metafoor zijn: het bos is groen, zo groen als het stoplicht bij mij voor de deur. Kijk eens aan, dat

vindt u natuurlijk niet kunnen, maar ik wel! Sterker nog, het is een metafoor die u nooit meer zult vergeten. Wanneer de lezer en ik elkaar begrijpen, dat is mijn ideaal.'

'Hoe ben jij *aan gene zijde* terecht gekomen, beste Albracht?'

'Mijn existentiële metafysische identiteit die door mij sprak en spreekt, en zal spreken, schetst mijn verhouding met de eeuwigheid. Niet meer, en niet minder. Of ik nu leef of dood ben, ik zal altijd bestaan. Mijn woorden zullen blijven. Ik ben lichamelijk gestikt in mijn eigen woordenvloed, in mijn geesteswereld stormde het teveel, ik ben het slachtoffer van de orkaan van mijn gedachten. Mijn hersenen konden het niet langer aan, een bloedvat knapte en ik zei daarmee de literatuur vaarwel. Ach, ik leef nog steeds, ook al ben ik nu dood. Ik ben maar een van de vele *essences*, een zoveelste wezen, een bepaalde specifieke toestand, een mogelijke levensvorm en daar krioelt het van in het hiernamaals. Ik zou zeggen, proost, een glaasje prik alstublieft.

U weet het, schrijvers drinken niet..'

'Klopt mijn beste, die zijn al dronken genoeg van zichzelf. Prosit en kom er gezellig bij, desnoods met je notitieboekje in de hand. Ik bied mij aan om door jou woordelijk vastgelegd te worden, en geldt dat ook voor de anderen hiero?' vraagt vrolijke

Filos.

Luid instemmend gebrul.

‘Ik ben de hoofdpersoon!’ gilt Mars boven alles uit. Ach welnee, ik ben dat, dat lijkt mij duidelijk, zeg, ben jij verdomme nu he-le- maal belazerd, ik! Wie anders? Wat, jij? Ja, ik natuurlijk! Nee man, ik, zeker weten! Hohoho: ik, zeg ik je! Waarom geen vrouw als hoofdpersoon? Nou, nou? Oud, en wijs, dus ben ik het!’

Babylonische spraakverwarring. De gasten beginnen aan elkaar te rukken en trekken om zich van de beste plaats in het boek te verzekeren.

Pieter Bonnefooi vraagt wat het oplevert?

Filos roept: *een boek!* *Toneel!* roept Stanis. *Geld!* roept Josef.

Als een kluwen ontrolt zich een bal van stompde en meppende ledematen. Er ontstaat een vechtpartijtje!

‘Ahum.. eh.. mag ik ook nog even iets zeggen: wat zouden jullie zeggen van een *toneelroman*?’ debiteert onze Albracht, omzichtig.

Het gevecht wordt onmiddellijk gestaakt.

‘Een toneelroman??? Een toneelroman!!!! Hahaha, een to-neel-ro-man????!!!!!’

Dit onbestaanbare woord wordt door een iegelijk

echt *schaterend* van het lachen luidop
gescandeerd, terwijl de schrijver zich zo klein
mogelijk probeert te maken en zich ergens als een
schuwe pad onder een steen verbergt, tezamen
met zijn glaasje priklimonade.

-- --
-- --

21 Dr. Schuwe

‘En wie hebben we daar! Doctor Schuwe!’

‘Tja, toch nog maar even gekomen’ bromt een nieuwe gast.

‘Wat goed zeg!’ schudt Filos zijn nieuwe gast uitbundig de hand.

‘Dag allemaal, mijn naam is Schuwe, bij leven chirurg en genezer van al jullie kwalen. Wie wil filosoferen moet eerst maar eens het biomechanisme goed bestuderen. Descartes dacht nog dat er een klein mannetje in de mens zat, de *homunculus*. Mag ik even lachen alstublieft? Hoe zit het biobeestje in elkaar? Daar zijn wij artsen verdomde goed in. Ik kan nog zo alle botjes dromen die u hier allen dagelijks met u meesjouwt. Als u een om een diagnose verlegen zit, u kunt bij mij terecht. Wij artsen hebben geleerd te acteren, en goed ook. Negen van de tien keer weten we helemaal niet wat er aan de hand is, maar we stralen de zekerheid uit dat we het wel weten of zelfs al een diagnose hebben. De meeste klachten zijn van voorbijgaande aard, dus eerst pappen en nathouden. Als iemand echt ziek is, hij heeft bijvoorbeeld pijn in de lies, dan zal het meestal om een liesbreuk gaan. Maar er zijn nog zeker tien andere ziektebeelden plus bijbehorende diagnoses mogelijk. Die ken je als arts natuurlijk echt niet allemaal uit het hoofd. Stel, je twijfelt of het echt

wel een liesbreuk is. Dan wacht je eerst maar eens af hoe e.e.a. zich ontwikkelt. Je schrijft desnoods een onschuldig pilletje voor. Soms duurt dat wachten te lang, en in het slechtste geval verlies je iemand aan de dood, die overigens de beste vriend is van iedere arts. De dood maakt korte metten met alles. Ook al was je diagnose fout, tja, de patiënt is nu toch al kassiewijlen nietwaar? Wij behandelen patiënten zoveel mogelijk als dingen, dat is de enige manier.

Als ik de psychologische rimram die erbij komt kijken ook nog allemaal mee naar huis zou nemen, zou ik geen oog meer dicht doen. Dus dat leer je wel: groen lakentje erover heen en snijden maar. Niet te veel drinken natuurlijk de avond ervoor, want dan gaan je handjes zo bibberen he. Wat ik wel belangrijk vind is dat de patiënt zich na afloop op zijn gemak voelt. Ik doe dan een soort spelletje met ze. Het gaat dan om bv. een hand, of been dat net door mij geopereerd is. Er bestaan veel somatische termen. Bijv.: daar heb ik de hand in gehad. *‘Kent u er ook nog zo eentje?’* vraag ik dan. Die komt dan in mijn boekje erbij. Wacht maar, ik lees er wel even een paar voor.’

Hij pakt een klein rood boekje. Filos glimlacht.

‘Breek me de bek niet open, Schuwe.’

‘Zal ik u even een handje helpen? We liggen een beenlengte voor. U kunt mijn rug op! U voelt zich

klote? Een witvoetje halen. Je schouders eronder zetten. Iemands nieren proeven. Bijdehand zeg! Geen nagel om je gat te krabben. Op je teentjes getrapt? Hand- en spandiensten verlenen. Ik heb er een hard hoofd in. Hoofdelijke stemming. Hoofdpijn-dossier. Je met hand en tand verzetten. Een tandje bijzetten. Tandknarsend. Onkies. Jezelf achter de oren krabben. Kiezen op elkaar! Dat is mijn achilleshiel. Vingervlug. Iemand op de vingers tikken. Vingeren. Ik zal voor je duimen. De duimschroef aandraaien. Mijn haren rijzen me te berge. Geen haar beter. Ik trek m'n haren uit mijn hoofd. Je oor te luisteren leggen. Iemand een oor aannaaien. Tenenkrommend. Ergens oog voor hebben. Oogje in het zeil houden. Oog om oog, tand om tand. Oogluikend toestaan. Ik kom ogen te kort. Oorwurm! Oogappel! Met huid en haar. Hij is geen haar beter. Jezelf op de borst kloppen. Wat heb je op je lever? Heb het hart niet! Hij gaat ergens onder gebukt. Me rug op! De sterkste schouders moeten het dragen. Levend villen. Iemand de andere wang toekeren. Lippendienst bewijzen. Tong uit de bek. Ergens je neus insteken. Hij heeft er een goede neus voor. Armslag. Ik kom polshoogte nemen. Op je pik getrapt zijn. Okselfris. Kinnebak. Hij heeft ze achter de ellebogen. Je gat krabben. Er geen gat meer in zien.. hmmm, deze laatste.. tja, een mopje met een baard. Het komt me mijn neus uit! Ik krijg geen lucht meer. Het zal me worst zijn, hee, die

klopt helemaal niet. Aan de tiet van het krediet liggen. Ziezo, dat was het. Die laatste heb ik zelf bedacht.'

Filos vraagt om hartelijk applaus. Schuwe zet echter meteen de beuk erin.:

'De scheiding in lichaam en geest is hier vanavond weer eens uitgebreid aan de orde, maar is wat mij betreft echt flauwekul, net als bij Descartes. Het idee dat er iets als geest bestaat, of kosmisch bewustzijn, zoals Filos dat noemt, is natuurlijk leuk bedacht, maar onzin.'

'Wij zijn transcendente wezens, Schuwe, daar krijg je me niet vanaf. Ik kan uit mijn lichaam treden en vertoef dan in het al- zijnde. Nu jij nog! Een kwestie van oefenen.'

'De stof maakt de geest. Je kunt pas van geest spreken als je het tegelijkertijd over hersenen en neuronen hebt, vraag maar aan Sarah. Wij zijn onze hersenen.'

'Bewustzijn was en is er altijd al, zal er altijd zijn. Is er bewustzijn mogelijk zonder hersenactiviteit, *thats the question!*'

'Bewijs het. Wij zijn onze hersenen en de rest van het lichaam is er om die hersenen te voeden. Zonder lichamelijkeheid, zonder levensvorm, in elk geval geen geest.'

‘Om met die hersenen te beginnen, het zijn niet onze hersenen die iets waarnemen. Volgens de neuroloog Damasio ontstaat het bewustzijn vanuit de spieren en zenuwen en organen en is dus het gehele lichaam erbij betrokken. Bewustzijn zit ook in je kleine teen! Neuronen knetteren in de rondte, in een lichamelijke lus. Niet de hersenen nemen waar, maar een zelf. De mens is een geheel, we hebben niet alleen de bekende zintuigen zien, horen, ruiken, tasten, proeven etc. Het woord *homeostase* zegt het al. Alles wat vanzelf omgaat in je lichaam. Onze tonus, onze spierspanning, lichaamstemperatuur, onze stofwisseling, het functioneert toch maar mooi, en altijd! Het lichaam is in zijn totaliteit een soort van superzintuig, dat van alles waarneemt, zich steeds afstemmend op zijn omgeving. Dat hele lichaam is dus een vat vol bewustzijn!’

‘De enige zin van het bestaan die ik zie is het doorgeven van genen. Ons DNA bepaalt wie we zijn’ bijt Schuwe Filos toe.

‘Even hoor. Wist je dat bonobo’s en chimpansees minder dan 2% genetisch verschillen van de mens? Weet jij dat sommige zoogdieren menselijke eigenschappen hebben, zoals het herkennen van een stip op het voorhoofd in een spiegel? Of zelfs een besef hebben van dood, zoals het apenjong Flint, die stierf uit verdriet door het verlies van zijn moeder Flo, in de film van Jane

Goodall? Wist jij dat niet het *genoom*, - het totaal van erfelijke eigenschappen, bepaalt hoe de ontwikkeling van een organisme verloopt, maar de *cel*, en dat met name in wisselwerking met de omgeving? In de *embryologie* beginnen alle diersoorten hetzelfde. Uit hetzelfde genoom kunnen zich dus blijkbaar verschillende levensvormen ontwikkelen! De omgeving bepaalt hoe de ontwikkeling van een organisme verloopt. Niet het DNA zelf vormt de essentie van het leven, maar het feit dat DNA een werktuig is voor informatie, en juist de cellen communiceren informatie met elkaar: wat is in deze of gene omgeving het meest levensvatbaar?’

‘Je hoeft niet zo te schreeuwen hoor, ik luister’ moppert Schuwe.

‘Ik denk dat er niet voor niets in de literatuur vaak over Het Licht wordt gesproken. Cellen kunnen met elkaar corresponderen via fotonen, licht dus, en zo informatie aan elkaar doorgeven. Planten, maar ook dierlijke organismen blijken licht uit te zenden. Augurkenkiemen die vitaal zijn zenden veertigmaal meer licht uit, dan dezelfde dode kiemen.’

‘Ik begrijp goed dat jou een Licht is opgegaan?’ brompot Schuwe.

‘Buitenlichamelijk is er sprake van een gezamenlijke aanwezigheid van immaterieel

bewustzijn, dat zich ontpopt in etherische, efemere essences, levensvormen. Een levensvorm bevat licht/ fotonen. Via een infraroodcamera is aangetoond dat de fotonenstraling correspondeert met de meridianen, bekend uit de acupunctuur.'

Filos schetst wat hij nu wil uitleggen tevens met zijn handen, die hij ineenstrengelt, dan balt als vuisten en die zich dan weer langzaam openen. Al met al een pantomimisch goochelspelletje.

'Net zoals Goethe het oog ziet als resultaat van de werking van het licht, ontstaat leven, d.w.z. *zintuiglijkheid*, iets met zintuigen, omdat de fotonen trillingen, licht, geurtrillingen, enz. omvatten. Die levensvorm noem je ook wel etherisch, omdat het een immaterieel proces is. Bewustzijn organiseert zich op 4 niveaus via fotonen in een of andere levensvorm:

ordening

informatie die ervoor zorgt dat materie leven kan

water

ook informatiedrager, maakt stofwisseling mogelijk

licht

informatiedrager

warmte

is energie en draagt rood licht als informatie

Buiten ons lichaam zijn bewustzijn en een of andere levensvorm gezamenlijk en gelijktijdig aanwezig. Let wel, het ene veroorzaakt niet het andere, ze zijn *synchroon*, spiegelbaar.'

'Jij denkt serieus dat je bewustzijn kunt hebben zonder lichaam, althans zonder hersenactiviteit?' hinnikt Schuwe.

'Bij een *BDE*, een bijna-dood ervaring, waarbij er van hersendood sprake is, kunnen buitenlichamelijke herinneringen toch in het geheugen worden opgeslagen. Zonder de vertragende en remmende tussenkomst van de hersenen blijkt er juist sprake van een verhoogd bewustzijn en extra heldere ervaring die zich opmerkelijk scherp laat herinneren. Er zijn ook voorbeelden te over van lichaamsuittredingen. En wat denk je van fantoompijnen, pijn in een afwezig lichaamsdeel? Conclusie: je kunt dus iets bewust waarnemen, ook zonder lichaam.'

'En hoe zit het dan met de dood?'

'Ik beschouw de wereld van de droom als de tussen-werkelijkheid van de dood. Het is mijn veronderstelling.'

'We worden zelfs in het hiernamaals dus opnieuw met raadsels opgescheept' kankeraart dr. Schuwe.

'Als het raadsel van het leven opgelost zou zijn, wil je niet langer leven, zo saai is dat natuurlijk! En

ben je eenmaal dood, wat is daar dan aan, zonder raadsel?’ orakelt Filos.

‘Daar heb je wel een punt mee’ grimlacht Schuwe voor het eerst.

‘Hoe bent u aan uw *eindje* gekomen, dr. Schuwe?’

‘Ach, beste Filos, ik houd het tot slot maar zo kort mogelijk. Ik ben een wrede dood gestorven. Over cellen gesproken, die maakten er in mijn geval een potje van. En het managen van de reacties op mijn verschrikkelijke ziekte, was minstens zo intensief als die verschrikkelijke ziekte zelf. In elk geval is het nu dus goed zoals het is. Laten we het daarbij laten.’

Donkerslag

| - -

22 Filos jr.

Filos komt op met een kruiwagen, hij zet de kruiwagen neer en gaat erin zitten. Het kleinzootje van Filos, 4/5 jaar, komt op. De jongen blijft achter de kruiwagen staan en begint zijn grootvader te ondervragen. Hij heeft engelenvleugels.

‘Wie is de mens? Wie ben ik? Wie ben jij? Wat doe ik hier? Waar komen wij vandaan? Waar gaan wij naar toe? Wat zal ik doen?’

Filos begint zachtjes te zingzeggen:

je kan bouwen met hout, kan bouwen met leem,
kan bouwen met steen, kan bouwen met staal,

je kunt metselen, kunt pleisteren, kunt schilderen,
kunt timmeren,

je legt water aan, legt elektra aan, legt riolering
aan, legt verwarming aan,

je kan antiek verkopen, kan boten verkopen, kan
huizen verkopen, kan kastelen verkopen,

je kan ondernemen, kan rekenen, kan beleggen,
kan je verrijken,

je kan acteren, kan regisseren, kan musiceren,
kan filmen,

je kan voelen, kan liefhebben, kan opvoeden, kan

denken,

je kan dromen, kan dichten, kan schrijven, kan
filosoferen,

jij redt je wel'

De jongen strekt zijn armen wijd uit, als een
molenwiek. 'Ga ik allemaal doen.'

Hij klappert hevig met zijn engelvleugels.

'En ik wil ook vliegen.'

Donkerslag

23 Brownie

Oorverdovend getrommel, er komt een Afrikaanse drumband met djembés op, in schitterende traditionele kostuums. Het dreunende ritme is indrukwekkend strak en de performance adembenemend. De hoofdman is getooid met een leeuwenkop en is prachtig beschilderd en draagt diverse indrukwekkende krijgersattributen, zoals een speer, een langwerpige schild en op de rug een houder van koeienhuid met ongetwijfeld giftige pijlen. Voeten roffelen, trommels daveren, ogen fonkelen. We krijgen een woeste overweldigende krijgsdans te zien van de hoofdman die langzaam in trance raakt. Er wordt gegild en geroepen, oorlogskreten, demonisch gelach, geblaas op fluitjes.

Boven alles uit klinkt geitengemekker.

Mars is ongemerkt opgestaan, dit moet de dode Brownie zijn. Over de band raast diens onsterfelijke stem voort als een rivier, met watervallen, stroomversnellingen, verbredingen, nooit hetzelfde, begeesterd.

‘..dans, dans, dans, met ons, ..onze dodendans
,,het Mes herinner ik mij.. het Mes...het bloed dat
uit mij wegvloeide...het Mes.. ..bloed dat zo rijkelijk
stroomde.. ik herinner mij hoe ik met die rode
stroom mee van de Afrikaanse hel in de westerse

hemel kwam.. bij de geiten, de mannen, de vrouwen.. wij zijn gelukkige mensen.. dans, dans, dans, met ons.. onze dodendans.. de geiten, de mannen, de vrouwen..144 miljoen mensen.. alleen al in Nigeria, het land van de toekomst.. dat zijn wij.. de geiten, de mannen, de vrouwen.. wij zijn jullie voorvaderen.. wij hebben geschiedenis..net als jullie.. dans, dans, dans.. wij, de geiten, de mannen, de vrouwen.. wij zullen ons verheffen.. Europa luister.. praten, praten, praten.. luister naar ons.. alleen maar luisteren..jullie geld hoeven wij niet.. wij kunnen ons redden.. wij lachen elke dag dat we leven..wij zijn gelukkig.. zelfmoord kennen we niet.. als bij ons iemand geestesziek is wordt hij opgevangen in de gemeenschap.. wij helpen hem om de kwade demon op de vlucht te jagen.. luister.. alles is geest.. de riviergeest.. de berggeest.. de god van de zee.. de geiten, de mannen, de vrouwen ..dans, dans, dans.. Mars, jij wurgde mij, maar niet mijn geest.. de algeest.. die geest is bij ons.. altijd.. iets doodnormaals.. die is lichamelijk..is zintuigelijk..is energetisch..is iets dat vanzelf bestaat.. wij denken niet.. wij voelen alleen maar.. wij zijn er.. wij zijn zelf geesten.. wij zijn zelf goden.. dans, dans, dans, onze dodendans.. ons lichaam is ons voertuig..is onze leidraad.. onze antenne.. ons huis.. onze tempel.. ons oog, soms het boze oog, waarmee we de demonen zien.. dans, dans, dans, onze dodendans.. hier ben ik dan.. levend en wel.. jij doodde mijn lichaam, en ik

het jouwe.. dans, dans, dans, Mars.. onze
dodendans.. jullie houden de grenzen dicht.. maar
zullen ook sterven, uitsterven.. wij de geiten, de
mannen, de vrouwen, de kinderen.. wij zijn met
miljoenen.. wij zijn de toekomst.. de wereld komt er
anders uit te zien.. dans, dans, dans, Mars..
dodendans.. omgekeerd kolonialisme.. wij zullen
jullie bekeren tot het leven.. de dood betekent niets
voor ons, dagelijks zijn we dood.. sterven is onze
tweede natuur.. wij lachen erom.. niets is er dat
ons tegen zal houden.. wij kennen alleen maar het
leven, en dood.. ons bloed stampet door onze
aderen als een woeste rivier die zich een weg
baant door de schlucht van ons bewustzijn..
praten, praten, praten.. grenzen bestaan niet.. die
zitten tussen jullie oren.. de aarde is van iedereen..
hier komen wij.. wen er maar vast aan.. we zullen
jullie overspoelen.. wij zijn onstuitbaar
..onoverwinnelijk ..probeert ons maar tegen te
houden met je tariefmuren ..probeert maar te
ontsnappen aan onze oerkracht.. dans, dans, dans
..onze dodendans...de geiten, de mannen, de
vrouwen.. come on, Mars.. vecht met mij.. op leven
en dood.'

Intussen is Mars, geïnfecteerd door het martiale
Afrikaanse ritme van de enige vriend die hij ooit
had, ook aan het bewegen geslagen, dansend op
het onontkoombare gedender van de trommels,
laat hij zich steeds meer meeslepen in Brownies'

trance. Ook de andere gasten houden zich niet langer in en dansen temidden van de trommelaars een swingend dodendansje rondom de twee kemphanen.

Lichtshow!

De navolgende sequens is een stijlbreuk.

Hanengevecht.

Het gebeuren ziet er uit als een *wargame*. Brownie daagt Mars uit door hem een paar irritante speldenprikken te geven met zijn speer, Mars heeft zijn virtuele helm opgezet en een lichtgevend zwaard uit zijn schede gepakt, en zo ontrolt zich al snel een vrij gevecht van man tegen man, waarbij geen van beiden vooralsnog aan de winnende hand is. Het gevecht wordt op de voet gevolgd door de omstanders, die een piste rond de beide kemphanen hebben gevormd. De trommelaars zwepen de vechtersbazen op in een gevecht op leven en dood, zoals vroeger bij de gladiatoren. Geabstraheerd. Spectaculair.

Allengs raken ook de toeschouwers slaags met elkaar. Overal zien we nu de als het ware virtuele personages in een oorlog van allen tegen allen naar primitieve wapens grijpen. Men begint elkaar uit te moorden, als in een horrorfilm ontstaat er een verschrikkelijke *genocide*, de een wordt met

een vork doodgestoken, de volgende met een mes, een derde krijgt een lepel in zijn strot geduwd en stikt erin, eentje wordt met een kromme vleeshaak in zijn nek geslagen, een ander wordt gewurgd, er wordt iemand door een groepje met stokken doodgeslagen, elders wordt iemand dood geschopt, overal zien we *special effects*, waarbij er bloed in de rondte spuit.

Guernica, een absurdistische uitvergroting van tomeloos geweld, het elkaar doden alsof het om een computerspelletje gaat. Fascinatie.

Vervreemding. Verveling.

Over de band klinkt de slotmuziek uit de Mattheus Passion.

Heel langzaam wordt het donker, terwijl het bloedbad gewoon doorgaat.

Bachs' vergeestelijkte muziek daarentegen klinkt luider en luider.

O Haupt voll Blut und Wunden, Voll Schmerz und voller Hohn, O Haupt, zum Spott gebunden Mit einer Dornenkron;

O Haupt, sonst schön gezieret Mit höchster Ehr' und Zier, Jetzt aber höchst schimpfiet: Gegrüßet sei'st du mir!

24 Jopie Doerak

Stilte. Het Feest van de Dood loopt ten einde, lijkt het wel. Er heerst algeheel grote verslagenheid en diepe berusting onder de feestvierders. Moe gezopen, uitgesnoven, leeg gedanst, speelt het orkestje een trage *medley* voor de uitgeputte gasten, die tegen elkaar hangend nu schuifelende pasjes maken, als poppen, ineengestrengeld met een willekeurige partner, dat verzacht de pijn tenminste iets van zoveel, teveel dood. Gelatenheid, apathie, overgave.

Er komt een woesteling op, een gigantische dikzak met een rossige baard en een vlamme blik, typisch iemand die in zijn eentje de wereld wil veranderen. Vettige en morsige uitstraling. In trainingsbroek met hier en daar een klodder oud snot, stinkend naar rook als een schoorsteen in een crematorium, houdt hij zijn opruiende verhaal, probeert zichzelf en daarmee de gasten op te zwepen tot grote hoogte, maar niemand is klaarblijkelijk meer echt geïnteresseerd.

Werkelijk niet te houden, mitrailleert deze profeet met de veelzeggende naam Jopie Doerak echter in een moordend tempo zijn teksten vanachter een microfoon. Alleen Filos, als oude idealistische? anarchist, stelt hem belangstellend nog een paar vragen. Doerak krabt zich uitgebreid in zijn kruis.

‘Hey, mijn naam is Jopie Doerak. Wat is er met de wil van het volk gebeurd? Wat zijn de werkelijke waarden zoals wij die zelf willen formuleren? Wij denken allemaal vrij te zijn, maar er wordt *voor* ons gekozen. Ook voormalig links heeft zich de afgelopen jaren met huid en haar uitgeleverd aan de neoliberale fundamentalistische ideologie: het marktdenken als de oplossing voor alle problemen. Er is geen sprake van dat dit kapitalistische gebouw te reviseren zou zijn. Het gebouw moet echt tegen de vlakte, er zal opnieuw gebouwd moeten gaan worden. Hoe? Links staat nu ideologisch met volstrekt lege handen. Als vanouds springt nu het neofascisme in dat gat.’

De feestgangers hebben iets beters te doen.

‘Doerak, wat goed man, jij denkt als een van de weinigen nog dat je die open inrichting, die waanzinnige wereld van ons, echt kan verbeteren? Heel benieuwd hoe dan!? Vertel snel verder, amice!’ roept Filos.

‘Behalve het onderbuik erfgoed dat in Nederland teruggaat tot Jan Steen, hebben we gelukkig ook nog andere tradities. De enige denkstroming die niet in de valkuil van hiërarchie vervalt is wat dat betreft: het anarchisme. *Ana-archos*, dat is Grieks voor: zonder gezag. Niemand kan iemands baas zijn. Het grote sociale verband tussen mensen is het uitgangspunt. Weg met de uitbuiting door de

1% have's, wij zijn de 99% have-nots. Het uitbannen van de armoede is de allereerste prioriteit. De tien rijksten bezitten net zoveel als tien miljard mensen samen. Onvoorstelbare ongelijkheid!

‘Dus?’ vraagt Filos

Geen reactie. Doerak vist eerst maar es even tussendoor wat oorsmeer uit zijn linkeroor.

‘Dus? Solidariteit nieuw leven inblazen!’

‘Jezus, kerel, kom je echt weer met die ouwe lulkoek aanzetten?’ roept ‘n disgenoot giftig.

‘Het onafhankelijke vrijdenken zal een tegenopstand dienen te realiseren. Domela Nieuwenhuis, Arthur Lehning en Anton Constandse, wij hebben een rijke traditie van theoretische anarchist, er is nog volop anarcho gedachtegoed aanwezig.’

‘Allemaal jeugdhelden van mij, hoe is het mogelijk, man, man, ik ben een en al oor!’ roept Filos enthousiast, terwijl Doerak zijn neus z’n wekelijkse schoonmaakbeurt geeft.

‘Er is een wereldwijde rehabilitatie van het politieke systeem noodzakelijk. Er wordt steeds gerept van vrijheid en democratie, maar voor wie? Democratie kent een schijn van redelijkheid, maar zit totaal

verstoep. We verlaten ons in NL op 150 specialisten, parlementariërs, zo hoeven we namelijk zelf niet meer na te denken. De meerderheid beslist, dat is dus 75 + 1, de minderheid is dus bijna net zo groot als de meerderheid. Een getalsmatig en uiterst primitief systeem van evenredige vertegenwoordiging.'

Doerak likt tijdens dit verhaaltje paar maal zijn besnotte vingers af.

'En we weten allemaal hoe ontzaglijk grote geldbedragen een beslissende rol hebben gespeeld tijdens verkiezingen in the States, en waar dat helaas toe geleid heeft. 'n Fascist aan het hoofd, het kan zo maar in een democratie, ook in NL.'

'Man, houd even je kop, ja! Ik ben het zat!' Men heeft hier echt geen zin in.

'Gelukkig kunnen we nog steeds in de oppositie gaan' oppert Filos geduldig. Doerak krabt intussen zijn oksels.

'Oppositie voeren is prima. In een volwaardig politiek systeem moet kritiek niet alleen uitgeoefend kunnen worden door een minderheid, maar door allen die samen naar de beste oplossing voor allen zoeken. Ons politiek systeem werkt met partijen, dus met groepsbelangen, en niet met het belang van het geheel van mensen.

Parlementaire fracties zijn applausmachines, men kan nooit zijn persoonlijke inzicht volgen. Wat wij nodig hebben is een *universele utopie!*

‘Utopie, ja hoor het zal!’ De gasten willen lallen en schallen.

‘Helemaal eens, Doerak. Ik durf zelf het woord utopie nauwelijks meer in de mond te nemen’ brengt Filos onverstoortbaar in.

‘Niet weer ideologieën hee!’ roept iemand. Doerak heeft er behoefte aan zich eens even goed in zijn bebaarde nek te krabben.

‘Utopisch denken is de enige reële optie om een wereld te creëren zonder angst en terror. Het gaat om fundamenteel respect voor iedere wereldburger. De calculerende burger is een achterhaald concept. Het ongebreidelde kapitalisme dient aan banden te worden gelegd. Altruïsme, survival of the kindest, vanuit het besef dat wij afhankelijk van elkaar zijn en van de wereld waarin wij leven. We kunnen stuk voor stuk pas vrij zijn in relatie tot alle anderen. Daarom moeten we een volgende stap durven nemen.’

‘En die is?’ vraagt Filos op het puntje van zijn stoel. ‘Kosmische solidariteit.’

Doerak laat een heel harde scheet. ‘Solidariteit? Wat is dat ook weer?’ roept een disgenoot.

‘Kun je dat soms ruiken?’ vraagt een andere grapjas.

‘Overal *sociocratie* establishen, een systeem van *consensus*, oftewel onderlinge overeenstemming. In combinatie met het principe van geen bezwaar. Het wil zeggen dat belangengroepen, in casu hun vertegenwoordigers, net zolang met elkaar doorpraten, totdat men het eens is en overeenstemming heeft bereikt. Ook gaan we ervan uit dat wanneer iemand niet deelgenomen heeft aan het politieke debat, men dan geacht wordt het eens te zijn met hoe de zaken er nu voorstaan, dan wel zullen verlopen. Men kan het dus - zo men wil - overlaten aan hen die zich met een bepaalde zaak op een bepaald moment bezighouden (*geen bezwaar*).’

Doerak heeft te veel knoflook gegeten en laat nu als een profi *petomaan* zijn verfrissende versie van de Negende van Beethoven horen.

‘Er wordt niets opgelegd, het moet dus zoveel mogelijk vanzelf gaan?’ vraagt Filos die twijfelt.

‘Het sociocratisch model laat het individu - wanneer hij of zij dat zelf tenminste wenst, aan bod: en zijn belang, en de belangen van de groep tellen, (dus geen *of-of*). Deze nieuwe vorm van besluitvorming is bruikbaar voor alle mensen van allerlei geloof en overtuiging. Sociocratie eist geen

eenstemmigheid, maar geeft een ieder juist de mogelijkheid tot een beargumenteerd nee.

Het kiessysteem werkt van onderaf, met kringen, autonome groepen, die zelf hun vergaderingen houden. De besluitvorming komt dus van onderaf tot stand dankzij ieders inbreng, op vrijwillige basis. De samenleving zal uiteindelijk gehoorzamen aan de door mensen zelf gemaakte afspraken en regels, waar allen zich mee kunnen verenigen, middels 'n organisch rechtssysteem.'

De disgenoten blazen onderwijl allemaal als gekken op hun handen om zoveel mogelijk het geluid van Jopies' scheten na te bootsen.

'Hoe kun je die besluitvorming van onderen naar boven toe verder organiseren?'

Doerak punnikt nu wel erg veel in zijn kont.

'Wanneer iemand in een bespreking het spontaan opneemt voor een ander, vooral wanneer dit moeilijkheden voor hemzelf betekent, maakt dit vaak een diepe indruk. Dit soort mensen zullen, in geval van problemen, als vanzelf als vertrouwenspersoon worden gekozen, en als vertegenwoordigers fungeren van de kringen in besprekingen van een hogere orde (die overigens regelmatig wisselen qua samenstelling).'

Doerak buigt zich voorover om enige papieren te pakken. Zijn bilnaad is nu duidelijk te zien, inclusief

verse bruine remsporen. Gejoel. Het elastiek van zijn broek blijkt ondeugdelijk. Hij trekt hem onhandig op.

‘Het consensus beginsel zal geoefend moeten worden. De uiterst idealistische Kees Boeke heeft hier als onderwijzer en leraar heel wat ervaring mee opgedaan. In de opvoeding zal worden toegewerkt naar het tonen van initiatief, het zelf nadenken ten behoeve van het geheel, het leren verantwoordelijkheid te dragen voor een groep, ook in colleges met een wijdere reach.’

De broek valt nu alsnog ineens van Jopies kont. Gelach.

‘Het is dus geen systeem waarbij iedereen over alles gaat meebeslissen?’ vraagt Filos voor de zekerheid.

‘Koelere zeg! De wereld verbeteren! Nu even niet, okay?’ roept een disgenoot ongeduldig.

‘Begin eerst maar es bij jezelf! Poepzak!!’

De meute feestgangers is volledig uitgeteld, sommigen liggen met hun hoofd op de armen aan tafel, anderen hangen tegen elkaar, of liggen languit op de grond, het Feest dreigt als een nachtkaaars uit te gaan. Filos gaat desalniettemin de disgenoten een voor een langs en deelt hier en daar pamfletten uit. Jopie Doerak gaat ijzeren-

heinig door, hoe dan ook, ook al ontstaat er achter hem een soort Poolse landdag, waarbij de gasten elkaar met de nodige felheid bijkans in de haren vliegen.

‘Het gaat om gelijkwaardigheid, die binnen kringen dient om grenzen vast te stellen waarbinnen *en* elk individu, *en* de groep het beste functioneert. Die grenzen worden ook wel *toleranties* genoemd. In sociocratie kan een enkeling zich tot het uiterste doen gelden, terwijl tegelijk steeds het belang van het individu zal worden afgewogen tegen dat van de gehele gemeenschap, in volmaakt evenwicht. Mensen zullen zelfs bij de grootste meningsverschillen beseffen dat zij een verenigd doel najagen, dat er een *synthese* mogelijk is. Als mensen maar niet hun tijd verdoen met elkaar de tent uit te vechten, maar hun energie gebruiken om zoveel mogelijk samen te werken. Eerst in kleinere kringen, daarna in steeds grotere.’

De onderbuik werkt op volle toeren. Mars is intussen op tafel gaan staan en heeft zijn broek laten zakken. Hij heeft tijdens deze laatste sequens van Doerak een grote bruine weten te draaien. Hij veegt uitgebreid zijn kont af met een van de pamfletten, en kijkt triomfantelijk om zich heen. Filos schudt heftig zijn hoofd, ten teken dat hij het er helemaal niet mee eens is.

‘Tot slot, oh goede Doerak, hoe zag jouw

verscheiden *naar gene zijde* eruit?’ Filos geeft het niet op.

‘Ik heb mijzelf in brand gestoken op de trappen van de ECB, de Europese Centrale Bank, terwijl ik stapels pamfletten de lucht ingooide met de dwingende eis voor een volledig nieuw, d.w.z. rationeel financieel stelsel, dat eindelijk *digitaal* een eind maakt aan de verschrikkelijke onrechtvaardigheid in de wereld. Ik brandde als een fakkel, want ik had vooraf flink wat *spareribs* gegeten.’

Het wordt ineens doodstil.

Jopie smijt nogal chagrijnig de stapel pamfletten de zaal in. Filos helpt hem, met een onverzettelijkheid die hem siert.

-- --
-- --

25 De Koning

‘Hahaha. Biertjeeeee!? Ben ik hier goed voor het Feestje van de Dood? Hihhi. Potver-domme, wat heb ik lopen zoeken, zeg, hee! Wij Oranjes, zijn ook niet de snuggersten natuurlijk. Hoewel.. Wij bezitten als familie nu nog ca 20 miljard, ’t kapitaaltje is een beetje erg fors gedaald, omdat de Koninklijke Olie nogal gedaald is in prijs.. he.. haha. Belasting betalen vinden wij niet nodig, nog nooit heeft iemand van de familie ook maar een cent betaald, knap toch? Mijn oma, Juul, heeft het ooit bij premier Marijnen voor elkaar gekregen dat alle paleizen door de Staat werden overgenomen, en daarmee het onderhoud. De smoes was dat de Oranjes anders te veel inteerden op hun vermogen. Dat scheelde me toch een slok op een borrel! We kregen wel het eeuwigdurend gebruiksrecht! Wat is dan het verschil met eigendom? Hahahahaha! Je moet toch maar durven. Hohoho.. proost jongens, wat gezellie hier. Biertjeeeee!! Huh.. Mars? Jij hier, gast?!!! Wow!! Wat zie jij nog altijd bruin?! Ouwe reus, hoe is het met jou, nog altijd even strijdlustig? Kom!!! Voorwaarts, Mars!’

De Koning loopt gearmd, - even samen marcheren met Mars, leuk! - heen en weer over het voortoneel.

‘En hoe mijn moeder dat wrakke zeilbootje, *De*

Groene Draeck jaarlijks weer voor drie ton een verfje liet geven, om je dood te lachen.. hihhi. Ja beste mensen, wij benne een koningshuis van zakkenvullers, zolang het kan gewoon doorgaan om dat domme volkje van de Lage landen als citroenen uit te knijpen, *why not?* Zij buigen allemaal als knipmessen voor ons, het lijkt Noord-Korea wel joh! Hahaha, om je dood te lachen. En Republikeinen? Oehoe, is daar iemand? Ik zie of hoor ze niet, jullie wel?

O ja, och, ik ken d'r eentje, hihiiii. Ik heb wel eens een blogje van een zekere Filos in het Financieel Dagblad gelezen dat wij een familie van nazi's waren, en dat Zorregieta een oorlogsmisdadiger is, en dat Prins Bernard, die schat van een ouwe opa van me, dat die prachtkerel zo'n verschrikkelijk corrupte figuur was, die niet alleen *world wide* in de rondte neukte, maar die ook bikkelhard grote bedrijven een financieel pootje uitdraaide hehehe, totdat Jopie den Uyl hem van de troon wou wippen...hahaha, toen hep mijn moeder Beatrix, - die trouwes nog door Kees Boeke is opgeleid -, gezegd tegen Jopie: *as jij dat doet dan wor ik geen Konegin*, en ja hoor daar ging onze dappere sociaalist overstag, want dan zou het hele volk in opstand zijn gekomen. Slappe lullo!

De Koning schudt op en neer met zijn bierfles en spuit hinnikend eens even lekker wat in de rondte.

‘O ja, bij de Kroning was er weer een akkefietje met die Filos. Je moet weten, drie minuten voordat ik die kroon op mijn harses kreeg werd er anoniem een bom gemeld, we hadden een half uur om de Nieuwe Kerk te ontruimen, aldus de AGVD. Een opgewonden activist had zelfs de naam van de actiegroep door de telefoon geroepen: *Orlando Furioso*. Eenmaal nagetrokken bleek het toch weer die ouwe lul van een Filos te zijn, nu vraag ik je! Samen met die waxinelicht-werper waren er dus in het godganse land nog godbetert twee verwarde personen over die tegen het Koningshuis zijn, doen wij als familie aan goede *public relations* of nie hee? Maar ik ging dus wel mooi de lucht in, in de armen van mijn Maxima ging ik helemaal door het dak, samen met de hele familie, op zich een mooi spektakel hoor. Echt wel! Oranje booooooooooooooven... Bierrrtje!? Zeg, wat een vreselijk copieuze *party poopers* hiero, jullie halen straks toch wel weer allemaal de broekriem aan? Hahaha. Kenne wij tenminste weer ff fange!! Ja?! Willem Helmus vaaaan Nassouuuuuwe.. okay.. zeg piepels! Wat mot ik nou verder nog doen, door het lint gaan zeker? WOEHAHAHA!!!!!!!’

De Koning houdt een enorme schaar bij een mooi oranje lint. ‘Ik verklaar hierbij het Feessie van de Dood voor algeheel geopend...jippie! Hihhi.’ (*hik*)

Mis dus! Er gebeurt niets. En nog weer een keer mis! De Koning kijkt de zaal in, zo dom mogelijk

gnuivend. Dan, hysterisch hinnikend, buigt hij zich voorover en eindelijk weet hij het lint door te knippen. Enorm gejuich, maar het bliksemt ineens en over de band klinkt een reusachtige donderslag. Het begint goudstukken te regenen in de zaal! Hevig geschrokken dondert de Koning met biertje en al achterover, zijn korte beentjes trappelend in de lucht.

Homerisch gelach.

-- --
-- --

Epiloog

Een verschrikkelijk soort kosmische muziek met een duidelijk primitieve, alles en iedereen doordreunende mechanische beat vult de ruimte. Het is de spirituele reliquatsch van een of andere Duitse metal band, die zo hard door merg en been gaat dat zelfs de geraamtes op de tribunes in de zaal het op een rammelen zetten. Hallucinaties doen hun intrede. Een groep reuzevleermuizen stijgt op vanonder de tafel vandaan, en hangt, luid piep- end en krijsend en wild fladderend, even later ondersteboven in de nok. Op het grote achterdoek verschijnen talloze beelden van slachtpartijen en natuurrampen, in een moordende montage genadeloos geassembleerd en geprojecteerd als de ultieme film over de dood van alle mogelijke levende wezens, tot en met foetussen aan toe. Uit de nok komen de een na de ander stukken vlees naar beneden zeilen, zoals paardenhoofden, koeienkoppen, varkenskoppen, even later regent het talloze gevilde kippen en kalkoenen. Nietsontziende beelden van aanslagen en van genocide. Onafzienbare rijen met doodskoppen. Hoofden op stokken gespiest. Gruwelkabinet. De dood als alles en iedereen verslindend monster. Spookhuis vol beenderen. Uit de nok komt een gigantisch geraamte van een dinosaurus naar beneden zakken, terwijl deze als een trekpomp ongemerkt meebeweegt op de snoeiharde metal

muziek.

Meer en meer verliezen de deelnemers aan dit Feest van de Dood zichzelf in een laatste dolle dodendans. In volledig delirium ontstijgen zij hun lichamen, verworden tot geest.

Filos, de magiër, is op de tafel geklommen en danst als een sjamaan, geheel in trance. Ook Lava heeft zich naast Filos op de tafel geïnstalleerd. Beiden zijn naakt, en torenen hoog boven de anderen uit op hun cothurnen. Lava gilt het uit terwijl zij barensnood suggereert. Zij perst en poept kinderen naar buiten alsof het niks is. Filos heeft zich achter Lava begeven om een onafzienbare reeks babypoppen tussen haar wijd gespreide benen de zaal in te gooien. Elke pop geeft hij een naam mee. Ook de andere gasten zetten het op een ongecontroleerd en spastisch bewegen, gooien hun kledingstukken van zich af en hier en daar beginnen zich orgastische taferelen af te spelen. Links voorop het podium is de geitenman driftig een geitje aan het neuken, terwijl zijn vriendinnetje - met ogen op stokjes en de kop van het geitenbeestje tussen haar gespreide benen, toekijkt. Rondom Lollipop heeft zich een groepje mannen verzameld die zich stuk voor stuk naakt staan af te rukken, terwijl Lollipop hen een voor een afzuigt. Overal waar we maar kijken zien we de meest helse taferelen. Er ligt iemand naakt op een bok vastgebonden die

toegetakeld wordt met de zweep, een ander valt bungelend uit de nok, zijn hoofd in de strop, weer een ander giet kokende olie in het oor van zijn slachtoffer, vier personen trekken om het hardst aan de armen en benen van een armzalige om deze, - ook al schreeuwt hij nog zo hard, te vierendelen.

De helse muziek stopt, hemelse muziek klinkt: 't huisorkest zet zijn beste beentje voor en begeeft zich over het gangpad de zaal in, Filos voorop, die het publiek uitnodigt mee te komen, het podium op. Meer en meer deelnemers verschijnen plotseling als bij toverslag op het podium. Parende geraamtes, zwelgende vogelseks, klapzoenende vissenparen. Er doen zeker duizend carnavaleske figuranten mee! Overal waar men ook kijkt spelen zich de meest wellustige tafereeltjes af. In de hoek beklimt een mannetjesgiraf een olifantenwifje. Bijenvolken zoemen als gekken in hun draaikolken. Walvissen wentelen zich in de rondte met een imposante slag van hun staart en blazen torenhoge fonteinen van vreugde de lucht in. Een legertje bonobo's doet aan de lopende band aan groepsseks onder de bezielende leiding van Frans de Waal en zelfs Filos' gasten op dit Feest van de Dood doorbreken taboes en likken elkaars kont of die van een aap. Je ziet in elk geval duidelijk hoe de evolutie in zijn werk gaat.

Dan klinkt het Tibetaans getingeltangel en

verzamelen alle deelnemers aan het feest zich in een finale polonaise. Dwars door de zaal over het gangpad sliert men heen en weer, blij zingend, sommige verhitte toeschouwers sluiten zich aan bij deze geëxalteerde stoet van uiteenlopende schepselen. En voort gaat het, in een bonte parade, zwierend langs de rijen met geraamtes die enthousiast in hun handen klappen. Eenmaal retour op het podium eindigt de intussen ongeneerd poepende en piesende hysterische massa in een laatste vreugdevolle reidans, sneller en sneller draait het in steeds kleinere cirkels in de rondte.

Tenslotte liggen alle feestende personificaties van Filos giebelend over elkaar heen te kronkelen, als een hoop lillend vlees, de lichamen sidderen en beven, alsof het om de geboorte gaat van een geheel nieuwe soort, met zo talloos vele bonkende harten en liters bloed dat rijkelijk stroomt door veelsoortige aderen, adem die door al deze uiteenlopende lichamen ritmisch rondgepompt wordt, geesteskrachten die als bliksemschichten door al die grillige hersenpap via synapsen rond knettert in de vleesmassa, tja, soms laat de evolutie het werkelijk even op zijn beloop, wat ervan komt, komt er.

Totdat het geluid van een straaljager die door de geluidsbarrière breekt, alles en iedereen overstemt. Is dat niet Antoine?

Eindelijk wordt het doodstil.

Filos is als enige op de tafel rechtop blijven staan in de molenwiekhouding en staart eerst nog met wijd open ogen een tijdlang de zaal in. Hij heeft zichzelf als een derwisj in trance gedanst en is op rituele wijze als een enkelvoudig molecuul uit zijn lichaam weggeschoten, rondtollend om zijn eigen as, het heelal in, nu keert hij langzaam weer terug vanuit het universum, terug in zijn zo wrakke-mikkige lichaam. Hij debiteert zo zacht mogelijk fluisterend en soms bijna onverstaanbaar, zijn teksten met behulp van een draadloze microfoon, en spreekt nu alleen nog tegen zijn Lava die als een zielig hoopje voor hem ligt.

‘Ik ben jou mijn *never ending story* nog verschuldigd. Ja, ik heb getracht mijzelf te doden. Ik wilde weloverwogen een einde aan mijn leven maken. Ik had een beker vol pillen geslikt, voldoende om een olifant te vellen. Maar jij, Baby Doll, hebt mij de volgende dag gevonden en ik ademde nog steeds. Jij hebt de ambulance gebeld. Ik heb daarna drie weken in coma gelegen. Ik wilde zo graag dood. Ik had te veel ondragelijke lichamelijke zenuwpijnen. Ik was te verdrietig over deze rotwereld, die een paradijs zou kunnen zijn voor iedereen. Ik was te boos omdat mensen zulke engelen en monsters tegelijkertijd zijn. Waar komt die vreselijke gemankeerdheid van de menselijke soort toch vandaan, waardoor wij al het lijden in

deze wereld nooit een plek zullen weten te geven?
Wat is dat voor een mislukt schepsel, dat zijn titel
mens niet verdient, nooit waar weet te maken,
failleert in zijn bestaan als soort?’

Hij neemt zijn vrouw, de dode Lava, in zijn armen.

‘Wou ik mij zelf offeren? Is dat het? Wordt er dan
pas geluisterd naar wie je werkelijk bent? Moet je
eerst bloed zweten in Getsemaneh en jezelf aan
een kruis nagelen, voordat men begrijpt waar ik
het over heb? Waarom willen we de ander
verslinden? Martelen, levend koken, onthoofden,
spiesen, mitrilleren, de keel afsnijden, doden?
Ook in onze gesprekken? Lava, mijn lief! Hoor
naar mij! Waar komt al dat geweld in ons
vandaan? Hoe komen wij zo misdadig? Waarom
geven wij niet alles weg? Waarom verzwijgen wij
zoveel onrecht? Waarom verzetten wij ons niet
tegen deze maffiose wereld van stinkende
rijkaards, die de massa’s als citroenen uitknijpen?
Waarom geen bom geplaatst onder het perfide
financiële systeem? Waarom blazen wij niet alles
op? Waarom hebben wij ons neergelegd bij de
harde feitelijkheid van deze wereld die een
paradijs zou kunnen zijn en die voor de meesten
van ons zo’n hel is?’

Hij kust haar koude lippen.

‘Hoe kon ik zoveel van jou, mijn Lava, houden?
Hoe kon ik zoveel van al mijn zoons houden? Hoe

kon ik zoveel van al mijn kleinkinderen houden?
En toch wilde ik mijzelf doden! Was 't het
verlangen naar een utopische wereld waar alles
opgelost is? Hoe ziet zo'n wereld van het
uitsluitend Goede er dan uit, als een zoveelste
dagelijks reveil in een nonnenklooster? Is het niet
schitterend dat wij ook het Kwaad kennen, is het
niet van het grootste belang dat wij kunnen liegen
en bedriegen, en dat we een keuze hebben om dat
juist niet te doen? Dat we absoluut de mogelijkheid
hebben om elkaar te doden, maar dat we juist in
gesprek kunnen blijven, en oorlogen als aberraties
gaan beschouwen? Ook al is onze aard, die van
de menselijke soort, fundamenteel kannibalistisch,
kunnen wij er ook voor kiezen de ander in leven te
laten, en samen te leven. En die samenleving zal
altijd onder spanning blijven staan, omdat immers
altijd alles onzeker zal blijven, wie we zijn, wat we
hier doen, waar we naar toegaan, maar we hebben
een gemeenschappelijke zekerheid, dat we allen
op zeker moment zullen sterven. De dood als bron
van eeuwige vrede, wie had dat gedacht?

Mohammed zei, toen men hem vroeg hoe als
islamiet te handelen, als er een Joodse
begrafenisstoet langskomt:

‘Neem je hoofddekse af en kniel terneer.’

Hij legt Lava, levenloos, heel voorzichtig neer, en

gaat op haar liggen. Hij tilt zijn hoofd omhoog:

‘Toen ik ontwaakte uit die eeuwige slaap van de drie weken coma zei de Griekse dokter:

‘Congratulations, you have a very strong heart!’

Tijdens die derde week waarin ik vocht met de dood die mij al zo’n beetje in zijn grote muil had zitten, ben jij aan je levercirrose overleden, mijn liefste. Mijn god, welk lot heeft ons deze verschrikkelijke poets gebakken? Jij wilde naar mij toe komen!

Ik leefde na drie weken nog, nog net, samen met al mijn hersenschimmen. Ik ben toen ontwaakt, wederom opgestaan uit de dood. Tja. En zij hier, al mijn personificaties dus ook. Ik leef dagelijks met al mijn personages die hier *acte de presence* hebben gegeven. Een knekelhuis vol afsplitsingen van mijn miezerige ikje, dat neurologische wangedrochtje. En wie ben ik nu helemaal, een *fluidum* van wie ik als jongen was. Ik wilde zo graag dood, maar bleef desondanks in leven. Jij ging hartstikke dood, terwijl jij juist zo graag nog wilde blijven leven.. Ik kus jou mijn enige, mijn blinde vinkje, ik ben bij je, ik heb je vast, ik adem jou, ik doorbloed jou, ik geef je mijn lucht, en mijn leven, oh mijn Snoesje, mijn Zonnebloem. O dit verschrikkelijke hiernumaals, dat mij meesleurt in de diepte van het heden.

Wat is dat nu nog voor leven zonder jou, mijn alles, mijn oorzaak en mijn gevolg. Kolkend word ik verzwolgen door mijn getormenteerde geest die uit zijn voegen barst bij het idee dat ik jou kwijt ben geraakt aan de dood, aan wie ik jou zo wreed voorgesteld heb, toen jij mij daar, met het schuim van de talloze pillen nog op mijn lippen, wakker probeerde te kussen.'

Filos gaat op zijn knieën zitten en spreidt zijn armen.

'Oh wee mij, schikgodinnen, wees mij genadig, zaai dood en verderf en neem mij ook op in de eeuwige oceaan van uw golven, die regelrecht leiden naar de Hades. Neem mij mee, Voerman, neem mij mee, neem mij mee. Dat is wat ik wil.'

Tijdens de laatste teksten vernauwt zich het licht steeds meer, we zien als laatste het gezicht van Filos, nat van tranen, vlak boven het versteende gelaat van zijn geliefde.

Donkerslag.

Als het licht weer aangaat is Filos moederziel overgebleven op het podium. Heel langzaam en geruisloos gaat het dak van de schouwzaal boven hem open. Hij staart het heelal in.

Stilte.

Dan rennen alle 25 personificaties vanuit de

coulissen naar hem toe om hem - net als bij een voetbalwedstrijd - enthousiast te bedelven onder hun lichamen.

Uiteindelijk vormt zich een lange rij van alle medewerkenden op het voortoneel, inclusief de orkestleden, met Lava en Filos in het midden, en buigen de acteurs gezamenlijk diep voor het applaus.

Maarre....waar is het publiek eigenlijk gebleven?

Fine

Bronnen

Artikel 'Vooruit met de geit ' door Casper Thomas, De Groene, 14 juli 2016

Artikel 'In de kosmische snelkookpan' door Jaap Tielbeke, De Groene, 4 aug 2016

Artikel 'Op naar Mars' door Henri Beunders, De Groene, 18 aug 2016

Artikel 'Over De Staat van Plato' door Arjen Kleinherenbrink, filosoof Radboud Universiteit Nijmegen, specialisme: het effect van kapitalisme op mens en wereld.

Boek: 'Hoe de stof de geest kreeg' *De evolutie van het ik* door Arie Bos, huisarts, Uitg. Christofoor 2008

Boek: 'Oorlogsvlieger' door Antoine de Saint-Exubery Uitgeverij Van Oorschot 2016.

Boek: *Filosofievandedood.nl* door Rutger Weemhoff Uitg. Partout Amsterdam 2005

LIJST van ALLE MULTIMEDIALE PRODUCTIES: VIDEO PRODUCTIES

DRIE X TELEVISIEDRAMAPRODUCTIES

Televisiedramaproducties uitgezonden door NPO

Ondergangen - familievete

<https://youtu.be/0OChH8Vecd8?si=A7up9HDdW1inpXEm>

Dansen wij vanavond?

<https://youtu.be/lor5Q0efzKc?si=NkEn2nEKSj7mDVM5>

De Werking - werkeloosheid leidt tot..

https://youtu.be/ah3R6w_Hh7Y?si=dr5YrXeV9SMBCZ4L

AAN GENE ZIJDE

Videoproductie in 30 delen

Volledige afspeellijst 1 - 30 afleveringen op: _

<http://www.videotheater.nl>

Onemanshow die in het hiernamaals speelt in 30 afleveringen.

De hoofdpersoon van de toneelroman 'Aan gene zijde' is een man met een multiple personality syndroom: hij bestaat uit maar liefst 25 personificaties!

Het verhaal speelt zich af in het hiernamaals. Deze tragikomedie zit vol verwijzingen naar de actualiteit, zoals bv de totalitaire financialisering van de samenleving, opkomend fascisme, maar ook naar geschiedenis. Er worden tal van filosofische uitstapjes gemaakt. Al met al is het een rocky horrorshow, met veel satirische en soms zelfs satanische issues. Onontkoombaar gaat het tenslotte ook over de dood..

Citaat uit de reactie van Johan Reyniers, dramaturg Toneelgroep Amsterdam :

'..Je toneelroman is een formidabele krachttoer. Hij is Dantesk omdat hij zowat elke problematiek aankaart die in de wereld van vandaag van belang is. Rabeliaans in de uitbundigheid van taal en dialogen. Boschiaans als schildering van een infernale wereld die alle kanten opschiet. Hij herinnert aan het middeleeuwse narrenschip en de stoet van dwazen.'

'De boeiendste passages vind ik die waarin de verbeelding een vrije vlucht neemt zodat

personages en verhaal een metafoor worden die de concrete werkelijkheid overstijgt.'

WELKOM OP HET FEEST VAN DE DOOD

1- 30 afleveringen:

Afl 1 Filos over : Kosmos, hiernamaals, dood, zelfdoding, vrije wil.

<https://youtu.be/I2gKdQJkqEo?si=7SlnSx76ln4DFsZW>

Afl.2 Filos introduceert Lava, zijn liefde, zijn partner.

<https://youtu.be/67DBNVEWYx4?si=NlnSaHS1a43IO-u5>

Afl 3 De 1e gast: bastaardzoon Mars doet zijn intrede, daarmee extreemrechts.

<https://youtu.be/jMrwJLBIkpU?si=CvxGHm0SZlthf2l>

Afl 4 Twistgesprek tussen Filos en zoon Mars, hjet anti-fascisme van Filos

<https://youtu.be/nS97rGfrHH8?si=Qnb8zai-XUrKt3VH>

Afl 5 Filos en Lava botsen nu beiden fel met eigen zoon over racisme en fascisme

<https://youtu.be/wUF6wjVWg-o?si=WA-pJm7rt25R5WKb>

Afl 6 De volgende gasten Heidi und Peter en hun biologisch dynamisch bedrijfje

<https://youtu.be/gAmwMpe4b30?si=7Lc2MZEuTEXhiMLo>

Afl 7 Het biologisch dynamisch echtpaar klap uit de school over hun verleden

<https://youtu.be/C994MCRIguA?si=o0SOJwTPxpRpqe9C>

Afl 8 Vriend van Filos, Econoom Pieter legt het es even haarfijn uit allemaal.

<https://youtu.be/v1iUmVbRMMw?si=m1UiyColr5PZzdvC>

Afl 9 Lollipop, liefdesexpert en minnares vban Filos doet haar intrede

https://youtu.be/WsNviDUArI8?si=uLqA2Y2_p9aYDLSm

Afl 10 Steensma, ooit verzetsman WO II, aan het woord.

https://youtu.be/_ym6BnIXSUY?si=AO7Vov5ehWbILljm

AFI 11 Woedeaanval van echtgenote van Filos, Lava, zij is strontlazarus.

https://youtu.be/MEeLHjK60Zk?si=yU_ejJrdQfxbdZv9

Afl 12 Entree studiegenote van Filos, de neurologe Sahra

<https://youtu.be/EacSrrCmzXE?si=tT3LYiGRCl4gS3X1>

Afl 13 Polleke Platoon, politiek filosoof doet zijn intrede

<https://youtu.be/5Br6EYKSsU0?si=MqmeVaXqrmNVDmrJ>

Afl 14 Jeroen Bosch stelt zich voor, kunstenaar

<https://youtu.be/bEtNMOMx62A?si=CKISD3oxnvezysVL>

Afl 15 Maffiabaas de Don is ook van de partij

https://youtu.be/iLtnKaxbSA0?si=z9dxcOs1BB_0fhLz

Afl 16 Duvelstoejager, oftewel Satan is er ook

<https://youtu.be/0OkLVmGhCbg?si=WQtSTE6o2qr31m8s>

Afl 17 Filos geeft een staaltje ware filosofie weg

<https://youtu.be/TEB-Y4C9FI0?si=Yv67cBxG4HVWjqUp>

Afl 18 Stanis Lawski doet zijn intrede

<https://youtu.be/SGP842PRNU8?si=2vgK3dKh9HJd9zoS>

Afl 19 Nestor interviewt de jonge Filos

https://youtu.be/gXEZxVXUT6A?si=Z_FtNuMHjb1s3BtP

Afl 20 Moslima Nedreth doet een buikdansje..

<https://youtu.be/gXEZxVXUT6A?si=X-XAIQ1Kgzip-0Pp>

Afl 21 St. Antoine de Exupery vliegt er op uit.

<https://youtu.be/aFgQHm46QkQ?si=oExam0u8G15EGEPA>

Afl 22 Celia, hulp in de huishouding, doet een boekje open.

<https://youtu.be/UzViw61vXHg?si=vzeA-Z3n1kqdVdmr>

Afl 23 Dora, psychiatrisch arts, klap uit de school.

<https://youtu.be/I0BxiGYrJbA?si=sYHf9fYz3bwm8ZKA>

Afl 24 Albracht, auteur toneelroman, doet zijn zegje.

<https://youtu.be/IPGBOLxROQg?si=phnmkVIPdrAoFPCK>

Afl 25 Dr. Schuwe en diens spreekwoorden.

<https://youtu.be/5mtHFjPqtNw?si=rQJH3fuKLhpZQSiw>

Afl 26 Kleinzoon Filos redt zich wel.

https://youtu.be/EOU7WTjj664?si=c7_M7snhHalUzV7f

Afl 27 Brownie komt dansend verhaal halen bij Mars.

https://youtu.be/M7_tOGTU-bl?si=ZuIPdDAH9tymjh5M

Afl 28 Jopie Doerak legt uit wat sociocratie is.

https://youtu.be/x-W5S_cB8yk?si=7Q6Y7-tzxJpF92-r

Afl 29 Wij, Oranjes..Willem Alexander heeft een paar biertjes teveel op.

<https://youtu.be/6CAOJNJbqCQ?si=nb9YK68eHVABghoy>

Afl 30 Apotheose, het slot van het Feest van de Dood.

<https://youtu.be/0XQtMk-m4k0?si=1ukh2FhRj2RzuVsm>

VIDEOPRODUCTIES - DIVERSE LOSSE ITEMS

INTERVIEW

Salto Rutger W. Weemhoff 1985

https://youtu.be/eiOv-dyYLrc?si=CWuAU_hOpbJwBjhf

ROMAN DODEMAN

Tekstlezing Dodeman, ingesproken door de auteur

<https://youtu.be/HxsZ2Mnbqgg?si=3Lrp-wWwNJDqdw8u>

ROMAN DE OERHOER

Tekstlezing De Oerhoer, ingesproken door de auteur

<https://youtu.be/bXG-TGSc3KU?si=wBpB7hG59Cx4snj8>

DE RODE HOND politieke satire

My name is Simon

<https://youtu.be/fX9DIS8h6vc?si=nNdsNKzYw3WZ6nP7>

Who am I?

<https://youtu.be/A3XxviTMJ84?si=8KM5PWi105dg5uIV>

Fitness

<https://youtu.be/0elb-inv9Pk?si=U79mriepPJDuRpWf>

Marlborough Man

<https://youtu.be/E09mDQ0Hff0?si=78aWMTM335AaRNv->

The Fucking Frog

<https://youtu.be/6nzsV9XsoPM?si=c09ijMhsuJtQ5SA>

Red Dog is getting his ultimate tattoo

<https://youtu.be/gdRz5iJwQbw?si=vlG9NNpbAnO7KC9X>

Compilatie Satire De Rode Hond politieke satire,
een toetje van langere video: met 70 typeringen!

https://youtu.be/dMYW_hyHdkg?si=3kgWys69Ny692Juz

AUDIO PRODUCTIES

DOODSLIEDJES gezongen door de auteur:

O cessate

https://youtu.be/ZEwOhMw6MDg?si=2RBndFyMqlAe_tW0

Am Abend

<https://youtu.be/3CViMVFhHNo?si=ETSIlr053FZqt07Y>

Der Tod und das Mädchen

<https://youtu.be/D5gnrf94gGI?si=fLYafltEOcx4YvUk>

Der Wegweiser

https://youtu.be/7qzyfuiNat0?si=gil4jcTXf_7VF_r1

Komm süßer Tod

<https://youtu.be/XbEI0cgXJnU?si=vll571TptTam65Og>

Der Erbkönig

https://youtu.be/zGm_Aj2SNxw?si=TIq79lpRVwXwMA7I

Litanei

<https://youtu.be/JeTLgkDMJ44?si=PoX9xg0hMZQaud57>

Joh mammo dado

<https://youtu.be/toQnPVp7FN4?si=Tmsx3dKsC6QdzPD7>

I only want to say

https://youtu.be/4u2Wxz-pCXQ?si=PZU38-DwJ4slQ5_i

Toetje

<https://youtu.be/3p3xUeBJJvc?si=OROsS8dctKEOkvyc>

DE DRENKELING

15 x audioproducties

Sonnettencyclus, afgewisseld met 15 monologen, ingesproken door Rutger Weemhoff, geluidscollage van Frank Gustafson.

In vijftien fragmenten wordt u meegenomen op een 5 uur durende tekstuele tour-de-force in een meditatieve stroom van woorden: de als een symfonisch muziekstuk klinkende gedachtestroom van een drenkeling. Het onderbewustzijn van deze drenkeling doet in al zijn gelaagdheid ook uw gedachten kolkend stromen.

U betreedt een geheel eigen wereld, het universum van een kunstenaar:

De Tederheid

<https://youtu.be/LruvKYoHmuc?si=CFW61t7pWrMQHVR3>

De Verliefdheid

https://youtu.be/hZgNykaU3n8?si=6VRDOFhFYHZ_e_vbK

De Liefde

<https://youtu.be/5RDHB6Gblk0?si=ljxgDbJRBF17wOql>

De Vreugde

https://youtu.be/uAWilq8ckc4?si=bs-bFKNpy30_avFW

De Hysterie

<https://youtu.be/b8h7V6S49jo?si=eFXka97fwgTPJ-Kk>

De Wellust

<https://youtu.be/vYxk3b9nTxU?si=UO2TuyuXOMhBUXv->

De Woede

<https://youtu.be/Mj3a3LJPRmA?si=WBGiXjPTzu5aeYuz>

Het Verdriet

<https://youtu.be/aF0Q3MeUsqg?si=BaQYigTy5-lKnopJ>

De Uitzinnigheid

<https://youtu.be/GtTS0cdbLys?si=2ozJlXWGfkyi6dtR>

De Haat

https://youtu.be/yZF1gCa5rVk?si=yQ7_GuF56Sg7gZ3l

Het Verlangen

<https://youtu.be/ZPfOrrQrzEM?si=NZpDwcYZBTS hl-DW>

De Wanhoop

https://youtu.be/ErNCbeb04QE?si=uth-N3PnyJ4_1XWO

De Angst

<https://youtu.be/V4mqseU3AX0?si=2jD6tT8MMX9JuDO0>

De Waanzin

<https://youtu.be/34ITfksLprM?si=7Noc1Onx07mY6sd4>

De Verwondering

<https://youtu.be/y7ZG9IMW39g?si=bt8O0Uqv5bJlEVLQ>

POËZIE audio-producties

Emoties

https://youtu.be/4-UI46Px_BE?si=qJ1ol_eWiyGBADtC

Meeslepende bundel met vijftien sonnetten over uiteenlopende emoties als: Tederheid, Wellust, Woede, Wanhoop, Haat, Verwondering en nog meer. Ingesproken door auteur Rutger W. Weemhoff, afgewisseld met geïmproviseerde muziek, door hem vertolkt op piano.

Waterlandcyclus

<https://www.youtube.com/watch?v=tp6F3g0QLEs>

Ten noorden van Amsterdam ligt het unieke gebied Waterland. Op deze opname beluistert u inspirerende gedichten over dit merengebied, waar de auteur reeds lang een deel van het jaar woont en werkt. De auteur spreekt zelf de teksten in, afgewisseld met door hemzelf gecomponeerde, op de piano uitgevoerde muziek.

Manicyclus

https://www.youtube.com/results?search_query=Manicyclus+gedichten

Eenvoudige gedichten, ingesproken door de auteur, over het middelste schiereiland van de Peloponnesos: Mani. De auteur heeft zich laten

inspireren door de cultuurhistorische impact die dit schiereiland in de loop van de jaren op hem heeft uitgeoefend. Afgewisseld met door hem zelf gecomponeerde en op de piano uitgevoerde muziek.

BIBLIOGRAFIE

Rutger Willem Weemhoff

ROMANS

De Oerhoer > schelmenroman

De Oerhoer is een schaamteloos obscene en tegelijkertijd hoogst spiritueel boek. Deze schelmenroman over het eigentijdse elitebordeel Paradise Now biedt de lezer een satirische blauwdruk van ons apocalyptische tijdsgewricht. U wordt meegenomen in een woeste literaire achtbaan die uw wereldbeeld voorgoed doet kantelen. Bunga, bunga!

Dodeman > misdaadroman

Kroniek van een bijna-dood ervaring. De revolutionaire activist Dodeman wordt gezocht door de FBI, de roman verhaalt zijn geschiedenis, zijn avonturen, zijn achtervolging, zijn strijd op leven en dood. Een eigentijdse roman over een

gewelddadige en uiterst controversiële figuur, die toch de harten van de lezer weet te stelen.

Sensationeel, bloedstollend en spannend. Met wiskundige precisie vallen alle legstukjes van de puzzel uiteindelijk in elkaar.

[Persona non grata](#) > avonturenroman

Deze op ware gebeurtenissen gebaseerde roman beschrijft het levensverhaal van de frivole dr.

Eduard Kommer. Zijn montere levensmotto was: vrij mijn koers. Met zijn vrijgevochten levenswijze was hij zijn tijd ver vooruit. Enerverende issues in dit boek: zijn jeugd in Indië, zijn studie medicijnen in Utrecht, roeien, huwelijk, tweede wereldoorlog, actief in het artsenvetzet, zijn verre reizen als scheepsarts, de diepe hartstocht voor zijn concubine, zijn scheiding, nogmaals Indië, familieperikelen, wanhoop en dood.

[Aan gene zijde](#) > toneelroman

De hoofdpersoon van deze toneelroman lijdt aan een multiple personality syndroom en bestaat uit maar liefst 25 personificaties. Stuk voor stuk passeren deze de revue in deze tragikomische vertelling, die zich afspeelt in het hiernamaals, aan gene zijde. Al met al is het een rocky horror show, met veel satirische, soms zelfs satanische issues. Deze grimmige toneelroman zit vol verwijzingen naar de actualiteit, zoals de totalitaire

financialisering van de samenleving, opkomend fascisme, worldwide, maar ook naar verborgen geschiedenis en mystiek. Er worden tal van filosofische uitstapjes gemaakt over bewustzijn en moraal. Tenslotte gaat het ook over gemankeerde liefde en de stille dood.

KORTE VERHALEN

Appetijt

In een keur van korte en langere verhalen beproeft de schrijver talloze recepten: thriller, filosofisch discours, reisverhalen, beschrijvingen van magisch-realistische gebeurtenissen, u wordt als lezer steeds verrast door weer een geheel nieuw genre. De auteur heeft dit boek aan zijn eigen vier zoons opgedragen.

NOVELLES

Adam en Heva

> novelle

De auteur neemt u mee in een eigentijdse, mythologische novelle. Kroniek van een Verbond. Een oud religieus verhaal, opnieuw verteld: de mens in wording, verscheurd door goed en kwaad..

De Bus van heden naar verleden

> novelle

Deze novelle ontmythologiseert de Bevrijding. In het heden rijdt een touringcar naar het voormalige Kamp Dachau met een groepje voormalige NL-verzetssrijders op hoge leeftijd, politieke gevangenen van de Gestapo destijds. Deze reis maakt herinneringen los aan de tocht die zij in '45 na de bevrijding van het kamp als overlevenden ondernamen vanuit Dachau met een gammele Amerikaanse legerbus, retour naar het recentelijk bevrijde Holland. Een reis die bepaald niet vlekkeloos verliep. Dat laatste geldt trouwens ook voor de busreis die in het heden gemaakt wordt. De beide busreizen vormen zo een spannende mix van vergankelijkheid en actualiteit.

De Mensen van de Buitenwereld

> novelle

Kroniek van een kinderleven.

In een huisgezin van louter exact geschoolde, doch gevoelsarme ouders doen zich problemen voor. De oudste zoon des huizes blijkt het kind van de huisvriend te zijn. Deze is ontwerper van attracties van De Efteling. Het sprookjespark speelt een belangrijke rol in dit verhaal, dat verteld wordt vanuit het perspectief van het jongste kind in het gezin. Deze gevoelige jongen speelt het spel van de volwassenen niet mee. Hij weigert de stap naar de wereld van de Grote Mensen te maken. Hij speelt zijn eigen spel, in de Efteling of..

KINDERBOEK

[Koetjes en Kalfjes](#) > kinderboek

Deze bundel met dierenverhalen voor vaders en hun zonen (vanaf tien jaar) bevat een reeks spannende vertellingen. Deze spelen zich af in verschillende landen, met telkens een ander dier in de hoofdrol. Thematisch sluit dit boek naadloos aan op de leefwereld van jongens vanwege zijn eerlijke en soms harde inhoud. Daarom is het boek ook zeker voor hun vaders interessant.

GEDACHTEGOED

www.FilosofievandeDood.nl

> populair-wetenschappelijk werk

Het allereerste boek van Rutger Weemhoff is een werk met tal van lichtzinnige filosofische analyses omtrent alles wat met de dood te maken heeft. Dit zeer persoonlijke boekwerk heeft niets academisch: het is als een rijke rivier van filosofische ideeën, nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de neurologie, diepzinnige inzichten in een mogelijk kwantum fysisch te bewijzen hiernamaals. Het legt bovendien talloze dwarsverbanden tussen wetenschap en kunst. Een must voor iedere zoeker naar waarheid. Deel I
Engelse vertaling: binnenkort op verzoek verkrijgbaar.

De Vrije Wil en de Hongerstaker

> Wetenschappelijk discours, wij zijn meer dan onze hersens.

Gedachten

> essays

Aforismen, redematies, boude beweringen, essays.

Met onder meer: inleidingen op de filosofie van de dood, modern fascisme, de vrije wil en het toeval, kunst, integratie, en diepte-analyses m.b.t. de internationale politiek.

ESSAYS, BRIEVEN en BLOG

Hilarische Historie van een Herrenhaus >

verzamelbundel met literaire allerhande. Korte verhalen, essays, artikelen, gedichten, polemieken.

Mijn Brieven 1, 2, 3

> trilogie in briefvorm

Trilogie over ons apocalyptisch tijdsgewricht.

Dagelijks schreef de auteur talloze brieven en ging in dialoog met o.a. BN-ers, columnisten, hoofdredacteurs, schrijvers, wetenschappers.

Het Blogboek van Partout

> columns

Jarenlang heeft het scherpe pennetje van Rutger Willem Weemhoff onder het pseudoniem Partout de actualiteit op de korrel genomen, onder andere op het Volkskrant blog. Een selectie van deze columnist doet uw bloed weliswaar soms koken, daar staat tegenover dat u vaak over de grond kronkelt van het lachen. Harde satire!

TONEEL/SCENARIO'S

Toneelstukken

De bundel Toneelstukken bestaat uit Victoria, De Emotionelen en De Zelfmoordenaar

Victoria eenakter

Victoria is geschreven bij wijze van leerstuk voor het vierde jaar van de Toneelschool, over een medeleerling die komt te overlijden. Wat maakt dat los bij haar leeftijdgenoten?

De Emotionelen avondvullend stuk

De Emotionelen is een avondvullend stuk voor twee acteurs, in 30 verschillende rollen. Tal van emoties worden nu eens teder, dan weer fel getekend. Oude mensen, een stel pubers, God en de Duivel, een clownsvader en zijn zoon, een rechercheur en een terrorist, - een reeks van de meest uiteenlopende duo's passeert de revue.

De Zelfmoordenaar avondvullend toneelstuk.

Op het moment dat hoofdpersoon Isak na jaren zover is dat hij de daad bij het woord wil voegen en iedereen van zijn geliefden heeft uitgenodigd om voorgoed afscheid van hem te nemen, gaat de loop der gebeurtenissen met hem aan de haal..

Scenario's

De bundel scenario's bestaat uit De Spermadonor en Dood doet leven

De Spermadonor > korte telefilm

Het is een tragikomisch scenario voor een telefilm, het onderwerp spreekt voor zich. Een man vindt na tientallen anonieme bevruchtingen zijn echte liefde.

Dood doet leven > filmscenario

Het is een scenario voor een speelfilm, geschreven i.o.v. van het Filmfonds. Een touringcar reist naar het voormalige kamp Dachau, met daarin een groepje verzetsmensen van allerlei pluimage. Deze reis maakt herinneringen los aan de tocht die zij destijds ondernamen met een gammele Amerikaanse legerbus vanuit Dachau naar Holland, na de bevrijding. Een reis die destijds bepaald niet vlekkeloos verliep. Evenals de bustocht in het heden trouwens. Dit verhaal ontmythologiseert de Bevrijding.

POEZIE

Emoties

> dichtbundel

De bundel Emoties bestaat uit 3 delen Emoties, Waterlandcyclus, Manicyclus:

Emoties

In Emoties wordt u via 15 meeslepende, emotionele sonnetten door de dichter meegevoerd in een reeks passionele gebeurtenissen, die alles te maken hebben met een grote, helaas mislukte liefde.

Waterlandcyclus

Verder bevat deze bundel de Waterlandcyclus: jarenlang woonde en werkte de dichter in het prachtige Waterland, het merengebied boven Amsterdam. Woerden en moddergaten, maar ook bloemenveldjes en ijsvisioenen.

Manicyclus: tenslotte bevat deze bundel ook nog de Manicyclus. Een deel van het jaar woont en werkt de dichter op het prachtige schiereiland Mani, de middelste vinger van de Peloponnesos. Torenhuizen en vijgenbomen, herders met geiten en goddelijke vergezichten. Het is alsof u droomt, zo mooi is Mani.

Daar komt de bruid

> gedichtencyclus

In een vrije reeks gedichten gaat de dichter in deze bundel eerst terug naar zijn jeugd, proeft opnieuw van de vrijheid als jonge man, maar stuitert uiteindelijk via

hartstochtelijke liefdes op de harde rotsen van ouderdom en dood.

Gedichten voor de slapelozen

> dichtbundel

In deze bundel doet Rutger Weemhoff als dichter op heel uiteenlopende wijze poëtisch verslag van zijn binnen- en buitenwereld.

De Drenkeling

> experimentele tekst

De Drenkeling omvat in 15 fragmenten een 4 uur durende monoloog. Telkens voorafgegaan door 15 sonnetten, wordt u meegenomen In een meditatieve stroom van teksten: de als een muziekstuk klinkende gedachtestroom van De Drenkeling. De zee van het onderbewuste van deze drenkeling doet in al zijn gelaagdheid ook uw gedachten kolkend stromen. U betreedt een geheel eigen wereld, het universum van een kunstenaar. Voor de geluidscollage tekende de Deen Frank Gustafson. Attentie: ook op verzoek bij Uitg. Partout verkrijgbaar als audiotour.

3 x METHODISCHE HANDBOEKEN:

LEREN ACTEREN

Leren Acteren (ringband) > handboek

Rutger W. Weemhoff was jarenlang zelf actief als acteur in het theater en op televisie. Leren Acteren is een studieboek voor allen die zich professioneel met theater bezighouden. Het is vanuit 10 jaar leservaring geschreven. De eerste helft van het boek bevat een beknopte theoretische onderbouwing over het acteren. Maar juist door de 170 oefeningen is het vooral ook een heel bruikbaar handboek voor de praktijk. Methodisch en stap voor stap: een must voor elke acteur! Zie ook: Leren Acteren voor de camera en Docent Drama met camera van dezelfde auteur.

Leren Acteren voor de camera

> handboek (ringband)

Over alle aspecten van het leren acteren voor de camera, ten behoeve van professionele acteurs. De eerste helft van het boek bevat een beknopte theoretische onderbouwing over het acteren voor de camera. Juist door de 175 oefeningen is het ook een heel bruikbaar handboek voor de praktijk. Het is vanuit 10 jaar leservaring geschreven. Methodisch en stap voor stap, in handige ringband. Een must voor elke acteur voor de camera. Weemhoff schreef ook de handboeken: Leren Acteren; Docent Drama met camera.

Docent Drama met camera

> handboek (ringband)

Over alle aspecten van het lesgeven met behulp van de camera, ten behoeve van professionele docenten drama, inclusief oefeningen. Methodisch en stap voor stap, in handige ringband. Het is vanuit 10 jaar leservaring geschreven. Een must voor elke docent drama met een 'beeldende' visie! Dit boek stelt zich ten doel de docent die met camera wil werken te professionaliseren. Allereerst zijn in dit boek een aantal hoofdstukken gewijd aan filmtechniek. Dan volgen tal van hoofdstukken uit de praktijk. Denk hierbij aan inzet van de camera als een didactisch hulpmiddel bij spellessen en projecten in het onderwijs, in dit boek toegespitst op verschillende leeftijdscategorieën. Of aan de inzet van de camera bij een spelproductie met beginnende of gevorderde amateurs. Denk ook aan de ondersteunende inzet van de camera bij een specifieke doelgroep, bijvoorbeeld gevangenen. Je kunt ook de camera gebruiken voor het realiseren van een professionele dramaproductie, uit te zenden door de (lokale) televisie. Zie ook de handboeken: Leren acteren, Leren acteren voor de camera van dezelfde auteur.

Alle verdere info treft u op:

www.uitgeverijpartout.nl

BOEK EEN BOEK
BIJ PARTOUT

© 2026